

RAADSINFORMATIEBRIEF

Zaaknummer: 820481
Documentnummer: 821050

Datum: 1 juli 2025
Portefeuille(s): Sociaal Domein
Portefeuillehouder(s): P. Duvekot

Onderwerp : Uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein

Context

- ☐ Afdoening motie [naam / raadsvergadering d.d.]
- ☐ Afdoening toezegging [commissievergadering/raadsvergadering d.d.]
- ☐ Beantwoording raadsvragen
- ☐ Actuele bestuurlijke aangelegenheid
- ☒ Anders, Uitvoering opdracht door college opstellen uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein.

Inleiding

In september 2024 heeft de raad het Strategisch beleidskader sociaal domein “Mensen maken de samenleving” behandeld en de maatschappelijke effecten, doelen en indicatoren vastgesteld. Dit beleidskader vormt de basis voor de verdere doorontwikkeling van het sociaal domein, waarbij zorg en ondersteuning vanuit de samenleving als uitgangspunt worden genomen. De drie maatschappelijke opgaven die hierbij centraal staan zijn, bestaanszekerheid bieden, kansengelijkheid vergroten, gezond samenleven versterken.

In deze brief wordt uw raad geïnformeerd over het vaststellen van de bijbehorende uitvoeringsprogramma's en de stappen die worden gezet in 2025 om voor 2026 en verder te komen tot een goed ingerichte beleidscyclus die bijdraagt aan het behalen van de maatschappelijke effecten en doelen zoals door de raad vastgesteld in het strategisch beleidskader.

In de bijlage treft u de volgende documenten aan:

1. Bijlage 1: De drie uitvoeringsprogramma's; Bestaanszekerheid bieden (document 824735), Gezond Samenleven versterken (document 824720) en Kansengelijkheid vergroten (document 824737)
2. Bijlage 2: beschrijving van de randvoorwaarden voor de realisatie van de uitvoeringsplannen (document 820639)
3. Bijlage 3 en 4: reactie van de ASD en de beantwoording door het college (documenten 820484 en 821100).

Bijlage(n):

Kernboodschap

1. Uitvoeringsprogramma's

1.1. Mensen maken de samenleving: van beleidskader naar uitvoering

In het strategisch beleidskader heeft uw raad de koers uitgezet voor de komende jaren. De traditionelere benadering van zorg en ondersteuning is niet toekomstbestendig vanwege vergrijzing, arbeidsmarkt en stijgende zorgvragen. De focus ligt op een sterke, inclusieve en veerkrachtige samenleving, waarbij zorg en ondersteuning vanuit de gemeenschap wordt georganiseerd.

De afgelopen periode zijn de maatschappelijke opgaven uit het beleidskader vertaald in concrete doelstellingen en indicatoren op uitvoeringsniveau. De uitvoeringsprogramma's zetten vanuit de maatschappelijke opgaven in op onder meer sociale cohesie, preventie, normalisering van hulp en het versterken van lokale netwerken en stevige lokale teams. Hierbij gelden als uitgangspunten het kunnen bieden van de juiste ondersteuning in de omgeving en aansluitend bij behoefte van de inwoner, passend binnen een financieel kader. De drie opgaven uit beleidskader die zijn uitgewerkt in uitvoeringsplannen zijn:

1. 'Bestaanszekerheid bieden', waarbij ingezet wordt op gerichte maatregelen rondom inkomen en armoedebestrijding.
2. 'Kansengelijkheid vergroten', via de inzet op toegankelijke voorzieningen en verbeterde participatiekansen,
3. 'Gezond samenleven versterken', te ondersteunen door preventieve zorg, het faciliteren van inwonersinitiatieven en welzijnsinitiatieven.

1.2. Beweging naar de samenleving: totstandkoming uitvoeringsprogramma's

Zoals al vastgelegd in het strategisch beleidskader is voor de gemeente Dronten een andere manier van werken noodzakelijk om de gewenste maatschappelijke effecten te kunnen realiseren. Inwoners en maatschappelijke partners spelen een actieve rol bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen zodat zorg en ondersteuning vanuit de samenleving kan worden gerealiseerd. Dit betekent een veranderopgave. Niet alleen voor de gemeentelijke organisatie, college en raad maar ook voor onze maatschappelijke partners en inwoners.

Vanuit het perspectief van de drie maatschappelijke opgaven zijn voor het opstellen van de uitvoeringsprogramma's probleemanalyses uitgevoerd. Hierbij gelden als vertrekpunt de in het strategisch beleidskader vastgestelde doelstellingen en indicatoren. Vervolgens is gekeken naar waar en op welke manier de gemeente een rol kan spelen in het oplossen van het probleem en welke resultaten hier aan kunnen bijdragen. Aan deze resultaten zijn voorgestelde activiteiten gekoppeld. Monitoring en bijsturing is mogelijk op resultaatniveau.

In september 2024 heeft u de effecten, doelen en indicatoren vastgesteld. In de loop van het opstellen van de Uitvoeringsprogramma's constateerden wij dat sommige indicatoren met een aangepaste formulering beter te onderzoeken, te onderbouwen en te duiden zijn. Onderaan de brief vindt u deze wijzigingen terug.

1.3 De centrale opgaven; de sociale basis en stevige lokale teams

Een belangrijk uitgangspunt om samen te werken met de samenleving is het versterken van de sociale basis in wijken en buurten. Hiervoor wordt onder andere ingezet op het realiseren van stevige lokale teams. Deze teams moeten laagdrempelige ondersteuning bieden in de

samenleving en verbinden met initiatieven in de samenleving. Wanneer nodig verwijzen de teams door naar gespecialiseerde hulp. Het uitgangspunt is dat alle ondersteuning zoveel mogelijk ingebed is in het gewone leven voor houvast, met aanvullende activiteiten en informele netwerken. Denk daarbij aan kinderopvang, buurtkamers, sport en ontspanning, buddy's, lotgenotencontact en de rol van mantelzorgers (de sociale basis).

2. Randvoorwaarden

2.1. De opgaven en randvoorwaarden voor de realisatie van de uitvoeringsplannen

Bij de realisatie van de uitvoeringsplannen liggen er uitdagingen op het gebied van effectgericht sturen, monitoren, regie en opdrachtgeverschap en adaptief leren. We hebben ze als randvoorwaarden beschreven.

Effectgericht sturen

De beweging naar de samenleving komt niet alleen op gang door te kiezen voor inhoudelijke doelen. Het is ook belangrijk om anders te gaan sturen. Effectgericht werken en sturen betekent het vastleggen van ambities in uitvoeringsprogramma's en de gewenste impact in de samenleving, het monitoren van de voortgang en gesprekken op basis van voortgangsrapportages. Daarnaast gaat het om sturen met geld, bijvoorbeeld door andere vormen van bekostiging, samenwerking en contractvormen. De raad bepaalt de doelen en financiële kaders in de begroting en de verantwoording op doelbereik via de jaarstukken. Zoals afgesproken werkt het college in 2025 als overgangsjaar aan een goed ingerichte beleidscyclus richting 2026.

Monitoring

Monitoring is essentieel om inzicht te krijgen in behaalde resultaten en de effecten van maatregelen. Zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens spelen hierin een rol. In 2025 wordt gewerkt aan verbetering van de beschikbare informatie om beter te kunnen sturen op effectiviteit. Dit doen we onder meer door in te zetten op dataverzameling en nulmetingen, het inventariseren van informatiebehoefte en het opstellen van een voorstel tot professionalisering van monitoring in het Sociaal Domein, zodat vanaf 2026 steeds beter in de informatiebehoefte van college en raad voorzien kan worden in aansluiting op gestelde doelen en indicatoren.

Regie en opdrachtgeverschap

Elk van de drie pijlers van het sociaal domein (samenleving, meedoen en vangnet), vraagt om een specifieke vorm van opdrachtgeverschap. We zetten in op meer samenhang en effectiviteit in de uitvoering om resultaten te leveren en de voortgang te kunnen monitoren en te bespreken. We gaan hiervoor een nieuwe manier van subsidiëren en samenwerken introduceren. In gesprek met inwoners en partners formuleren we, vanuit de al gestelde doelen, het te bereiken resultaat. Gezamenlijk komen partijen met een voorstel hoe dit resultaat te bereiken.

Adaptief leren

In samenwerking met inwoners, professionals, beleidsmakers en andere betrokkenen worden in werkateliers, netwerkgesprekken en accountgesprekken de leerdoelen bepaald. De kennis die hieruit voortkomt wordt benut in gesprekken met organisaties, college en raad en leidt tot verbetervoorstellen voor aanpassing.

Investeren in financiële randvoorwaarden

De beweging naar de samenleving centraal stellen vereist de komende jaren extra inzet en financiële middelen.

Om de vastgestelde maatschappelijke effecten en doelen op het gebied van bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond samenleven te realiseren, is het noodzakelijk om nu te investeren. Dit geldt onder andere voor de opgave Stevige lokale teams, jeugdzorg en het uitvoeringsprogramma Gezond samenleven. Daarnaast lopen tijdelijke middelen zoals POK en GALA af in 2027. Een punt van zorg blijft de onzekerheid rondom de rijksbijdrage voor de gemeentelijke begroting en de impact daarvan op de gemeente Dronten. Richting de begrotingsbehandeling (november 2025) wordt meer duidelijkheid verwacht, zodat uw raad tijdig keuzes kan maken over de financiële kaders en investeringsrichtingen.

Vervolg

De uitvoeringsprogramma's zijn ontwikkeld in samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners en zijn voor vier jaar opgesteld. Het college stelt elk jaar de ambities vast voor de uitvoering en rapporteert hierover binnen de systematiek van de beleidscyclus (deze is gekoppeld aan de P&C cyclus). Het strategisch beleidskader en de voortgang op het behalen van de maatschappelijke effecten daarbinnen krijgt een vaste plek binnen die beleidscyclus. Dit maakt integrale afwegingen tussen verschillende beleidsterreinen mogelijk. Door jaarlijkse evaluaties van doelstellingen, indicatoren en middelen blijft de uitvoering transparant en flexibel. De raad heeft jaarlijks de mogelijkheid om op beleid en financiering te sturen.

Daarnaast is afgesproken dat voor de behandeling van de begroting een aparte beeldvormende sessie met de raad plaatsvindt over de doelen en indicatoren in relatie tot de uitvoeringsplannen. In kwartaal 3 zullen we u daarover nader informeren.

Het college houdt u op de hoogte van de voortgang en ziet eventuele vragen of opmerkingen graag tegemoet.

Bijlage(n) bij deze raadsinformatiebrief

Uitvoeringsprogramma's:

- Bestaanszekerheid bieden (document 824735)
- Gezond Samenleven versterken (document 824720)
- Kansengelijkheid vergroten (document 824737)

Notitie randvoorwaarden (document 820639)

Brief advies van ASD (document 820484)

Reactie College op advies ASD (document 821100)

De Secretaris,
R. Hammenga MA

De Burgemeester,
drs. J.P. Gebben

Uitvoeringsprogramma

Bestaanszekerheid Bieden

Inhoud

Inleiding	4
1. Aandachtsgebieden Bestaanszekerheid	5
1.1 Samenhang programma bestaanszekerheid met programma's Kansengelijkheid en Gezond Samenleven.....	5
2. Doel 1: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving	6
2.1 Het aantal adviesvragen en meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling neemt toe; het aantal adviesvragen stijgt daarbij meer dan het aantal meldingen	7
2.1.1 Probleemanalyse.....	7
2.1.2 Onderbouwing van de aanpak.....	9
2.2 Het aantal aanmeldingen beschermde opvang (wonen) neemt af	12
2.2.1 probleemanalyse	12
2.2.2 onderbouwing van de aanpak	13
3 Doel 2: Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis) inkomen	20
3.1 Het percentage huishoudens met een laag inkomen blijft gelijk.....	21
3.1.1 Probleemanalyse.....	21
3.1.2 onderbouwing van de aanpak	22
3.2 Het percentage huishoudens dat moeite heeft met rondkomen blijft gelijk	22
3.2.1 Probleemanalyse.....	23
3.2.2 onderbouwing van de aanpak	23
3.3 Het percentage huishoudens met problematische schulden blijft gelijk	25
3.3.1 Probleemanalyse.....	25
3.3.2 Onderbouwing van de aanpak.....	25
4 . Doel 3 Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie	27
4.1 Meer inwoners van 18 jaar of ouder hebben een baan, volgen een opleiding of hebben een dagbesteding	28

4.1.1 Probleemanalyse.....	28
4.1.2. Onderbouwing van de aanpak.....	30
4.2 Het aantal schoolverlaters dat met een startkwalificatie van school komt stijgt	32
4.2.1 Probleemanalyse.....	32
4.2.1 Onderbouwing van de aanpak.....	33
4.3 Meer inburgeringsplichtigen participeren naar vermogen	34
4.3.1 Probleemanalyse.....	34
4.3.2. Onderbouwing van de aanpak.....	35
5 Doel 4 Minder kinderen groeien op in armoede.....	37
5.1 Minder kinderen groeien op in armoede.....	38
5.1.1 Probleemanalyse.....	38
5.1.2. Onderbouwing van de aanpak.....	38
Begrippenlijst	40

Inleiding

Iedereen heeft recht op bestaanszekerheid: een bestaan met voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning, toegang tot onderwijs en zorg, een zinvolle daginvulling en een buffer voor onverwachte uitgaven. Dit is nodig om mee te kunnen doen in de samenleving. Voor veel inwoners is dit niet vanzelfsprekend. Mensen kunnen door allerlei omstandigheden of gebeurtenissen moeite hebben om zichzelf en hun bestaan te organiseren. Vaak is niet meer goed uit te maken wat precies oorzaak en wat gevolg is in dit proces. Wat kan meespelen zijn de gevolgen van een ongeval, ziekte, baanverlies, ingrijpende levensgebeurtenissen (zoals echtscheiding, huisuitzetting, dakloosheid of het overlijden van een naaste). Ook zijn er mensen die vanwege nare jeugdervaringen (pesten, mishandeling, verwaarlozing, uithuisplaatsing, ouders met een verslaving of in detentie) van jongs af aan voor hun bestaan hebben moeten knokken. Of mensen die door bepaalde kwetsbaarheden (lichamelijke of mentale gezondheidsproblemen) of beperkingen (zoals beperkte gezondheidsvaardigheden of verstandelijke beperkingen) moeite hebben om zelf in hun bestaansvoorwaarden te voorzien. Verborgen, onderliggende factoren die kunnen meespelen zijn laaggeletterdheid en onvoldoende gezondheidsvaardigheden. Een belangrijke rol en verantwoordelijkheid in het beschermen en borgen van bestaanszekerheid ligt bij de nationale overheid. Denk aan de wooncrisis en de huidige ongelijkheid tussen inwoners en de grote gezondheidsverschillen die hiermee samenhangen. Het is net zo belangrijk om op lokaal niveau in te zetten op bestaanszekerheid. Dat doen we met dit uitvoeringsprogramma vanuit de aandachtsgebieden die hieronder staan maar ook door te werken aan een sterke sociale basis in de samenleving. Daar wordt vanuit het uitvoeringsprogramma Gezond Samenleven op ingezet.

1. Aandachtsgebieden Bestaanszekerheid

Het Uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid omvat de volgende aandachtsgebieden:

Werk en meedoen, inkomen, armoede en schulden, asielopvang en opnemen statushouders, beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg (O)GGZ) en huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanuit deze aandachtsgebieden zetten we in op het bieden van bestaanszekerheid aan inwoners van Dronten. We werken daarbij op gavegericht en in samenwerking met verschillende aandachtsgebieden uit de uitvoeringsprogramma's Kansengelijkheid en Gezond Samenleven.

1.1 Samenhang programma bestaanszekerheid met programma's Kansengelijkheid en Gezond Samenleven

Dit uitvoeringsprogramma heeft raakvlakken met de twee andere uitvoeringsprogramma's.

Overlappende onderwerpen met het uitvoeringsprogramma Gezond Samenleven:

- Publieke Gezondheid
- Integraal Zorgakkoord (IZA)
- Ontwikkeling van Stevige Lokale teams
- Woonzorgvisie
- Preventief aanbod jeugd

Overlappende onderwerpen met het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid:

- Onderwijs(aanbod)
- Werk en inkomen
- Re-integratie schoolverlaters
- Veilige Thuisituatie- uithuisplaatsingen

Afhankelijk van waar het zwaartepunt van het betreffende onderwerp ligt wordt het onderwerp binnen één van de uitvoeringsprogramma's uitgebreider beschreven en zijn er verwijzingen over en weer.

2. Doel 1: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren hun gezondheid en veerkracht als voldoende om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan.

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- Inwoners leven in een gezonde leefomgeving (opgave Gezond Samenleven).
- Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen (opgave Kansengelijkheid).

Doel 1: Inwoners wonen in een veilige en beschermde omgeving			
Indicator	Nulmeting	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
Aantal meldingen en adviesvragen huiselijk geweld en kindermishandeling	Nulmeting 2023: 295 meldingen en 270 adviesvragen huiselijk geweld en kindermishandeling.	Het aantal adviesvragen en meldingen neemt toe, waarbij het aantal adviesvragen meer stijgt dan het aantal meldingen (door bewustwording)	CBS
Vanaf 2026: Het aantal aanmeldingen beschermde opvang (wonen)	Nulmeting 2026: Het aantal aanmeldingen beschermde opvang regionaal versus lokaal	Specifieke streefwaarde volgt in 2027 na nulmeting 2026. We willen een stijgende trend van zwaardere naar	Cijfers aangeleverd door centrumgemeente

		lichtere vormen van ondersteuning.	
--	--	------------------------------------	--

2.1 Het aantal adviesvragen en meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling neemt toe; het aantal adviesvragen stijgt daarbij meer dan het aantal meldingen

2.1.1 Probleemanalyse

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn ernstige problemen die de veiligheid en het welzijn van kinderen en volwassenen bedreigen. Er is landelijk, regionaal en lokaal veel gedaan om gezinnen te steunen. Desondanks is geweld in huiselijke kring nog steeds een taboe onderwerp. Slachtoffers wachten vaak te lang voordat zij hulp vragen bij Veilig Thuis of een andere instantie. Naast schaamte bij de betrokkenen is er ook sprake van ongeloof bij de omstanders. De andere kant op kijken of, tegen beter weten in, hopen dat het vanzelf over gaat, zijn reacties die helaas nog veel voorkomen. En kinderen zijn weerloos, zij houden onvoorwaardelijk van hun vader en moeder en soms weten zij niet beter en is geweld ‘normaal’ geworden.

Uit onderzoek¹ blijkt dat de gezinnen die gemeld worden bij Veilig Thuis, te maken hebben met zware en complexe problematiek. Het geweld is niet zelden een uitingsvorm van meerdere problemen tegelijkertijd (risicofactoren²): werkloosheid, armoede, schulden, psychische kwetsbaarheid, onvermogen om met een steeds ingewikkelder wordende samenleving om te gaan, onzekerheid over opvoeding, verslaving, trauma's uit het verleden (plegers zijn vaak zelf mishandeld in hun jeugd). Uit hetzelfde onderzoek in 13 Veilig Thuis regio's blijkt dat slechts in een zeer kleine groep van gezinnen (3,4%) er géén sprake is van ernstige problemen of geweld.

De gevolgen³ van kindermishandeling variëren van lichamelijk letsel tot, in ernstige gevallen, overlijden door zware mishandeling of verwaarlozing. Daarnaast veroorzaakt het vaak chronische stress, wat kan leiden tot afwijkende ontwikkelingen in de cognitieve en emotionele functies van de hersenen. Op de lange termijn kunnen slachtoffers worstelen met uiteenlopende psychische problemen⁴. Volwassenen die als kind zijn mishandeld,

¹ Verwey-Jonker.(2021). Kwestie van lange adem werkende elementen

² [1] Augeo Foundation. (2024) Special gezinsprofielen

³ <https://www.nji.nl/kindermishandeling/gevolgen>

⁴ https://www.augeomagazine.nl/nl/magazine/4928/717834/gevolgen_kindermishandeling.html

zoeken soms hun toevlucht tot verslaving, zelfverwonding of zelfs zelfdoding wanneer herinneringen aan het gezinsverleden ondraaglijk worden. Ongeveer een derde van de slachtoffers van mishandeling of verwaarlozing herhaalt later dit patroon in de opvoeding van hun eigen kinderen. De onveiligheid die kinderen tijdens hun jeugd ervaren, is vaak een belangrijke oorzaak van gedrag dat door de samenleving als overlast of bedreiging van veiligheid wordt gezien, zoals verslaving aan drugs of alcohol. Verslaving dient daarbij vaak als een vluchtmechanisme om de traumatische gevolgen van kindermishandeling te ontvluchten. Huiselijk geweld kan leiden tot diepgaande emotionele problemen. Slachtoffers raken vaak geïsoleerd, verliezen hun zelfvertrouwen en weerbaarheid, en ontwikkelen vaak een negatief zelfbeeld. Gevoelens van schuld en schaamte spelen hierbij vaak een grote rol, wat kan resulteren in depressies, stressgerelateerde klachten en zelfs fysieke gezondheidsproblemen. Mensen die als kind slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld, verliezen daarnaast vaker het vertrouwen in zichzelf én in anderen.

Omvang van het probleem

Landelijke cijfers huiselijk geweld en kindermishandeling

In 2024 gaf 9% van de bevolking van 16 jaar of ouder (bijna 1,3 miljoen personen) aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld. Jongeren zijn vaker slachtoffer dan ouderen. Zo werd 24% van de 16- tot 18-jarigen in de afgelopen 12 maanden slachtoffer, bij de 18- tot 24-jarigen was dat 19% en bij 65-plussers 2%. Voor 7% van de bevolking van 16 jaar of ouder (990 duizend personen) was een van de vormen van huiselijk geweld in de afgelopen 12 maanden structureel; dat wil zeggen (bijna) dagelijks, wekelijks of maandelijks. Naar schatting hebben tussen de 89 duizend en 127 duizend kinderen van 0 tot en met 17 jaar in 2017 te maken gehad met kindermishandeling. Dit komt neer op ongeveer 3% van alle minderjarigen.

Cijfers toegepast op Dronten

Als we een paar van de bovenstaande landelijke percentages toepassen op gemeente Dronten dan zou dit het volgende beeld opleveren. Er is uitgegaan van een totaal aantal inwoners van 44.350. Van het aantal inwoners van 16 jaar of ouder (28.380) zou dus 9% slachtoffer zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld, dit betekent een aantal van 2.554 inwoners. Ongeveer 259 kinderen in de leeftijd 0-17 jaar (3% van 8.645) zouden te maken hebben gehad met kindermishandeling. In de leeftijdscategorie 16 tot 18 jaar) zouden 266 inwoners (24% van 1.108) slachtoffer zijn geweest. En in de leeftijd 65 jaar en ouder zouden 168 inwoners (2% van 83.846) jaarlijks worden geconfronteerd met enige vorm van mishandeling of huiselijk geweld. Het gaat om aannames, met de vraag of deze eenvoudig zijn door te trekken naar gemeente Dronten. Wel kan worden vastgesteld dat het een signaal is en dat hier aandacht aan moet worden besteed. Er is geen reden om aan te nemen dat het in de gemeente Dronten minder of meer is. In de gemeente Dronten zijn in 2023 295 meldingen gedaan bij Veilig Thuis Flevoland. In 2024 waren dat er 317. Van de 295 meldingen in 2023 waren 115 (39%) hermeldingen.

2.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Voordat de aanpak wordt toegelicht, schetsen we eerst het kader waarbinnen we met onze partners en de samenleving de ernstige problemen huiselijk geweld en kindermishandeling willen aanpakken.

Inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor de veiligheid binnen hun gezin/huishouden. Het signaleren van onveiligheid en de zorgen of vermoedens bespreken is vervolgens een verantwoordelijk van iedereen. Die verantwoordelijkheid geldt niet alleen voor de overheid en professionals.

Voor gemeenten zijn de wettelijke verantwoordelijkheden om inwoners te beschermen opgenomen in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Jeugdwet. De Wmo beschrijft de verantwoordelijkheden van gemeenten ten aanzien van huiselijk geweld; het gaat onder andere om 'huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden' en maatwerkvoorzieningen te verlenen. De Jeugdwet beschrijft de verantwoordelijkheden van gemeenten op het gebied van kindermishandeling en ontwikkelingsbedreiging. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor gemeentelijk beleid inzake preventie, vrijwillige jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Dit betekent dat gemeenten een wettelijke verantwoordelijkheid hebben voor de preventieve aanpak, de hulp in het vrijwillig kader, de toegang tot de specialistische hulp, Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen. Professionals die uitvoering geven aan verantwoordelijkheden om inwoners te beschermen moeten de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling toepassen.

De gemeentelijke verantwoordelijkheden zijn verwerkt in de leidraad 'Werken aan veiligheid' van de VNG⁵. Het is een instrument waarmee gemeenten kunnen bepalen of ze voldoende invulling geven aan hun wettelijke taken en verantwoordelijkheden. De leidraad is verbonden met zowel het programmaplan Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (hierna: Toekomstscenario) als de Hervormingsagenda Jeugd en dus met de uitvoeringsprogramma's Kansengelijkheid en Gezond Samenleven. Zo is als onderdeel van de Hervormingsagenda besloten om een eenduidig, niet vrijblijvend kader voor lokale teams vast te stellen, waar deze leidraad in geïntegreerd zal worden. En voor een succesvolle implementatie van het Toekomstscenario zijn succesvolle stevige lokale teams essentieel. In de Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2024 – 2027 'Voor een veilig thuis' (hierna: Regiovisie) is het beleid voor huiselijk geweld en kindermishandeling vastgelegd. De Regiovisie moet zowel lokaal als regionaal leiden tot een samenhangende, duurzame en effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling voor inwoners van 0 tot 100+.

Voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling sluit dit uitvoeringsprogramma aan bij de eerder genoemde Regiovisie. Deze visie bouwt voort op het landelijke programma Geweld hoort nergens thuis waaraan de regio Flevoland heeft deelgenomen. De voorgestelde en beproefde actielijnen uit het programma Geweld hoort nergens thuis⁶ zijn opgenomen in de Regiovisie. Deze aanpak zetten we voort in dit uitvoeringsprogramma waarbij twee van de drie actielijnen als resultaten zijn opgenomen:

- *Het eerder en beter in beeld krijgen van huiselijk geweld en kindermishandeling.* Dit doen we door te investeren in bewustwording en betere signalering en de bereidheid van professionals om advies of ondersteuning te vragen danwel te melden. Het aantal adviezen en meldingen zal

⁵ VNG (2024). Leidraad voor gemeenten voor de opdrachtverstrekking aan lokale teams.

⁶ Ministeries van VWS en JenV en de VNG. (2021). Eindrapportage over het programma Geweld hoort nergens thuis

stijgen. En hoe eerder in het proces van het toepassen van de meldcode wordt gehandeld hoe beter. Het aantal adviezen zou daarom meer moeten stijgen dan het aantal meldingen.

- *Het stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling.* Om zo het hoge percentage hermeldingen te verlagen.

De derde actielijn; extra aandacht voor specifieke doelgroepen, is verwerkt als activiteit.

Het gaat hier om de inzet van activiteiten voor de volgende doelgroepen: kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties en complexe scheidingen, slachtoffers van mensenhandel, slachtoffers van ouderenmishandeling, seksueel geweld, schadelijke traditionele praktijken en mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB).

De activiteiten in de onderstaande tabel zijn gericht op het behalen van bovenstaande twee resultaten. Een aantal activiteiten uit de andere twee uitvoeringsprogramma's zijn ook belangrijk bij het behalen van deze twee resultaten, namelijk:

- a. Versterken pedagogische basis
- b. Inrichten van Stevige lokale teams waar zorgvragen tijdig worden gesignaleerd en waar lichte en middelzware vormen van hulp dicht bij de inwoners geboden kan worden.
- c. Versterken van de sociale basis.
- d. En alle activiteiten gericht op het aanpakken van de risicofactoren m.b.t. huiselijk geweld en kindermishandeling.

Doel 1 vastgesteld door de raad: Inwoners wonen in een veilige en beschermde omgeving		
Uitwerking doel: Het aantal adviesvragen en meldingen neemt toe; het aantal adviesvragen meer dan het aantal meldingen		
Probleem/aanleiding: Niet voor elke inwoner van Dronten is de thuissituatie veilig.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder en beter in beeld	Aantal meldingen en adviezen per melder/beroepsgroep opgesplitst naar kindermishandeling en huiselijk geweld Aantal meldingen oudermishandeling, seksueel misbruik, conflictscheiding	CBS
Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder gestopt en duurzaam opgelost	Aantal hermeldingen	CBS

2.2 Het aantal aanmeldingen beschermde opvang (wonen) neemt af

2.1.1 probleemanalyse

Beschermde wonen, bemoeizorg (O)GGZ en verslavingszorg (regionale Wmo)

De commissie-Toekomst Beschermde Wonen (commissie-Dannenberg) schetste in 2015 een toekomstbeeld van een inclusieve samenleving voor kwetsbare mensen. Het beeld gaat over de overgang van beschermde wonen in een instelling naar een beschermd thuis. Deze transformatie leidt mogelijk tot minder instellingen voor beschermde wonen en tot meer zorg en ondersteuning in de eigen woonomgeving van inwoners. Afbouw van 24-uursvoorzieningen is geen doel op zich. Het is het resultaat van een beter functionerend stelsel van beschermde woonplekken met flexibele begeleiding en behandeling waar nodig. De visie van de commissie Dannenberg ging uit van doordecentralisatie van de middelen voor beschermde wonen en maatschappelijke opvang van de centrumgemeenten naar de regiogemeenten.

De maatschappelijke opvang is en blijft vooralsnog een regionale voorziening. In afstemming met de regiogemeenten wordt, waar mogelijk, gewerkt naar decentralisatie van maatwerkvoorzieningen (regionale spreiding). Gemeente Almere is door het Rijk aangewezen als centrumgemeente voor Flevoland in het kader van de Maatschappelijke Opvang, Beschermde Wonen, Vrouwenopvang. De centrumgemeente ontvangt de rijksmiddelen voor de regio en verantwoordt dit in hun eigen begroting/jaarrekening. Over de concrete inzet van de middelen en de activiteiten maken de centrumgemeente en de regiogemeenten afspraken. Vooral omdat deze afspraken invloed (kunnen) hebben op de lokale zorg(afspraken).

Vanuit de regio Flevoland is gewerkt aan het Regionaal Kader Zorglandschap Wmo 2020 - 2026. Dit kader is in 2020 door de raad vastgesteld. Het regionale zorglandschap Wmo Flevoland 2020-2026 richt zich op de zorg en ondersteuning van inwoners met een kwetsbaarheid en/of een ondersteuningsvraag door psychische problemen, verslaving, een lichte verstandelijke beperking en/of problemen door huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze inwoners helpen we om zo veel mogelijk naar een normale leefsituatie te komen. We kiezen ervoor om deze inwoners zo veel mogelijk in hun eigen woonomgeving te huisvesten en minder in instellingen te plaatsen. Hun behoeften en mogelijkheden staan daarbij centraal. Eigen regie, inzet op kansen en het aansluiten bij wat iemand wil en kan zijn namelijk belangrijke voorwaarden voor herstel. Doorverwijzing naar het beschermd wonen of de maatschappelijke opvang is alleen nog aan de orde als thuis wonen niet (meer) verantwoord of veilig is. Hierbij wordt rekening gehouden met het wetsvoorstel *Versterking regie volkshuisvesting* en het programma *“Een thuis voor iedereen”*. Opvang of 24-uurszorg duurt in dat geval zo lang als nodig, maar zo kort als mogelijk. We zorgen voor continuïteit in de begeleiding en voor flexibiliteit in op- en afschalen.

Voor het ondersteunen van bovenstaande groep inwoners blijven vormen van gespecialiseerde ondersteuning en een gedifferentieerd aanbod nodig. Daarom blijft regionale samenwerking noodzakelijk, ook wanneer de verdere decentralisatie vorm krijgt. In het regionaal kader is vastgelegd dat het specialistisch intramuraal beschermd wonen een regionale verantwoordelijkheid blijft. Dat betekent dat de centrumgemeente Almere verantwoordelijk

blijft voor inkoop, financiering, contractmanagement en het toelaten van nieuwe aanbieders voor de regionale voorzieningen beschermd wonen. Ook voor de bijbehorende taken aangaande de toegang, handhaving (gemeente Almere) en toezicht (GGD) blijft de centrumgemeente verantwoordelijk. Grote voordelen hiervan zijn de bundeling van kennis en expertise en voldoende schaalgrootte voor specialistische voorzieningen.

Kijken we naar de huidige situatie in de regio moeten we constateren dat er een behoefte is aan een overzicht van de regionale spreiding van de voorzieningen in Flevoland, hierbij kun je denken aan de volgende Wmo voorzieningen:

- jong volwassenen met verslavingsproblematiek
- Droge voorzieningen
- Gezinsopvang
- Moeder-kindhuis

Daarnaast wil de regio in kaart brengen welke voorzieningsbehoefte er regionaal bestaat, dit zal samen met de zorgorganisaties opgepakt worden.

2.2.2 onderbouwing van de aanpak

Hieronder wordt op voorzieningsniveau de stand van zaken weergegeven.

Op-, om- en afbouwplan (OOA-plan)

In 2022 is het uitvoeringsprogramma Zorglandschap Wmo opgeleverd. Hierin worden de acties beschreven die bijdragen aan de doelen uit het regionaal kader 2020-2026. Het uitvoeringsprogramma geeft invulling aan de ambities. Het geeft de regiogemeenten houvast om de juiste ondersteuning voor inwoners genoemd in het regionale zorglandschap Wmo Flevoland 2020-2026 te organiseren.

Het uitvoeringsprogramma is continu in ontwikkeling. We werken aan de uitvoering samen met alle partners in de regio, zoals zorgaanbieders, cliëntvertegenwoordigers, woningcorporaties en adviesraden sociaal domein. Eén van de opdrachten vanuit het uitvoeringsprogramma is te komen tot een regionaal op-, om- en afbouwplan. Afsproken is dat de regiogemeenten hun basisvoorzieningen op orde brengen om inwoners passend te ondersteunen, waardoor zij zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen in hun eigen omgeving. Daarnaast is afgesproken dat ook beschermde woonvoorzieningen moeten transformeren. Uit het advies van de commissie-Dannenbergh blijkt: als we voldoen aan de lokale randvoorwaarden (passende, laagdrempelige voorzieningen), hoeven niet alle huidige cliënten nog beschermd te wonen.

Het op-, om- en afbouwplan beschrijft hoe dit vorm krijgt. Er wordt geprobeerd aan antwoord te geven op de vraag welke voorzieningen we moeten op, om- of afbouwen in onze regio om te komen tot een toekomstbestendig zorglandschap. Daarbij staan de volgende vraagstukken centraal:

- Aan welke woonzorgvormen voor Beschermd Wonen is behoefte in de regio?
- Welke mogelijkheden zijn er om op-om-af te bouwen binnen het huidige aanbod?
- Wat is er aanvullend op het huidige aanbod nodig?
- Hoe kan worden gewerkt aan meer spreiding van voorzieningen over de verschillende gemeenten?

Het op-om-afbouwplan hangt nauw samen met:

- De bredere huisvestingsopgave van bijzondere doelgroepen.
- De huisvesting van kwetsbare inwoners in wijken en buurten.

Doordecentralisatie beschermd wonen

De regionale centrumregeling Sociaal Domein Flevoland zal mogelijk in 2025 worden herzien. De verwachting is dat vanaf 2026 het onderdeel Beschermd Wonen wordt doorgedecentraliseerd naar alle gemeenten. Daarmee hebben we als gemeente Dronten de directe verantwoordelijkheid om huisvesting en begeleiding te regelen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid of verstandelijke beperking binnen onze gemeente. Daarbij wordt de beweging voorgestaan van 'beschermd wonen' naar 'beschermd thuis'. Zoveel mogelijk binnen de eigen 'normale' leefomgeving van de cliënt. Wij willen sociale inclusie bereiken van mensen die kampen met een psychische kwetsbaarheid.

Er is een start gemaakt om te kijken naar de regionale spreiding van huidige en te ontwikkelen 24 uren voorzieningen in Flevoland. Daarbij wordt gekeken naar een gedifferentieerd en passend aanbod van o.a. beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hierbij wordt rekening gehouden met de nog op te stellen woonzorgvisie (als onderdeel van de woonagenda/woonperspectief) van de gemeente Dronten.

Hybride toegang

Binnen de regio Flevoland wordt gewerkt aan een hybride toegang tot beschermd wonen. Dit betekent dat verschillende vormen van ondersteuning mogelijk zijn, afhankelijk van wat een cliënt nodig heeft. Traditioneel wordt beschermd wonen vaak aangeboden in een woonvoorziening met 24-uurs toezicht en zorgverlening. Bij een hybride vorm wordt een flexibelere aanpak gehanteerd. Het aanbod kan variëren van intensieve zorg in een woonvoorziening tot ambulante begeleiding in de eigen woning van de cliënt. Hierdoor houden mensen meer regie over hun leven.

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van een maatwerkvoorziening voor opvang van personen die de thuissituatie hebben verlaten, wel of niet samenhangend met risico's voor hun veiligheid door huiselijk geweld en zich niet op eigen kracht kunnen handhaven in de samenleving. Op dit moment ligt de regie voor de opvang bij de centrumgemeente Almere.

Er vinden gesprekken plaats tussen gemeenten met betrekking tot de regionale spreiding beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. We willen inzicht verkrijgen in (verwacht) ontbrekend aanbod, waarbij rekening wordt gehouden met huidig ontbrekend aanbod en toekomstgerichte behoefte (vergrijzing, populatiegroei). Dit wordt gekoppeld aan het OOA-plan.

Nationaal actieplan dakloosheid

In de afgelopen tien jaar is landelijk het aantal dakloze mensen sterk gestegen. Daarom is vanuit de rijksoverheid fors ingezet op het voorkomen en verminderen van dakloosheid. Tussen 2019 en 2021 heeft het Rijk twee tijdelijke programma's opgezet: de brede aanpak 'Een (T)huis, een Toekomst', en het Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren. Het advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving '*Herstel begint met een huis*' was een belangrijk uitgangspunt van deze programma's. De kern van het advies luidde dat een structureel andere aanpak van dakloosheid nodig was: niet de maatschappelijke opvang, maar een plek om te wonen staat aan de basis van elk hulpverleningstraject. Dit sloot inhoudelijk ook aan bij het advies van de commissie Dannenberg waar sociale inclusie van mensen met een psychosociale kwetsbaarheid centraal staat.

Een effectieve aanpak van dakloosheid vraagt om een duurzame langetermijnstrategie. Een strategie waarbij essentiële thema's als bestaanszekerheid en voldoende betaalbare huisvesting onderdeel zijn van de oplossing. Hiertoe is het Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (hierna: actieplan) opgesteld. Dit actieplan reikt verder dan één kabinetsperiode, namelijk van 2023 tot en met 2030. Dakloosheid wordt door een integrale bril bekeken, waarbij de structurele oorzaken van dakloosheid centraal staan: bestaansonzekerheid en het tekort aan betaalbare huisvesting. Onderdak en hulp bieden aan personen die de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht, of met hulp, te handhaven in de samenleving. Mensen zonder dak boven hun hoofd hebben vaak meervoudige problemen en hun situatie kan snel verergeren. Adequate opvang en ondersteuning bieden is daarom belangrijk: het kan ervoor zorgen dat de problematiek niet verergert.

Een betaalbaar en veilig 'thuis' is een basisbehoefte. Ieder mens heeft recht op een veilige en betaalbare plek om te wonen. Gemeenten hebben een belangrijke taak in het voorkomen en terugdringen van dakloosheid. Zij geven daar invulling aan met een regionaal plan van aanpak dat geënt is op de doelstellingen van het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Belangrijke pijlers van deze aanpak zijn: wonen eerst, preventie en participatie van ervaringsdeskundigen. Binnen onze regio zijn we gestart met een pilot Housing First⁷. Gemeente Dronten start in 2025 met de pilot, waarin we samen met onze ketenpartners (w.o. zorgaanbieders en de woningbouwcorporatie OWF) bovengenoemde aanpak vorm willen geven. Hiermee verwachten wij een beeld te krijgen van de doelgroep.

[1]

IZA (inclusief mentale gezondheidsnetwerken)

De integrale aanpak van zorg en preventie moet inwoners helpen gezond te blijven, of gezond te worden.

Landelijk zijn daarvoor twee akkoorden gerealiseerd:

- Voor gemeenten het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

⁷ Geen tijdelijke opvang voor dak- en thuisloze mensen, maar direct een eigen woning. En de vrijheid om te herstellen zoals zij zelf willen. Dat is de kern van Housing First.

➤ Voor zorgorganisaties het Integraal Zorgakkoord (IZA).

In het Integraal Zorg Akkoord van september 2022 (IZA) zijn afspraken gemaakt om in samenwerking tussen gemeenten, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en zorgkantoren de gezondheid van inwoners te bevorderen en passende zorg te verlenen door processen goed op elkaar aan te laten sluiten en regionaal afspraken te maken over de (domeinoverstijgende) samenwerking.

Het GALA streeft naar het bredere doel van een gezonde generatie in 2040. In het GALA maken het Rijk, gemeenten en verzekeraars afspraken oer gezondheid en preventie, versterking van de sociale basis en sport, bewegen en cultuur. Voor GALA zijn lokale afspraken en regionale samenwerking belangrijk. Lokaal én regionaal moeten gemeenten aan de slag met een samenhangende aanpak.

Landelijke ontwikkelingen IZA

Op 29 november 2024 hebben de gemeenten op de algemene ledenvergadering van de VNG voor de resolutie gestemd om te stoppen met de gesprekken rondom het IZA. Dit betekent dat de gemeenten van de IZA tafel gaan en dus (tijdelijk) de middelen voor IZA voor 2025 komt te vervallen. In het voorjaar 2025 (tijdens de algemene ledenvergadering) verwachten wij dat er meer duidelijkheid komt met betrekking tot IZA en de bijbehorende middelen.

Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en verslavingszorg

Openbare geestelijke gezondheidszorg (bemoeizorg) is er voor mensen die zorg nodig hebben, maar er zelf niet om vragen. Deze mensen noemen we zorgmijders. Ze hebben vaak op verschillende gebieden problemen zoals psychische klachten, verslaving, schulden, onbegrepen gedrag of woningvervuiling. Als er niets gebeurt, glijden ze verder af. Gemeente Dronten heeft deze bemoeizorg samen met de andere Flevolandse gemeenten belegd bij de GGD Flevoland. Een gespecialiseerd team (Vangnet en Advies) houdt zich bezig met het bereiken van zorgmijders. Vangnet en Advies werkt samen met onder andere gemeenten, woningcorporaties, sociale wijkteams, maatschappelijk werk, politie en zorgaanbieders. Van geval tot geval wordt gekeken welke hulp geboden moet worden. In 2015 is er een convenant opgesteld met betrekking tot de regionale samenwerking en werkwijze. Dit convenant moet nu herijkt worden.

Flevolandse Avond- en Nachtdiensten (FAN)

De regio Flevoland heeft de ambitie om een vangnet te bieden aan mensen die kortdurend en incidenteel behoefte hebben aan begeleiding in de avonden en nachten. Dit kunnen mensen zijn die overdag gebruik maken van een Wmo-indicatie, maar bijvoorbeeld ook mensen uit de OGGZ-doelgroep. Daarom werken we op dit moment aan twee pilots van de Flevolandse Avond- en Nachtdienst (FAN), één in Almere en één in Dronten, Lelystad, Noordoostpolder en Urk, startend begin 2025) Het doel van de Flevolandse Avond- en Nachtdienst is om preventief contact te organiseren met inwoners door professionele hulpverlening. Daardoor is opschaling naar geïndiceerde zorg niet nodig of kan dit uitgesteld worden. De FAN moet een aanvulling worden op de reguliere begeleiding en op de crisisdienst, door in de avond en nacht de nodige urgente begeleiding te bieden. Dit kan zijn via (beeld)bellen, app-contact en fysieke bezoeken. Op het moment dat sprake is van een situatie passend bij de crisisdienst of als er een crisissplek nodig is, dan wordt de al bestaande (reguliere) werkwijze gevolgd.

Governance

Bij het realiseren van bovenstaande onderdelen zijn we, als gemeente Dronten, afhankelijk van de regionale samenwerking. Op dit moment werken we naar een regionale governance, waarbij gewerkt gaat worden vanuit een gedeelte visie en de inwoner centraal staat en een duidelijke en heldere vormgeving van de toekomstige regionale samenwerking.

Doel 1 vastgesteld door de raad: Inwoners wonen in een veilige en beschermde omgeving		
Uitwerking doel: Het aantal aanmeldingen beschermde opvang (wonen) neemt af		
Probleem/aanleiding: Een passende (beschermde) opvang) voor inwoners Inwoners verblijven langdurig in een intramurale beschermde opvang waardoor doorstroom en uitstroom stagneert. Door het ontbreken van voldoende lichtere vormen van ondersteuning beschermd wonen kunnen inwoners die op dit moment intramuraal (zware) ondersteuning ontvangen niet doorstromen naar de lichtere (extramurale) ondersteuning Versnippering toegang Er is een versnippering van een duidelijke toegang. Zowel regionaal als lokaal is er een toegang. Daarnaast kan de deskundigheid van het voorveld verbeterd worden. In het uitvoeringsplan Gezond Samenleven wordt onder doel 5 “Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit Stevige lokale teams lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving” nader op ingegaan. Onvoldoende inzicht aanbod maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en daklozenopvang Op dit moment is onvoldoende in beeld wat nodig is om de juiste opvang te kunnen bieden (vraag versus aanbod). Er is behoefte aan een overzicht soort opvang per gemeente per type voorziening gebaseerd op de vraag/behoefte		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Meer inwoners hebben een lichtere vorm van ondersteuning beschermde opvang (van intramuraal naar extramuraal)	Na 2027 Soorten ondersteuning beschermde opvang (van licht tot zwaar: intramuraal en extramuraal)	Centrum-gemeente

Een beeld verkrijgen van het aantal inwoners waarop het woonplaatsbeginsel van toepassing is en de gemeente Dronten financieel verantwoordelijk is (bij verhuizing naar andere woonplaats buiten Dronten)	Hoe vaak wordt het woonplaatsbeginsel toegepast	Centrum-gemeente
Er is één toegang beschermd wonen waar ook besluiten genomen kunnen worden over de inzet van de lokale Wmo □ Het hybride team (één toegang) is in 2025 opgericht Door werving en selectie op noodzakelijke deskundigheid en aanvullende deskundigheidsbevordering wordt kennis geborgd. Kennis van het voorveld is aanwezig.	n.v.t.	n.v.t.
Na 2026 Aansluiting regionaal en lokaal om Wmo voorzieningen op- en af te kunnen schalen	Overzicht 24-uurs voorzieningen (op- en afschalen) overzicht wachtlijst	Centrum-gemeente
Overzicht maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en daklozenopvang	Soort opvang per gemeente per type voorziening	Centrum-gemeente

<i>(Nulmeting vindt plaats in 2025 overzicht soort opvang per gemeente per type voorziening gebaseerd op de vraag/behoefte)</i>		
Een daling van het aantal meldingen ontregelde huishoudens (vangnet en advies)	Melding ontregelde huishoudens (vangnet en advies)	GGD Flevoland

3 Doel 2: Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis) inkomen

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren bestaanszekerheid, gelijke kansen en doen mee naar vermogen.

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die ook onder de opgave Bestaanszekerheid vallen en nog drie andere doelen die onder de opgave Kansengelijkheid vallen, namelijk:

- Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie (opgave Bestaanszekerheid).
- Minder kinderen groeien op in armoede (opgave Bestaanszekerheid).
- Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs (opgave Kansengelijkheid).
- Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op (opgave Kansengelijkheid).
- Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte (opgave Kansengelijkheid).

Doel 2: Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
% huishoudens met een laag inkomen	3% van de huishoudens heeft een laag inkomen (2022). Landelijk is dit 4%.	Maximaal 3%	CBS (www.zichtopwijken.nl)
% huishoudens dat moeite heeft met rondkomen	32% van de huishoudens (landelijk, 2024)	Maximaal 32% van de huishoudens	Nibud (Geldzaken in de praktijk)

	In 2012 en 2015 was dit nog 45%		
% huishoudens met problematische schulden	Dronten: 7,9% van de huishoudens (januari 2024). In oktober 2020 was dit 6,7% Landelijk is dit 8,9%. In oktober 2020 was dit 7,6%	Maximaal 7,9% van de huishoudens	CBS (Dashboard Schuldenproblematiek in beeld)

3.1 Het percentage huishoudens met een laag inkomen blijft gelijk

3.1.1 Probleemanalyse

Huishoudens met een laag (besteedbaar) inkomen kunnen gebruik maken van verschillende landelijke en lokale regelingen, zoals bijzondere bijstand en de toegankelijkheidsbijdrage. Voor deze regelingen gelden inkomensgrenzen, die variëren van 100% tot 130% van de uitkeringsnorm die voor het betreffende huishouden van toepassing is. Bij sommige regelingen wordt daarnaast ook gekeken naar het besteedbaar inkomen, waarbij de normen van de Voedselbank als uitgangspunt dienen. Hierdoor komen niet alleen huishoudens met een gemeentelijke uitkering in aanmerking, maar ook inwoners met een andere uitkering of een betaalde baan.

3.1.2 onderbouwing van de aanpak

Doel 2 vastgesteld door de raad: Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen			
Uitwerking doel: Het percentage huishoudens met een laag inkomen blijft gelijk			
Probleem/aanleiding: Inwoners/huishoudens maken niet altijd gebruik van (landelijke en gemeentelijke) regelingen.			
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron	
Aantal inwoners/huishoudens dat gebruik maakt van (landelijke en gemeentelijke) regelingen stijgt.	Aantal inwoners/huishoudens dat gebruikt maakt van landelijke en gemeentelijke regelingen: • Bijstandsuitkering • Bijzondere bijstand • Individuele inkomenstoeslag • Toegankelijkheidsbijdrage • Collectieve zorgverzekering • Witgoedregeling Nulmeting in 2025	Gemeente	

3.2 Het percentage huishoudens dat moeite heeft met rondkomen blijft gelijk

3.2.1 Probleemanalyse

In het rapport *Geldzaken in de praktijk 2024* presenteert Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) de resultaten van een onderzoek naar inkomens, uitgaven en de mate waarin Nederlandse huishoudens kunnen rondkomen. Hieruit is gebleken dat één op de drie huishoudens in Nederland moeite heeft om rond te komen. Het zijn met name huurders, jongvolwassenen en huishoudens met een wisselend en/of laag inkomen die moeilijk rondkomen en zorgen hebben over de financiële situatie. Juist deze groepen zijn afhankelijk van toeslagen, maar weten minder goed waar ze hierover informatie kunnen vinden.

Ruim een vierde heeft het gevoel beperkte tot geen grip op de energiekosten te hebben. Daarbij dreigen huurders en huishoudens met beperkte financiële middelen achterop te raken in de verduurzaming van onze woningen.

3.2.2 onderbouwing van de aanpak

Met lokaal armoedebeleid ondersteunen wij inwoners die in armoede leven. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) werkt aan een stelsel waardoor inwoners minder afhankelijk zijn van gemeentelijke minimaregelingen. In 2025 bepaalt de VNG een standpunt over de rol van gemeentelijke armoedebeleid en minimaregelingen. De VNG levert inbreng in het programma Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor Mensen (VIM). Zij lobbyt voor een betere basis zodat wij als gemeente minder pleisters hoeven te plakken.

Doelgroepenonderzoek Radar Advies

Door Radar Advies is in november 2024 een Doelgroeponderzoek naar werkende armen in de gemeente Dronten afgerond. Effectieve ondersteuning van werkende armen vraagt om een geïntegreerde aanpak waarin maatwerk, vertrouwen, samenwerking en toegankelijke dienstverlening centraal staan. Door in te spelen op de diversiteit en beleving van de doelgroep, kunnen wij beter aansluiten bij de behoeften en het doorbreken van de vicieuze cirkel van problemen.

Werkende armen in Dronten worden geconfronteerd met een combinatie van financiële beperkingen, gezondheidsproblemen en sociaal isolement. Deze factoren versterken elkaar en leiden tot een vicieuze cirkel van uitdagingen. Ondanks hun inkomen uit werk bevinden velen zich op de grens van het sociaal minimum, zonder adequate ondersteuning van de gemeente.

De doelgroep is niet homogeen; er zijn duidelijke verschillen in behoeften, voorkeuren en situaties. Dit vraagt om een gepersonaliseerde benadering, waarbij maatwerk centraal staat. In het rapport staan de verschillen in voorkeuren voor communicatie en benadering verder beschreven, door middel van persona's. Persona's helpen om deze diversiteit te begrijpen en passende interventies te ontwerpen.

Veel werkende armen hebben negatieve ervaringen met de overheid, wat leidt tot wantrouwen. Deze groep is moeilijker te bereiken en vereist een indirecte aanpak via vertrouwde netwerken en sleutelpersonen. Samenwerking met ketenpartners, vrijwilligers, werkgevers en lokale initiatieven is daarom essentieel om de doelgroep beter te bereiken. Werkgevers en maatschappelijke organisaties kunnen fungeren als vindplaatsen en bruggenbouwers.

De doelgroep waardeert maatwerk en persoonlijke aandacht maar bureaucratische systemen vormen een barrière. Simpele en begrijpelijke processen zijn cruciaal om effectief hulp te bieden. Het succes van gemeentelijke ondersteuning hangt af van wederzijds begrip tussen de gemeente en haar inwoners. Inwoners waarderen het als de gemeente vanuit hun leefwereld opereert en hen actief betreft bij beleidsvorming.

Doel 2 vastgesteld door de raad: Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen		
Uitwerking doel: Het percentage huishoudens dat moeite heeft met rondkomen blijft gelijk		
Probleem/aanleiding: Eén op de drie huishoudens in Nederland heeft moeite om rond te komen (bron: Nibud).		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
We zetten activiteiten gericht in om huishoudens die moeite hebben om rond te komen te ondersteunen.	Aantal huishoudens dat moeite heeft rond te komen	Nibud
	Gebruik VoorzieningenWijzer (aantal bezoekers, gestarte checks, afgeronde checks, gemiddeld voordeel)	VoorzieningenWijzer (Zorgweb)
	Gebruik Geldfit (bezoekers, meetbare vervolgstappen, persoonlijk contact)	Geldfit (Mijn NSR)

	Gebruik Werkloont	Werkloont (Stimulansz)
--	-------------------	---------------------------

3.3 Het percentage huishoudens met problematische schulden blijft gelijk

3.3.1 Probleemanalyse

Het aantal huishoudens met problematische schulden is de afgelopen jaren landelijk gestegen. Volgens het CBS had 7,9 procent van de huishoudens in Dronten op 1 januari 2024 geregistreerde problematische schulden. Landelijk is dit 8,9 procent. Bij jongeren ging het in 2023 om 1,5 procent van alle jongeren in de leeftijd van 18 tot 25 jaar (landelijk).

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verplicht gemeenten om inwoners te ondersteunen bij het voorkomen en oplossen van problematische schulden. Sinds een wetwijziging op 1 januari 2021 zijn wij bevoegd om gegevens over betalingsachterstanden uit te wisselen met organisaties zoals woningcorporaties, energie- en drinkwaterbedrijven en zorgverzekeraars. Dit stelt ons in staat om vroegtijdig signalen van financiële problemen op te vangen en proactief hulp aan te bieden, nog voordat inwoners zelf om hulp vragen.

De uitvoering van de Wgs ligt bij Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland (MDF) en voor ondernemers bij/via het Zelfstandigenloket Flevoland (ZLF).

Op 21 maart 2024 hebben het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de VNG, Divosa en de NVVK de bestuurlijke afspraken voor de basisdienstverlening van schuldhulpverlening ondertekend. Deze partijen onderschrijven daarmee de doelstelling dat meer mensen met schulden eerder en nog betere schuldhulpverlening ontvangen en dat gemeenten in dat kader de dienstverlening nog verder kunnen versterken. Het plan de 'Basisdienstverlening Schuldhulpverlening' leidt tot een hulpaanbod dat toegankelijker is en in iedere gemeente uit minimaal dezelfde elementen bestaat. Dit werken wij in 2025 verder uit met MDF.

Het kabinet presenteert daarnaast een uitgebreid pakket aan maatregelen om problematische schulden terug te dringen. Het investeert extra in vroegsignalering, zodat gemeenten snellere en betere hulp kunnen bieden aan mensen met geldzorgen. Ook komt er een integraal schuldenoverzicht en een gratis betalingsherinnering bij verkeersboetes. Met deze en andere maatregelen wil het kabinet voorkomen dat schulden razendsnel kunnen oplopen.

3.3.2 Onderbouwing van de aanpak

Doel 2 vastgesteld door de raad: Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen		
Uitwerking doel: Het percentage huishoudens met problematische schulden blijft gelijk		
Probleem/aanleiding: Het percentage huishoudens met problematische schulden is de afgelopen jaren gestegen. Volgens het CBS had 7,9 procent van de huishoudens in Dronten op 1 januari 2024 geregistreerde problematische schulden (bron: CBS).		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Het percentage huishoudens met problematische schulden is in 2028 maximaal 7,9%.	Percentage huishoudens met problematische schulden	CBS (Dashboard Schulden problematiek in beeld)

4 . Doel 3 Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie

Dit doel is gekoppeld aan het maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren bestaanszekerheid, gelijke kansen en doen mee naar vermogen.

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die ook onder de opgave Bestaanszekerheid vallen, en nog drie andere doelen die onder een de opgave Kansengelijkheid vallen, namelijk:

- Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen (opgave Bestaanszekerheid).
- Minder kinderen groeien op in armoede (opgave Bestaanszekerheid).
- Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs (opgave Kansengelijkheid).
- Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op (opgave Kansengelijkheid).
- Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte (opgave Kansengelijkheid).

Doel 3: Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
Arbeidsparticipatie: het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking.	<i>Arbeidsparticipatie = 67%</i> (CBS 2022)	<i>Minimaal 70%</i>	CBS
Aantal inwoners van 18 jaar of ouder op een opleiding.	126		DUO/Gemeente (dagkoers 22-1-2025)
Aantal inwoners in dagbesteding.	127 (gemeente 2022)		Gemeente
% schoolverlaters met startkwalificatie.	12% van 18 t/m 30 jarige verlaat school zonder startkwalificatie	Maximaal 10%	KIS 2021

% inburgeringsplichtigen dat participeert naar vermogen	Op 1 januari 2024 participeerde 39% van de inburgeringsplichtigen die in 2023 in onze gemeente zijn ingeschreven naar vermogen.	In 2028 participeert 70% van de inburgeringsplichtigen binnen 1 jaar na inschrijving in de gemeente 'naar vermogen'.	Gemeente
---	---	--	----------

4.1 Meer inwoners van 18 jaar of ouder hebben een baan, volgen een opleiding of hebben een dagbesteding

In de gemeente Dronten doet niet iedere inwoner van 18 jaar of ouder mee aan werk, opleiding of dagbesteding. Dit heeft gevolgen voor zowel de inwoners als de samenleving.

4.1.1 Probleemanalyse

Hoewel de arbeidsparticipatie met 74,6%⁸ relatief hoog is en het aantal bijstandsuitkeringen lager ligt dan het landelijke gemiddelde (20 per 1.000 inwoners tegenover 34 landelijk)⁹, blijft er een aanzienlijke groep inwoners die niet meedoet. Deze beperkte participatie heeft negatieve gevolgen, zowel voor de betrokkenen zelf – zoals eenzaamheid, sociaal isolement en financiële problemen – als voor de samenleving, die te maken krijgt met een lagere maatschappelijke samenhang en toenemende druk op publieke voorzieningen.

De oorzaken van deze beperkte participatie zijn divers en complex. Een deel van de inwoners ervaart belemmeringen zoals chronische gezondheidsproblemen, een laag opleidingsniveau, taalbarrières of het ontbreken van een ondersteunend sociaal netwerk, die hun deelname aan werk of maatschappelijke activiteiten beperken. Ook spelen armoede, discriminatie en beperkte (digitale) vaardigheden een grote rol. De arbeidsmarkt sluit niet altijd goed aan op de mogelijkheden van deze groepen, en flexibele contracten, deeltijdwerk en de krapte op de arbeidsmarkt maken het voor sommige inwoners extra lastig om duurzame werkplekken te vinden.

⁸ CBS 2023

⁹ CBS 2024

Bovendien is het ondersteuningsaanbod vanuit overheid en maatschappelijke organisaties versnipperd en soms moeilijk toegankelijk, wat de zoektocht naar passende hulp bemoeilijkt. Deze factoren versterken elkaar en maken deelname aan de maatschappij voor sommige inwoners extra lastig.

Maatschappelijke omvang van het probleem

Hoewel de arbeidsparticipatie in Dronten op het eerste gezicht positief lijkt, verhullen de cijfers dat er een groep inwoners is die niet profiteert van de gunstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Deze groep loopt het risico op (langdurige) uitsluiting, wat kan leiden tot grotere maatschappelijke kwetsbaarheid, meer zorgvragen, hogere uitkeringslasten en verlies van economisch potentieel.

De gemeente heeft een wettelijke taak om inwoners te ondersteunen bij participatie. De Participatiewet verplicht gemeenten om inkomensondersteuning te bieden, arbeidsinschakeling te bevorderen en belemmeringen voor deelname aan de samenleving weg te nemen. Daarnaast schrijft de Wet SUWI samenwerking voor met partners zoals het UWV. Deze wettelijke kaders maken duidelijk dat gemeentelijke inzet geen keuze is, maar een publieke verantwoordelijkheid.

Langdurige uitsluiting vergroot het risico op eenzaamheid, armoede en verhoogde druk op publieke voorzieningen. Door passende ondersteuning te bieden, draagt de gemeente bij aan sterkere inwoners en een veerkrachtige samenleving.

Re-integratie en maatschappelijke participatie

Maatschappelijke deelname is niet voor iedereen vanzelfsprekend. De gemeente Dronten ondersteunt inwoners die te maken hebben met belemmeringen in hun deelname aan werk, opleiding of andere maatschappelijke activiteiten. We zetten ons in voor een inclusieve arbeidsmarkt en helpen inwoners een plek te vinden die bij hen past, of dit nu werk, een opleiding of dagbesteding is. Samen met werkgevers streven we ernaar duurzame werkplekken te creëren voor deze inwoners, zodat zij naar vermogen kunnen bijdragen aan de samenleving.

Maatschappelijke participatie is echter breder dan alleen werk. Het draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, het opbouwen van sociale netwerken en het versterken van gemeenschappen. Deelname aan vrijwilligerswerk, buurtinitiatieven of verenigingsleven geeft inwoners de kans hun talenten te ontdekken, zelfvertrouwen op te bouwen en waardevolle sociale contacten te leggen.

Landelijke en regionale ontwikkelingen

Op landelijk niveau zijn er verschillende maatregelen getroffen om de participatie van inwoners te bevorderen. De *Participatiewet in Balans* richt zich op het vereenvoudigen van de huidige Participatiewet, zodat deze meer maatwerk en ruimte voor de menselijke maat biedt. Dit wetsvoorstel introduceert versoepelingen voor bijstandsaanvragen en legt een grotere focus op maatschappelijke participatie, zodat de wet beter aansluit bij de behoeften van de inwoners.

Het *wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk* is ontworpen om jongeren tot 27 jaar beter te begeleiden bij de overgang van school naar werk. Gemeenten krijgen hierin een preventieve rol om jongeren te ondersteunen bij het vinden van werk en het voorkomen van werkloosheid. Dit wetsvoorstel wordt per 1 januari 2026 ingevoerd.

Daarnaast wordt het *Regionale Werk Centrum (RWC)* opgezet om de dienstverlening op de arbeidsmarkt te verbeteren. Deze centra zullen als integrale loketten fungeren voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers. Het doel is vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar af te stemmen, zodat inwoners sneller passende ondersteuning kunnen vinden.

4.1.2. Onderbouwing van de aanpak

Doel 3 vastgesteld door de raad: Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie		
Uitwerking doel: Het aantal inwoners dat meedoet door te werken of een andere vorm van maatschappelijke participatie stijgt		
Probleem/aanleiding: Te veel inwoners doen niet actief mee in de samenleving doordat ze niet werken, niet naar school gaan of op een andere manier meedoen aan de samenleving. En de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt én tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt is onvoldoende.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Het aantal inwoners met een uitkering dat meedoet door te werken of een andere vorm van maatschappelijke participatie stijgt.	Het aantal inwoners dat in een re-integratie of participatie traject zit stijgt	Gemeente
Meer inwoners met een indicatie 'banenafpraak' of 'beschut werk' hebben een betaalde werkplek.	Het aantal inwoners dat werkt met indicatie banenafpraak of indicatie beschut werk stijgt	Gemeente

Het aantal inwoners dat actief deelneemt aan werk of een andere vorm van maatschappelijke participatie neemt toe.	Het percentage inwoners dat betaald werk, vrijwilligerswerk, of een andere participatieve activiteit uitvoert.	Gemeente
---	--	----------

4.2 Het aantal schoolverlaters dat met een startkwalificatie van school komt stijgt

Landelijke ontwikkelingen

Voortijdig schoolverlaten (VSV) blijft een aandachtspunt binnen het Nederlandse onderwijsbeleid. In het schooljaar 2022-2023 daalde het aantal nieuwe VSV'ers tot onder de 30.000, met een totaal van 29.702, waarvan 24.286 afkomstig uit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Dit aantal ligt echter nog steeds boven de door de overheid gestelde doelstelling van maximaal 20.000 nieuwe VSV'ers per jaar. Om VSV verder terug te dringen, heeft het kabinet in december 2024 de wet 'Van school naar duurzaam werk' geïntroduceerd, gericht op betere ondersteuning van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast lanceerde minister Dijkgraaf in oktober 2023 een actieplan om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, met nadruk op het behalen van een startkwalificatie voor alle jongeren.

Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat in Nederland nodig wordt geacht om een goede kans te maken op de arbeidsmarkt. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo-niveau 2 of hoger. Het geeft een jongere een beter perspectief op werk, minder kans op werkloosheid, een basis is voor een betere ontwikkeling, en het is bedoeld om schooluitval tegen te gaan. Het helpt jongeren een stevige basis te leggen voor hun toekomst. Leerlingen van 16 tot 18 jaar vallen onder de kwalificatieplicht. Leerlingen van 18 tot 23 jaar krijgen hulp van het Doorstroompunt (voormalig RMC) om toch een startkwalificatie te halen. Het is de wettelijke taak van scholen, gemeenten, en Doorstroompunten om samen alle jongeren richting een startkwalificatie te begeleiden. Er zijn een aantal uitzonderingen, bijvoorbeeld als een jongere op het speciaal onderwijs heeft gezeten of een opleiding met uitstroom werk heeft gevolgd.

4.2.1 Probleemanalyse

Voortijdig schoolverlaten (VSV) is een complex vraagstuk en verwijst naar jongeren die zonder het behalen van een startkwalificatie (minimaal een havo-, vwo-, of mbo-2-diploma) het onderwijs verlaten. Deze jongeren hebben een verhoogd risico op langdurige werkloosheid, armoede, en sociale uitsluiting, wat ook maatschappelijke kosten met zich meebrengt. Diverse factoren dragen bij aan VSV zowel op individueel als omgevingsniveau.

In het schooljaar 2022/2023 waren er 3562 VSV'ers in Dronten. Ten opzichte van de startpopulatie zijn er 83 VSV'ers bijgekomen en daarmee ligt het percentage op 2,39%. In het schooljaar 2021/2022 was het percentage voor Dronten 2,52%. Het Flevolandse gemiddelde ligt op 2,95% en het landelijke gemiddelde op 2,34%. De uitval in het middelbaar beroepsonderwijs is nog steeds het grootste (bron: DUO). Door actief in te zetten op het teruggeleiden van VSV jongeren naar school dan wel werk of andere dagbesteding, zetten zij positieve stappen richting een mooie toekomst.

4.2.1 Onderbouwing van de aanpak

Doel 3 vastgesteld door de raad: Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie		
Uitwerking doel: Het aantal schoolverlaters dat met een startkwalificatie van school komt stijgt.		
Probleem/aanleiding: Te veel jongeren gaan zonder startkwalificatie van school.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Meer jongeren vinden een voor hen passende plek in onderwijs (en als dat niet lukt naar werk of dagbesteding0029	Het percentage schoolverlaters zonder kwartkwalificatie daalt	KIS

4.3 Meer inburgeringsplichtigen participeren naar vermogen

Inburgering

De Wet inburgering 2021 heeft als doel om inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk actief mee te laten doen in de samenleving, bij voorkeur via werk. Een belangrijk onderdeel van dit doel is het realiseren van een sterke verbinding tussen inburgering en participatie. Of het nu gaat om werk, vrijwilligersactiviteiten of deelname aan lokale initiatieven, meedoen op een passend niveau is essentieel voor een goede integratie. Het draagt bij aan een gevoel van eigenwaarde, sociale verbinding en een stabiele dagelijkse routine.

Landelijke ontwikkelingen

Per 1 februari 2024 is de *Wet gemeentelijke taak asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)* ingegaan. Het doel van deze wet is om genoeg opvangplekken te creëren en om asielzoekers eerlijker te verdelen over verschillende provincies en gemeenten. Elke twee jaar maakt het ministerie van Asiel en Migratie bekend hoeveel opvangplekken elke gemeente moet bieden. Voor de eerste ronde voldoen we ruim aan de taak.

De Rijksoverheid bepaalt elke zes maanden hoeveel vergunninghouders gemeenten moeten huisvesten. Dit wordt de *taakstelling huisvesting vergunninghouders* genoemd. Hoeveel vergunninghouders een gemeente moet huisvesten, hangt af van het aantal inwoners. Grotere gemeenten moeten meer vergunninghouders huisvesten dan kleinere gemeenten. Sinds 2023 is de taakstelling gestegen. Deze stijging zorgt voor uitdagingen bij gemeenten bij het vinden van woonruimte voor vergunninghouders, ook bij de gemeente Dronten. In de komende periode zetten wij ons in om de achterstand in te halen en de taakstelling te behalen.

4.3.1 Probleemanalyse

Uit de KIS monitor 'gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding en inburgering statushouders en gezinsmigranten 2024' blijkt dat het organiseren van de participatiecomponent in de praktijk een complexe uitdaging is. Binnen de Z-route is het verplicht om 800 uur te besteden aan participatiegerichte activiteiten, waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor het mogelijk maken hiervan. In de B1-route is deelname volgens de Wet inburgering 2021 niet verplicht, maar wordt het wel als wenselijk gezien. Landelijk gezien blijft vooral in de B1-route het aantal statushouders dat deelneemt aan deze participatieactiviteiten lager dan verwacht.

Daarnaast zijn er praktische knelpunten. Door het gebrek aan randvoorwaarden, zoals kinderopvang, kunnen inburgeraars vaak niet direct starten met taallessen en participatieactiviteiten. Dit treft vooral vrouwelijke inburgeraars en belemmert hun integratieproces.

Met ons beleid willen we de participatie binnen de inburgering versterken. Ons doel is een aanpak waarbij inburgeraars al vroeg in hun traject actief mee kunnen doen, zodat integratie en zelfredzaamheid optimaal worden bevorderd en iedereen een waardevolle bijdrage kan leveren aan de samenleving.

4.3.2. Onderbouwing van de aanpak

Doel 3 vastgesteld door de raad: Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie			
Uitwerking doel: Het percentage inburgeringsplichtigen dat participeert naar vermogen stijgt			
Probleem/aanleiding: Inburgeringsplichtigen hebben een afstand tot de samenleving			
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron	
70% van de inburgeringsplichtigen participeert binnen 1 jaar na inschrijving in de gemeente 'naar vermogen'.	Het aantal inburgeringsplichtigen dat participeert naar vermogen (denk o.a. aan vrijwilligerswerk, stageplek, werkervaringsplek of betaald werk). Het aantal inburgeringsplichtigen dat participeert naar vermogen hangt samen met hun positie op de participatieladder. Deze trede geeft aan in welke mate iemand op dat moment kan deelnemen aan de samenleving,	Gemeente	

	afhankelijk van hun mogelijkheden en omstandigheden.	
80% van alle Drontense inburgeringsplichtigen behaalt de inburgering binnen de gestelde termijn van drie jaar.	Het aantal inburgeringsplichtigen dat binnen de gestelde termijn van drie jaar de inburgering heeft behaald.	Gemeente
90% van de inburgeringsplichtigen heeft binnen de gestelde termijn van drie jaar het participatieverklaringstraject afgerond.	Het aantal inburgeringsplichtigen dat binnen de gestelde termijn van drie jaar het participatieverklaringstraject heeft afgerond.	Gemeente

5 Doel 4 Minder kinderen groeien op in armoede

Dit doel is gekoppeld aan het maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren bestaanszekerheid, gelijke kansen en doen mee naar vermogen.

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die ook onder de opgave Bestaanszekerheid vallen en nog drie andere doelen die onder een de opgave Kansengelijkheid vallen, namelijk:

- Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen (opgave Bestaanszekerheid).
- Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie (opgave Bestaanszekerheid).
- Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs (opgave Kansengelijkheid).
- Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op (opgave Kansengelijkheid).
- Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte (opgave Kansengelijkheid).

Doel 4 vastgesteld door de raad: Minder kinderen groeien op in armoede			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
% kinderen in armoede	Landelijk 3,6% kinderen in armoede (2023)	Maximaal 2,3%	CBS (www.zichtopwijken.nl)
Aantal kinderen in een huishouden met een bijstandsuitkering	Aantal kinderen in een huishouden met een bijstandsuitkering (nulmeting in 2025)		

5.1 Minder kinderen groeien op in armoede

Kinderen moeten kunnen opgroeien zonder financiële problemen en met dezelfde financiële kansen. Financiële problemen belemmeren het welzijn van kinderen.

5.1.1 Probleemanalyse

In 2023 leefden in Nederland ruim 115 duizend minderjarige kinderen in een huishouden met een inkomen onder de armoedegrens. Dat is 3,6 procent van alle minderjarige kinderen. In 2018 ging het nog om 8,6 procent van de minderjarige kinderen die opgroeiden in armoede. Daarna daalde het percentage stap voor stap.

Van de minderjarige kinderen die opgroeien in armoede leeft het grootste deel in een eenoudergezin. 8,3 procent van de minderjarige kinderen die met één ouder leeft, groeit in 2023 op in armoede. In 2018 ging het nog om 23 procent van de minderjarige kinderen in eenoudergezinnen die minsten een jaar in armoede leefde (CBS).

5.1.2. Onderbouwing van de aanpak

Doel 4 vastgesteld door de raad: Minder kinderen groeien op in armoede		
Uitwerking doel: Percentage kinderen (0 tot 18 jaar) in armoede daalt of blijft gelijk		
Probleem/aanleiding: Volgens het CBS leefde 3,6 % van alle kinderen in 2023 in armoede.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Percentage kinderen (0 tot 18 jaar) in armoede daalt of blijft maximaal 3,6%	Percentage kinderen in armoede (CBS) Aantal kinderen in een huishouden met een bijstandsuitkering (nulmeting in 2025) Aantal kinderen dat gebruik maakt van gemeentelijke regelingen, bijvoorbeeld toegankelijkheidsbijdrage (nulmeting in 2025) Aantal scholen met financiële educatie in lesprogramma (nulmeting in 2025)	CBS en gemeente

Begrippenlijst

Armoede	Ieder huishouden in Nederland heeft uitgaven aan huisvesting, energie, verzekeringen, kleding en de dagelijkse boodschappen. Om mee te kunnen doen in de samenleving is er daarnaast geld nodig voor telefonie, internet en sociale activiteiten. Voor de meeste huishoudens zijn de maandelijkse uitgaven aan wonen, energie en zorgverzekering de grootste vaste lasten. Als er na het betalen van deze vaste lasten te weinig overblijft voor de andere basisbehoeften en ook het spaargeld tekortschiet, dan beschouwen we dit huishouden (en de mensen die erin leven) als arm (bron: CBS, Nibud en SCP, oktober 2024).
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004
BKR	Bureau Kredietregistratie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCBR	Centraal Curatele en Bewindregister
Centrumgemeente	Bij de centrumgemeente-constructie wordt één gemeente aangewezen die namens de deelnemers de bevoegdheden uitoefent. De uitoefening van bevoegdheden kan zowel door bestuursorganen als door ambtenaren uit de centrumgemeente gebeuren. Voor Flevoland is Almere de centrumgemeente.
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
Extramuraal	Zorg die iemand ontvangt en niet in een instelling verblijft.
FAN	Flevolandse Avond- en Nachtdiensten
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
Gezinsmigrant	Iemand die naar Nederland verhuist om bij zijn of haar familie te wonen. Dit kan bijvoorbeeld een echtgenoot, partner, of kind zijn die naar Nederland komt om samen te leven met een familielid dat hier al woont. Gezinsmigranten moeten vaak voldoen aan bepaalde regels, zoals een verblijfsvergunning aanvragen en soms ook de Nederlandse taal leren.
Huiselijk geweld	Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring; familielid, een huisgenoot, de echtgenoot of voormalig echtgenoot of een mantelzorger (Wmo 2015). Vormen van geweld in huiselijke kring: kindermishandeling, (ex-)partnergeweld, huwelijksdwang en eerdergerelateerd geweld, ouderenmishandeling en vrouwelijke genitale verminking. (Wmo 2015)
Inburgeringsplichtige	Iemand (bijvoorbeeld een statushouder of gezinsmigrant) die verplicht is om mee te doen aan het inburgeringstraject in Nederland. Tijdens het inburgeringstraject leert hij/zij de Nederlandse taal en komt hij/zij meer te weten over de Nederlandse samenleving en regels.
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen

Hermelding bij Veilig Thuis	Hermelding, één of meer van de directbetrokkenen is al bekend bij Veilig Thuis in de voorgaande drie jaar
Intramuraal	Zorg die iemand ontvangt gedurende een onafgebroken verblijf (minimaal 4 etmalen per week) in een instelling.
Instelling (zorg)	Verblijf in een zorginstelling wil zeggen dat iemand bij een zorgaanbieder woont. Hier is 24 uur per dag zorg en toezicht aanwezig.
IZA	Integraal Zorg Akkoord
Kindermishandeling	Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (Jeugdwet) Vormen: Lichamelijke mishandeling Lichamelijke verwaarlozing Psychische mishandeling Psychische verwaarlozing Seksueel misbruik Getuige zijn van geweld in het gezin.
Laag inkomen	Bij de bepaling van laag inkomen is van de particuliere huishoudens een aantal groepen niet meegenomen. Dit betreft enerzijds studentenhuishoudens en anderzijds huishoudens met een onvolledig jaarinkomen. De doelpopulatie bestaat dan ook uit particuliere huishoudens waarvan de hoofdkostwinner (of eventuele partner) het gehele jaar inkomen heeft en niet afhankelijk is van studiefinanciering. Om te bepalen of een huishouden een laag inkomen heeft, wordt het inkomen van een huishouden omgerekend tot het gestandaardiseerde inkomen (exclusief eventueel ontvangen huurtoeslag). Vervolgens wordt dit gestandaardiseerde inkomen (met het prijsindexcijfer) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende gestandaardiseerde en gedefleerde inkomen is laag wanneer het minder is dan 9249 euro. Deze grens komt ongeveer overeen met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979 toen deze op zijn hoogst was.

	Het percentage is vermeld bij minimaal 100 particuliere huishoudens behorende tot de doelpopulatie per regio. (CBS)
MDA++	MDA++ is een aanpak om ernstig en hardnekkig geweld en mishandeling binnen gezinnen of relaties te stoppen. Organisaties op het gebied van zorg, hulpverlening, politie en justitie werken in deze aanpak samen. De plustekens staan voor: specialistisch en intersectoraal
MDF	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland
Nibud	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg (bemoeizorg)
Problematische schulden	Tenminste één persoon in het huishouden voldoet aan tenminste één van de volgende criteria op het peilmoment: Deelname aan schuldsaneringstraject Denk aan traject WSNP of minnelijk traject en geregistreerd bij BKR. Achterstanden en wanbetaling Denk aan geregistreerde betalingsachterstanden bij het BKR of opgenomen in CCBP voor verkwisting en/of problematische schulden. Langdurige achterstanden op specifieke betalingen Denk aan minimaal zes maanden achterstand op betaling zorgpremie of belastingschulden.
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
Statushouder	Iemand die in Nederland asiel heeft aangevraagd en een verblijfsvergunning heeft gekregen. Dit betekent dat de overheid heeft bepaald dat deze persoon in Nederland mag blijven omdat hij of zij bescherming nodig heeft, bijvoorbeeld vanwege oorlog of vervolging in het eigen land.
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
ZLF	Zelfstandigenloket Flevoland

Uitvoeringsprogramma

Gezond Samenleven

Versterken

Inhoud

Inleiding	4
1. Aandachtsgebieden Gezond Samenleven	5
1.1 Samenhang programma Gezond samenleven met programma's Bestaanszekerheid en Kansengelijkheid	5
2. Doel 1: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving	6
2.1 Meer inwoners halen de beweegnorm	7
2.1.1 Probleemanalyse	7
2.1.2 Onderbouwing van de aanpak	8
2.2 Meer inwoners ervaren de eigen gezondheid als goed	10
2.2.1 Onderbouwing van de aanpak	16
2.2.2 Verbinding leefomgeving en samenleving	18
3. Doel 2 Inwoners zetten zich in voor elkaar en hun buurt	22
3.1 Meer inwoners doen vrijwilligerswerk	23
3.1.1 Probleemanalyse	23
3.1.2 Onderbouwing van de aanpak	24
3.2 Meer inwoners zijn actief om de buurt te verbeteren	25
3.2.1 Probleemanalyse	26
3.2.2 Onderbouwing van de aanpak	26
4. Doel 3 Inwoners hebben mensen om zich heen die zij kunnen steunen en/of waarop ze kunnen steunen (netwerken, informele en formele hulp, mantelzorg)	28
4.1 Minder inwoners zijn eenzaam	28
4.1.1 Probleemanalyse	29
4.1.2 Onderbouwing van de aanpak	29
4.2 Meer inwoners die mantelzorger zijn kunnen hun mantelzorgtaken op een passende manier invullen zodat de levenskwaliteit in balans blijft	31

4.2.1 Probleemanalyse	31
4.2.2 Onderbouwing van de aanpak	31
5. Doel 4 Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving	33
5.1 Meer inwoners voelen zich goed geholpen of kunnen weer zelfstandig verder	34
5.1.2 Onderbouwing van de aanpak	35
5.3 De wachtlijsten voor doelgroepen met zorg verkleinen	37
5.3.1 Probleemanalyse	38
5.3.2 Onderbouwing van de aanpak	38
6. Doel 5 Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit Stevige lokale teams lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving	39
6.1 Stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakt van preventieve en lichte vormen van ondersteuning in relatie tot het % geïndiceerde voorzieningen	40
6.1.1 Probleemanalyse	41
6.1.2 Streefbeeld	41
6.1.3 Onderbouwing van de aanpak	42
6.2 Er is een netwerk van informele en formele ondersteuning in de wijk/kern beschikbaar	44
6.2.1 Probleemanalyse	44
6.2.2 Onderbouwing van de aanpak	45
Begrippenlijst	48

Inleiding

Gemeente Dronten wil gezond samenleven versterken door gemeenschappen te verbinden en sociale structuren te verbeteren. We gaan uit van alles wat er al in gemeenschappen aanwezig is aan gaven, vaardigheden en passies, culturele, historische, economische en fysieke bronnen en middelen. We voegen toe waar nodig vanuit het doel om gezondheid en het zelforganiserend vermogen van inwoners en gemeenschappen te versterken en het welbevinden te vergroten. We creëren voorwaarden voor inwoners om hun eigen oplossingen te kunnen vinden, zo besteden we aandacht aan de ondersteuning van mantelzorgers, vrijwilligers en buurtinitiatieven.

We omarmen het principe van positieve gezondheid. Gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'. Gezondheid gaat ook over veerkracht, mentaal welbevinden, over meedoen in de samenleving, over betekenisvol werk of andere activiteiten en over de omgeving waarin je leeft. Het gaat ook over het vermogen om je aan te passen, regie te voeren en je eigen leven als betekenisvol te ervaren. Mensen zijn er in beginsel zelf verantwoordelijk voor dat ze gezond eten, goed voor zichzelf zorgen, voldoende bewegen, sociale contacten onderhouden en naar school of werk gaan.

Maar niet iedereen leeft in de omstandigheden om zelf gezonde keuzes te kunnen maken. Voor inwoners met een vraag kan een plek voor informatie, advies en ontmoeting in de buurt net dat steuntje in de rug geven om tot een oplossing te komen. Liefst zo normaal mogelijk, in het eigen netwerk of de omgeving. Daarom gaan we bestaande voorzieningen versterken, nieuwe realiseren en werken we aan 'normalisering'. Zodat inwoners het gewoon vinden om even binnen te lopen en laagdrempelig hun problemen kunnen bespreken. Hiermee zijn er natuurlijke vindplaatsen voor ondersteuning in de wijk en vergroten we het bereik van deze vindplaatsen. Daarnaast hebben deze voorzieningen een preventieve functie; door er op tijd bij te zijn voorkomen we dat een hulpvraag uitgroeit tot een zware ondersteuningsvraag.

1. Aandachtsgebieden Gezond Samenleven

Het uitvoeringsprogramma Gezond Samenleven versterken omvat de volgende aandachtsgebieden:

Gezondheid, een gezonde leefstijl, gezond ouder worden, wet publieke gezondheid, een gezonde leefomgeving, mantelzorg ondersteuning (respijtzorg), het tegengaan van eenzaamheid, maatschappelijke ondersteuning, (jongeren)welzijn, vrijwilligers, maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen, maatschappelijk vastgoed, preventie en de opgave voor de ontwikkeling van stevige lokale teams en het versterken van de sociale basis. We werken daarbij opgavegericht en in samenwerking met verschillende aandachtsgebieden uit de uitvoeringsprogramma's Bestaanszekerheid en Kansengelijkheid.

1.1 Samenhang programma Gezond samenleven met programma's Bestaanszekerheid en Kansengelijkheid

Dit uitvoeringsprogramma bevat overlappen met de twee andere uitvoeringsprogramma's. Dit betreft onder meer de volgende onderwerpen op activiteitsniveau:

met het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid:

- Publieke Gezondheid
- Integraal Zorgakkoord (IZA)
- Ontwikkeling van Stevige Lokale teams
- Woonzorgvisie
- Preventief aanbod jeugd

met het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid:

- Ontwikkeling stevige lokale teams
- Jongerenwelzijn
- Mentale gezondheid
- Gezonde schoolaanpak
- Doorontwikkeling jongerenpanel

- Opgroeien in een Kansrijke (OKO)
- Voorzieningen-/accommodatiebeleid

Afhankelijk van waar het zwaartepunt van het betreffende onderwerp ligt, wordt het onderwerp binnen één van de uitvoeringsprogramma's uitgebreider beschreven en zijn er verwijzingen over en weer.

2. Doel 1: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren hun gezondheid en veerkracht als voldoende om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- *Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen (opgave Kansengelijkheid)*
- *Inwoners hebben een veilige thuissituatie (opgave Bestaanszekerheid)*

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/bron
% inwoners dat de beweegnorm haalt	43,9 %	45,0 %	Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022
% inwoners dat de eigen gezondheid als goed ervaart	Jongeren: 76% (2023) Jongvolwassenen : 65% (2024) Volwassenen: 75% (2022) Ouderen : (66 %) (2022)	Jongeren 77% Volwassenen 72% Jongvolwassenen: 66 % Ouderen: 67%	Gezondheidsmonitor GGD.

2.1 Meer inwoners halen de beweegnorm

Een belangrijke bijdrage aan het behalen van een gezonde leefstijl wordt geleverd door het beweeggedrag. Het plezier, de competitie en de sociale contacten vormen voor velen de motivatie om wekelijks actief bezig te zijn. Het ondersteunen van sportactiviteiten is traditioneel een taak van de gemeente, waarbij bewegen in de openbare buitenruimte steeds nadrukkelijker wordt gestimuleerd. De positieve effecten van sport en bewegen gelden voor iedereen. Regelmatige lichaamsbeweging verkleint het risico op chronische aandoeningen, vermindert de kans op blijvend letsels na een val en versterkt het gevoel van welzijn en voldoening. Daarnaast kan sport en bewegen worden ingezet ter bevordering van sociale inclusie en cohesie. Door projecten om inwoners kennis te laten maken met beweegactiviteiten, ondersteuning aan beweegaanbieders, interventies, waarbij door bewegen wordt bijgedragen aan gezondheidswinst en het realiseren van goede en voldoende sport- en beweegaccommodaties, wordt bijgedragen aan het vergroten van het aantal bewegende inwoners.

Het Sportbeleidsplan 2018-2021 genaamd 'Dronten in beweging' is na afloop overgegaan in het Lokaal Sportakkoord. Dit is een samenwerkingsakkoord tussen de gemeente, sportaanbieders en andere partijen die bijdragen aan een goed beweegmilieu.

2.1.1 Probleemanalyse

In 2023 voldeed 45% van de Nederlandse bevolking van 4 jaar en ouder aan de Beweegrichtlijnen. Hoewel dit getal de laatste jaren redelijk stabiel is, neemt hij over een langere periode gezien af. De beweegnorm voor kinderen van 4 tot 18 jaar is als volgt:

- minstens één uur per dag matig of zwaar intensieve inspanning;
- minstens drie keer per week spier- en botversterkende activiteiten.

Volwassenen en senioren kennen een andere eis om aan de beweegrichtlijnen te voldoen:

- minstens 150 minuten per week matig of zwaar intensieve inspanning, verspreid over meerdere dagen;
- minstens twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten, voor senioren aangevuld met balansoefeningen.

Het aantal volwassenen dat in Dronten aan de beweegnorm voldoet (43,9%) is lager dan het landelijke beeld (47,5%). De verklaring hiervoor is niet bekend. Mannen voldoen vaker aan de beweegrichtlijn dan vrouwen. Dit verschil is vooral toe te schrijven aan de lagere score van vrouwen op het onderdeel zwaar intensieve inspanning.

Een andere indicator voor het beweeggedrag is het sportlidmaatschap. Er kan hierbij op twee manieren gemeten worden, te weten de feitelijke lidmaatschapscijfers of via vragenlijsten. Bij deze laatste categorie is één keer in de week sporten de ondergrens. Het aantal volwassenen in Dronten dat lid is van een sportvereniging (25,9%) is hoger dan het landelijk gemiddelde (24%), bij zowel mannen als vrouwen. Vrouwen zijn zo'n 25% minder vaak lid van een sportvereniging dan mannen.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat het niet halen van de beweegnorm door een combinatie van factoren komt, zoals omgevingsfactoren, maar ook gedragsfactoren. Studies tonen aan dat een gebrek aan toegankelijke en beweegvriendelijke infrastructuur, zoals veilige fiets- en wandelpaden, fysieke activiteit belemmert.¹ Tegelijkertijd leidt een toenemende mate van zittend werk en technologiegebruik er toe dat Nederlanders minder bewegen. Sociale factoren, zoals tijdgebrek door werkdruk en een gebrek aan motivatie, blijken eveneens een belangrijke barrière voor regelmatige beweging. Samen zorgen deze factoren ervoor dat de beweegnorm door een groot deel van de bevolking niet wordt gehaald.²

Uit onderzoeken blijkt dat kinderen minder lenig zijn, minder kracht hebben en de balanceervaardigheden 'echt achteruit gaan' dan een generatie terug. Een belangrijke oorzaak is dat kinderen steeds minder naar buiten gaan. Dat komt ook doordat er steeds minder ruimte is om te bewegen. Landelijk gezien haalt circa 40% van de jeugd de beweegrichtlijnen niet, een op de tien kinderen speelt nooit buiten. Voor Dronten zijn geen actuele cijfers beschikbaar, maar wij doen de aanname dat deze in lijn zullen zijn met de landelijke cijfers.

Deze achterstand blijft het hele leven bestaan; kinderen die nu meer bewegen gaan op latere leeftijd ook meer bewegen. Dat draagt positief bij aan het voorkomen van chronische ziekten. Fysieke activiteit speelt niet alleen een cruciale rol in de lichamelijke gezondheid van kinderen, maar heeft ook een aanzienlijke impact op hun taalontwikkeling en in de sociale vaardigheden.

Hoewel voor de bovenstaande uitdaging niet altijd concrete Drontense gegevens beschikbaar zijn, laten zowel de lokale als de landelijke cijfers zien dat er ruimte is voor verbetering. Niet zozeer omdat we laag scoren, of zelfs maar lager dan referentie gemeenten of regio's, maar meer omdat we ernaar streven dat iedereen in beweging is. En dat deze doelstelling niet zo maar gerealiseerd is, is ons ook duidelijk. Dat ontslaat ons echter niet aan de verantwoordelijkheid en de ambitie om hier wel naartoe te willen groeien.

2.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Drontenaren in beweging

In samenwerking met het ruimtelijke domein proberen wij in de fysieke buitenruimte bij te dragen aan een omgeving die bijdraagt tot beweging, door middel van bijvoorbeeld de aanleg van ondermeer goede fietspaden en wandelroutes.

Vele sportaanbieders, scholen, welzijnsorganisaties en eerstelijns zorg (zoals fysiotherapeuten en huisartsen) zijn dagelijks bezig om beweging in te zetten om de positieve gezondheid van Drontenaren te verbeteren. Ondanks deze inzet, zien we ook dat het helaas niet lukt om iedereen te bereiken en te enthousiasmeren. Door middel van gericht aanbod richten wij ons op moeilijk bereikbare groepen. Zo wordt onder andere via valpreventie-projecten ingezet op het voorkomen van problemen door vallen door ouderen. Speciaal voor de jongeren zijn jongerenwerkers actief en een koppeling tussen de wijk, onderwijs en de sportvereniging wordt verzorgd door de buurtsportcoaches.

¹ Sallis, J. F., et al. (2016). *Physical activity and built environment relationships: A systematic review.*

² Rütten, A., & Pfeifer, K. (2016). *National recommendations for physical activity: Determinants and barriers.*

Voor de inwoners die vanwege budgettaire redenen niet mee kunnen doen met georganiseerd sportaanbod wordt de Pas van Dronten ingezet. Inwoners met een laag inkomen krijgen een tegoed op hun Pas van Dronten. Dit tegoed kunnen zij verzilveren bij een sportclub of culturele vereniging.

Daarnaast zijn er diverse subsidiemogelijkheden om de inactieve Drontenaren in beweging te brengen. Innovatieve beweegprojecten kunnen een financiële bijdrage ontvangen vanuit het Lokaal Sportakkoord. Voor evenementen die gericht zijn op sport en bewegen is een aparte subsidieregeling beschikbaar. Daarnaast zijn er vanuit het Landelijke Sportakkoord soms scholingen of beleidsondersteuningstrajecten te verkrijgen, die het bijvoorbeeld sportaanbieders makkelijker maakt om vernieuwend sportaanbod te realiseren.

Sportaccommodaties op orde

Het motiveren van alle inwoners om in beweging te komen, kan niet zonder een goed accommodatiebeleid. De beschikbaarheid van een accommodatie en de kwaliteit ervan bepalen voor een grote mate het beweeggedrag. De intrinsiek gemotiveerde sporters zijn eerder geneigd om verder te reizen en genoeg te nemen met een kwalitatief mindere accommodatie. Maar juist de groep die twijfelt om te gaan bewegen valt hierdoor af. Het is hierbij goed om te beseffen dat voor de sportaccommodaties niet alleen gekeken moet worden naar bijvoorbeeld voetbalvelden en tennisbanen. De meerderheid van de sporters is actief in de openbare buitenruimte. Ditzelfde gaat op voor de grootste groep die voldoet aan de beweegrichtlijnen. Door deze aantrekkelijk in te richten wordt de drempel om te gaan bewegen verlaagd.

Het aanleggen en onderhouden van sportaccommodaties is geen wettelijke taak. Toch hechten wij er waarde aan deze rol wel op te pakken. We doen dit voor sporttakken die op basis van landelijke cijfers niet in staat zijn om dat zelf te doen. De accommodaties worden aangelegd om aan een bewezen behoefte te voldoen. Dit vindt vervolgens plaats op basis van de eisen en richtlijnen van de verschillende sportbonden. Het onderhoud is erop gericht dat de kwaliteit van de sportaccommodaties zo lang mogelijk aan deze eisen en richtlijnen blijft voldoen en uitnodigt om gebruik te maken van de sportfaciliteit. Indien de sportaanbieder twijfels heeft over de kwaliteit of capaciteit gaan wij met hen in gesprek om deze twijfels verder in kaart te brengen en te verkennen of en op welke wijze deze weggenomen kunnen worden.

Er ligt wel een wettelijke taak om te zorgen voor binnensportaccommodaties ten behoeve van het bewegingsonderwijs van scholen.

Vitale verenigingen

Sportaanbieders, zowel stichtingen als verenigingen en commerciële aanbieders, vormen samen een onmisbaar netwerk van organisaties. Ieder draagt vanuit haar eigen kwaliteiten en ambities bij aan de doelstellingen die wij als gemeente voor ons sport- en gezondheidsbeleid hebben opgesteld. De sportaanbieder is hierbij zelf verantwoordelijk voor de keuzes die zij in haar bedrijfsvoering maakt. Er wordt momenteel onderzocht of, conform de motie van de gemeenteraad, en op welke wijze invulling gegeven kan worden aan een verenigingsondersteuningscentrum (VOC). Dit VOC zou een pro-actieve rol moeten pakken als het gaat om het ondersteunen van verenigingen en moet voorkomen dat veel verenigingen 'het wiel opnieuw uit moeten vinden'. Door kennis over bijvoorbeeld een veilige sportomgeving, gezonde sportkantines, vrijwilligersbeleid, goed bestuur en ledenbinding op een plek samen te brengen wordt het makkelijker voor de sportvereniging om kennis te vergaren en haar werk als sportaanbieder op een goede wijze te vervullen.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving		
Uitwerking doel: Meer inwoners halen de beweegnorm		
Probleem/aanleiding: De afgelopen decennia is men steeds minder gaan bewegen. Deze neerwaartse trend heeft een negatief effect op de grootste risicofactoren voor chronische ziekten en heeft een negatieve impact op het welbevinden.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Een stijging van het aantal inwoners dat een actieve leefstijl kent		Afspraken met maatschappelijke partners
Een stijging van het aantal volwassenen dat een actieve leefstijl kent door een lidmaatschap van een sportvereniging	% volwassenen dat aangesloten is bij een sportvereniging	Cijfers van sportverenigingen
Een stijging van het aantal kinderen dat een actieve leefstijl kent door een lidmaatschap van een sportvereniging	% jeugd dat aangesloten is bij een sportvereniging of sportschool	Cijfers van sportverenigingen

2.2 Meer inwoners ervaren de eigen gezondheid als goed

De ervaren gezondheid wordt bepaald door een breed scala aan factoren. In landelijke gezondheidsmonitors worden onder andere angst en depressie, stress, lengte en gewicht, roken, eenzaamheid, mantelzorg, suïcidegedachten en vrijwilligerswerk meegenomen als bepalende elementen. GGD Flevoland voert deze monitors op lokaal niveau uit als taak uit de wet Publieke Gezondheid.

Uit het hoofdrapport Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024 van het RIVM komen vijf belangrijke landelijke gezondheidsopgaven naar voren:

1. Vergrijzing – De vergrijzing blijft de belangrijkste maatschappelijke ontwikkeling voor de volksgezondheid.
2. Gezondheidsverschillen – De grote verschillen in gezondheid tussen bevolkingsgroepen vormen een tweede urgente opgave.
3. Ongezonde leefstijl en mentale problemen – Jongeren vertonen een steeds ongezondere leefstijl en kampen vaker met mentale gezondheidsproblemen.
4. Toegankelijke en kwalitatieve zorg – De vraag naar zorg neemt toe, terwijl personeelstekorten blijven groeien. Hoe we goede zorg kunnen blijven leveren, is daarmee een grote uitdaging.
5. Gezonde leefomgeving – De inrichting van onze leefomgeving moet bijdragen aan gezondheid en beter bestand zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Positieve Gezondheid als leidraad

In de gemeente Dronten werken wij vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Dit betekent dat we gezondheid niet enkel zien als de afwezigheid van ziekte, maar breder kijken naar het totale welzijn van onze inwoners. De focus ligt op de veerkracht van mensen en hun vermogen om regie te voeren over hun eigen leven, ook wanneer zij geconfronteerd worden met chronische aandoeningen of andere gezondheidsproblemen.

Wij werken het doel dat meer inwoners hun eigen gezondheid als goed ervaren verder uit langs drie belangrijke lijnen:

- Het bevorderen van een gezonde leefstijl;
- Het ondersteunen van gezond ouder worden;
- Het creëren van een gezonde leefomgeving;

Gezonde leefstijl

Een gezonde leefstijl zien wij als een leefstijl waarbij mensen bewuste keuzes maken op het gebied van voeding, beweging, slaap, middelengebruik en mentaal welzijn, zodat deze bijdragen aan de gezondheid en het verminderen van risico's op ziekten. In de probleemanalyse wordt een beeld geschetst van de grootste opgaven en aspecten waar wij komende jaren actief op ingaan zetten.

Gezondheidsverschillen probleemanalyse

Gezondheidsverschillen zijn verschillen tussen groepen mensen qua levensverwachting, aantal gezonde jaren en ervaren gezondheid. Er zijn veel factoren van invloed op deze gezondheidsverschillen. Een van die factoren is de sociaaleconomische status. Indicatoren voor de sociaaleconomische status zijn: opleiding, beroep en inkomen. Daar worden omgeving, welvaart en vermogen vaak aan toegevoegd. Uit de beschikbare data voor Dronten zien we bijvoorbeeld dat in Dronten West 76% van de inwoners dat de eigen gezondheid als goed ervaart, terwijl in Dronten Noord slecht 67% van de inwoners de eigen gezondheid als goed ervaart. Dit betekent dat er een verschil is van 9% in het percentage inwoners dat hun gezondheid als goed ervaart tussen deze twee wijken op een relatief kleine afstand. Wij vinden het onwenselijk dat deze verschillen bestaan en willen er op inzetten dat deze cijfers gelijk blijven en waar mogelijk de verschillen afnemen. Hieronder vind je jouw tekst herschreven in de stijl van een beleidsmatige paragraaf, passend bij het gedachtegoed van **OKO** en bij bredere gezondheidsprogramma's gericht op preventie, monitoring en kansengelijkheid. De toon is verbindend, actiegericht en onderbouwd.

Gezondheidservaring onder druk: investeren in behoud én gerichte verbetering

De ervaren gezondheid van inwoners staat onder druk. In de afgelopen jaren is het percentage mensen dat hun gezondheid als (zeer) goed ervaart gedaald. De meest opvallende terugval deed zich voor in de periode 2020–2022, tijdens de coronacrisis. Deze trend vraagt om gerichte inzet.

Door nu te investeren in het behouden van de huidige cijfers en tegelijkertijd te werken aan een lichte verbetering, zetten we een belangrijke stap in het afvlakken van de negatieve lijn. Zelfs een stabilisatie in deze cijfers is, gezien de landelijke daling, een waardevolle ontwikkeling. Tegelijkertijd zien we dat **jongvolwassenen** extra aandacht verdienen. Cijfers laten zien dat juist deze groep in toenemende mate hun gezondheid als onvoldoende ervaart. Dit vraagt om gerichte interventies en ondersteuning, afgestemd op hun leefwereld en behoeften. Denk hierbij aan mentale weerbaarheid, sociale verbondenheid, een gezonde leefstijl en toekomstperspectief.

Door in te zetten op maatwerk, preventie en collectieve benaderingen rondom deze groep, ontstaat er ruimte om hun gezondheidsperceptie én daadwerkelijke gezondheid te versterken. Deze inzet past binnen het bredere streven naar een gezonde, kansrijke omgeving voor alle inwoners.

Mentale gezondheid bevorderen probleemanalyse

Uit de Gezondheidsmonitors van GGD Flevoland en gesprekken met maatschappelijke partners blijkt dat mentale gezondheidsproblemen onder inwoners toenemen. Partners maken zich zorgen over de gevolgen op de langere termijn. Jongeren ervaren minder levenstevredenheid dan in voorgaande jaren; in 2023 gaven zij hun leven gemiddeld een 7,4, lager dan in 2017. Belangrijke oorzaken zijn stress door school en problematisch gebruik van sociale media. Ook volwassenen ervaren meer mentale klachten, zoals langdurige werkstress, burn-out en depressie, vooral sinds de coronapandemie. Het mentale welzijn van zowel jongeren als volwassenen staat structureel onder druk. Zonder tijdige preventie en ondersteuning dreigt de druk op zorg en samenleving verder toe te nemen.

Suïcidepreventie probleemanalyse

In 2023 overleden in Nederland 1.862 mensen door suïcide, wat neerkomt op een landelijke sterftecijfer van ongeveer 10 per 100.000 inwoners. In Flevoland heeft 5% van de jongeren in de afgelopen 12 maanden vaak serieus overwogen een einde aan hun leven te maken. Hoewel er geen specifieke cijfers voor Dronten beschikbaar zijn, wijzen deze regionale gegevens op een zorgwekkende situatie.

De belangrijkste risicofactoren zijn onder andere psychische klachten, eenzaamheid, financiële onzekerheid en de nasleep van de coronapandemie. Daarnaast is er een gebrek aan laagdrempelige ondersteuning en blijft het onderwerp vaak onbespreekbaar. Zonder gerichte interventies bestaat het risico dat de mentale gezondheid verder verslechtert, met alle gevolgen van dien voor de betrokkenen en hun omgeving.

Het is daarom van groot belang dat de gemeente Dronten samen met zorg- en welzijnspartners inzet op preventie, vroegtijdige signalering en het bespreekbaar maken van suïcide. Door deze aanpak kan de gemeente bijdragen aan het voorkomen van suïcides en het verbeteren van het mentale welzijn van haar inwoners.

Gezondheid bevorderen jongeren: De gezonde generatie in 2040

het bevorderen van een gezonde generatie een bredere doelstelling die we nastreven met verschillende maatregelen. Dit gaat verder dan alleen het rookvrije beleid en richt zich op het ondersteunen van jongeren in het maken van gezonde keuzes op het gebied van voeding, beweging, slaap en mentaal welzijn. De afspraken voor 2040 bevatten ambitieuze doelen om de gezondheid van toekomstige generaties te verbeteren en chronische ziektes te voorkomen door preventie en gedragsverandering te stimuleren.

Probleemanalyse gewicht

Overgewicht onder jongeren is een groeiend en hardnekkig probleem. In Dronten heeft 59% van de volwassenen matig tot ernstig overgewicht – het hoogste percentage in Flevoland. Ook onder jongeren nemen risicofactoren toe: ze bewegen te weinig, eten ongezond en het aantal jongeren met overgewicht stijgt. Landelijk kampt al 14,2% van de 4- tot 17-jarigen met overgewicht, waarvan 3,6% met obesitas.

Het probleem is niet alleen fysiek, maar ook sociaal en psychisch. Jongeren met overgewicht hebben vaker last van pestgedrag, een lager zelfbeeld en mentale klachten. Bovendien is het risico sterk ongelijk verdeeld: jongeren uit gezinnen met financiële stress, lage sociaaleconomische status of ouders met overgewicht hebben twee tot drie keer zoveel kans om zelf overgewicht te ontwikkelen. Zonder gerichte inzet op jonge leeftijd stapelen de gezondheidsachterstanden zich op, met langdurige gevolgen voor gezondheid, welzijn en gelijke kansen. Volgens het RIVM en de WHO is vroege preventie effectiever, duurzamer en goedkoper dan later ingrijpen.

Daarom kiest Dronten voor een gerichte, preventieve aanpak bij kinderen en jongeren: om structurele ongelijkheid te doorbreken en te investeren in een gezonde toekomst.

Alcoholgebruik onder jongeren in Dronten

Alcoholgebruik onder jongeren blijft een belangrijk aandachtspunt. Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd blijkt dat in Dronten 26% van de jongeren in de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken en 14% dronken of aangeschoten is geweest.

Hoewel het gebruik van lachgas afneemt en cannabisgebruik stabiel blijft, valt op dat alcohol nog vaak sociaal geaccepteerd is, zowel onder jongeren als in hun omgeving. Veel drinken gebeurt ‘achter de voordeur’, bijvoorbeeld in schuren of caravans, vaak met instemming van ouders. Deze faciliterende rol maakt signalering en gedragsverandering complex.

Evenementen zoals de Meerpaaldagen bieden kansen voor signalering én het gesprek met jongeren over alcoholgebruik. Naast jongeren zelf speelt ook de omgeving – ouders, school, vrienden – een belangrijke rol in normstelling.

De gemeente richt zich op het voorkómen van problematisch gebruik, het verhogen van bewustzijn en het normaliseren van verantwoord alcoholgebruik. Alcoholpreventie is integraal onderdeel van de bredere aanpak gezonde leefstijl en vraagt om langdurige, samenhangende inzet.

Samenhang met het preventie- en handavingsplan

De gemeente beschikt over een vastgesteld preventie- en handavingsplan alcohol (PHP), zoals verplicht onder artikel 43a van de Alcoholwet. Hierin zijn beleidsdoelstellingen opgenomen gericht op zowel proces als gedrag:

- Procesdoelen:
 - Samenwerking tussen alle relevante organisaties in de aanpak van middelengebruik.
 - Aanscherping van de handhaving op verkoop en gebruik van alcohol onder jongeren.
 - Regionale afstemming van handavingsnormen.
- Gedragsdoelen:
 - Vermindering van binge drinken onder jongeren.
 - Stabilisering van overmatig alcoholgebruik onder volwassenen.

Het streven naar een rookvrije generatie is een belangrijke afspraak die is vastgelegd in het Nationaal Preventieakkoord, met als doel in 2040 een rookvrije generatie te realiseren. Dit houdt in dat jongeren vanaf 2040 niet meer beginnen met roken en dat de tabaksindustrie steeds minder invloed heeft op de samenleving. Door roken uit het straatbeeld te verwijderen en door middel van voorlichting, stoppen-met-roken-begeleiding en rookvrije publieke ruimtes, werken we gezamenlijk naar een gezondere toekomst voor de volgende generaties.

Gezond ouder worden probleemanalyse

De vergrijzing in Dronten is een feit en kent kenmerken van dubbele vergrijzing: zowel het totale aantal ouderen groeit als het aantal zeer ouderen neemt toe. De groep 65-plussers steeg van 6.466 in 2020 naar 6.745 in 2022, en in 2025 wordt een verdere toename tot 8.384 ouderen verwacht. Tegelijkertijd stijgt de kwetsbaarheid onder ouderen, vooral bij 80-plussers – zij zijn drie keer zo vaak kwetsbaar als 65- tot 79-jarigen. Ook de toename van dementie vraagt aandacht: in Flevoland wordt in 2024 gerekend op 11.000 mensen met een vorm van dementie.

Een specifiek en urgent aandachtspunt is valpreventie. Elke vier minuten belandt in Nederland een oudere op de Spoedeisende Hulp na een val. Voor veel ouderen vormt dit het begin van een neerwaartse spiraal van letsel, verminderde mobiliteit, sociaal isolement en verlies van zelfstandigheid. In Dronten vallen naar schatting jaarlijks ruim 2.700 ouderen, waarvan ongeveer 2.180 een verhoogd valrisico hebben. Door de dubbele vergrijzing zullen deze aantallen de komende jaren toenemen, wat leidt tot hogere zorgkosten, meer beroep op Wmo en mantelzorg, en een afname van de ervaren gezondheid.

De gemeente Dronten herkent deze ontwikkeling en beschouwt dit als een maatschappelijke opdracht. Valpreventie is een wettelijke taak onder de Wet publieke gezondheid (artikel 2) en valt binnen het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De urgentie, schaal en preventieve mogelijkheden maken dat de gemeente hier stelling in neemt: wij vinden het onacceptabel dat zoveel ouderen letsel en verlies van zelfstandigheid oplopen door iets wat in veel gevallen te voorkomen is.

Gezonde leefomgeving probleemanalyse

De fysieke leefomgeving ook een aanzienlijke invloed op de gezondheid van onze inwoners. Het RIVM heeft aangetoond dat er verschillende interventies nodig zijn om een gezonde leefomgeving te waarborgen. Een voorbeeld is de noodzaak van een hitteplan. Door de toenemende frequentie van hittegolven als gevolg van klimaatverandering, is het belangrijk om de risico's voor kwetsbare groepen te beperken en gezondheidsproblemen door overmatige hitte te voorkomen.

Ook is er een zorgwekkende trend in de aantallen huidkanker, die de laatste decennia sterk zijn gestegen door verhoogde blootstelling aan UV-straling. Dit heeft aanzienlijke gezondheidsimplicaties, aangezien 75.000 mensen jaarlijks ziek worden door huidkanker, wat vraagt om gerichte preventieve maatregelen, zoals voorlichting en bescherming tegen UV-straling.

2.2.1 Onderbouwing van de aanpak

De gemeente Dronten sluit aan bij de landelijke gezondheidsdoelen zoals vastgelegd in het Nationaal Preventieakkoord en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Deze doelen onderstrepen het belang van preventie en het terugdringen van risicofactoren zoals overgewicht. De inzet op een gezonde leefstijl is een gemeentelijke opgave die raakt aan meerdere beleidsterreinen: van zorg en welzijn tot armoede, onderwijs en ruimtelijke inrichting.

Gezondheid wordt in belangrijke mate bepaald door de leefomgeving en door sociale en economische omstandigheden. We zien dat een ongezonde leefstijl vaak samenhangt met factoren als stress, financiële onzekerheid, beperkte gezondheidsvaardigheden en een ongunstige woonomgeving. Daarom richten we ons niet alleen op individueel gedrag, maar ook op het versterken van de sociale basis, het creëren van een gezonde fysieke leefomgeving en het verbeteren van toegang tot kennis en ondersteuning.

Als gemeente hebben wij de verantwoordelijkheid om voorwaarden te scheppen waarin gezonde keuzes ook de makkelijke keuzes worden. We investeren daarom in preventieve interventies, bewustwording, leefstijlondersteuning en domeinoverstijgende samenwerking. Daarbij werken we samen met onder andere scholen, sportaanbieders, de GGD, huisartsen, wijkteams en welzijnsorganisaties.

Binnen deze aanpak leggen we ook nadruk op gezinsgerichte ondersteuning en het voorkomen van gezondheidsachterstanden op jonge leeftijd. Het versterken van de samenwerking tussen het sociaal en medisch domein is hierin essentieel. Door vroegtijdig te signaleren en te handelen kunnen we ernstigere gezondheidsproblemen en maatschappelijke kosten op de lange termijn helpen voorkomen.

De komende jaren willen wij daarbij meer aandacht hebben voor gezondheidsverschillen tussen buurten en wijken om te zorgen dat iedereen mee kan blijven doen en de kloof tussen verschillende groepen verkleind kan worden. Doel is dat alle inwoners gezond kunnen zijn, ongeacht bredere sociale ongelijkheden zoals armoede, werkloosheid en/of discriminatie. Dit vraagt naar onderzoek naar verschillen tussen wijken en buurten en maatwerk per buurt.

Een belangrijke partner in het uitvoering geven aan het doel dat meer inwoners de ervaren gezondheid als goed ervaren is de GGD. De GGD geeft uitvoering aan de Wet Publieke Gezondheid (wPG). De wPG richt zich op de zorg voor de gezondheid van de samenleving en risicogroepen. De wet onderscheidt collectieve preventie, infectieziektebestrijding en jeugdgezondheidszorg. Taken die hieronder vallen zijn onder andere het systematisch volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jongeren, volwassenen en ouderen, het geven van voorlichting, advies en instructie ten aanzien van gezondheidsbevordering en gezondheidsbedreigende aspecten en het bestrijden van infectieziekten inclusief bron- en contactopsporing.

Naast onze inzet om het aantal inwoners dat de landelijke beweegnorm haalt (zie link), zetten wij in op een ketenaanpak voor kinderen en jongeren met overgewicht en nemen we hun omgeving hierin mee. Met deze inzet en het aanbieden van informatie over gezonde voeding op scholen en bij risicogroepen willen wij eraan bijdragen dat er minder inwoners zijn met (ernstig) overgewicht.

Het vroegtijdig herkennen en (laagdrempelig) behandelen van inwoners met psychische problemen is noodzakelijk om de kwaliteit van leven en een groter gevoel van welzijn te bevorderen. In het verlengde hiervan is het noodzakelijk om ook aandacht te schenken aan suïcidepreventie, omdat veel van de sterfgevallen voorkomen kunnen worden. Dit is een nieuwe gemeentelijke taak per 2024. Preventieve maatregelen zoals vroegsignalering, tijdige ondersteuning en het creëren van een ondersteunend netwerk kunnen helpen om te voorkomen dat mensen in een crisissituatie komen. Praten over suïcide is vaak omgeven door taboes en stigma's, wat het voor mensen moeilijk maakt om openlijk te praten en hulp te zoeken. Interventies die we gaan inzetten, zijn gericht op het vergroten van bewustwording van professionals die te maken hebben met deze kwetsbare doelgroep en risicogroepen, het aanbieden van laagdrempelige ondersteuning en het inzetten op maatschappelijke bewustwording door middel van campagnes.

Net als in de afgelopen jaren, zullen wij aandacht besteden aan preventie om verslavingen te voorkomen. Meer middelengebruik zorgt eveneens voor een minder hoge mentale gezondheid onder jongeren, terwijl we ook ervaren dat een minder hoge mentale gezondheid juist zorgt voor meer middelengebruik. Het streven is dat het middelengebruik onder jongeren stabiel blijft of lager wordt door de inzet van voorlichting en ervaringsdeskundigheid vanuit onze partners.

Gezond ouder worden- onderbouwing van de aanpak

Om ouderen te ondersteunen om langer gezond en zelfstandig te blijven wonen, zetten we in op een brede aanpak van gezondheidsbevordering en preventie. De gezondheidsmakelaar speelt hierin een belangrijke rol door het geven van trainingen en voorlichting aan inwoners en professionals, en het versterken van de verbinding tussen het sociaal en medisch domein.

Binnen de aanpak is valpreventie een belangrijk speerpunt. Gemeente Dronten zet in op een stevige ketenaanpak, onder gemeentelijke regie en in nauwe samenwerking met GGD Flevoland, paramedici, welzijnswerk en andere partners. We voeren valrisicotesten uit, bieden erkende interventies aan (zoals In Balans en Vallen Verleden Tijd), organiseren vitaliteitsbijeenkomsten, en benutten digitale samenwerkingstools zoals OZO Verbindzorg. Daarnaast zetten we, waar nodig, in op het creëren van een veilige woonomgeving – bijvoorbeeld door woningaanpassingen en het gebruik van hulpmiddelen – om de kans op valincidenten verder te verkleinen.

Met deze aanpak bevorderen we vitaliteit, voorkomen we zorguitval en dragen we bij aan een samenleving waarin ouderen veilig, gezond en

zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

Daarnaast werken we in samenwerking met GGD Flevoland aan het in beeld brengen van het preventielandschap rondom dementie. Het doel is om Dronten weerbaar te maken voor de gevolgen van dementie en gezamenlijk te verkennen waar versterking in het netwerk en de ondersteuning mogelijk is.

Een gezonde leefomgeving- onderbouwing van de aanpak

De samenwerking bevorderen tussen het fysiek en sociaal domein wordt steeds belangrijker en ook hier wordt de GGD steeds vaker bij betrokken ter bevordering van een gezonde leefomgeving. Zo werken wij samen aan een Hitteplan, om de gezondheid van kwetsbare groepen, zoals ouderen, te beschermen tegen de negatieve effecten van extreme hitte, die kunnen leiden tot gezondheidsproblemen zoals uitdroging, hitteberoerte en hart- of ademhalingsproblemen. In het verlengde hiervan zetten we actief in op huidkanker preventie samen met GGD Flevoland en KWF om te zorgen dat er meer bewustwording ontstaat voor inwoners die risico lopen op huidkanker en waar mogelijk de cijfers minder hard te laten stijgen.

Dit doen we door het aanbieden van informatie, inzet op bewustwording en de oriëntatie op mogelijke aanpassingen in de fysieke leefomgeving, zoals de inzet van schaduwplekken en zonnebrandcrèmevoorzieningen.

2.2.2 Verbinding leefomgeving en samenleving

Waar we werken aan een uitvoeringsprogramma om Gezond samenleven te versterken, is er een onlosmakelijke verbinding tussen de leefomgeving en de samenleving.

De inrichting van de buurt draagt bij aan de manier waarop mensen bewegen, elkaar ontmoeten, naar voorzieningen als de arts en supermarkt kunnen, activiteiten ondernemen en over een passende woonruimte beschikken. Het beïnvloedt ook in hoeverre inwoners naar elkaar omzien en voor elkaar zorgen. De gemeente Dronten wil een hechte samenleving voortbouwen in een groene omgeving en de nadruk leggen op het 'welzijn' van inwoners en hiermee bouwstenen aanreiken waarin bewoners zelf hun geluk creëren.

Dit vraagt ook om voorzieningen die bijdragen aan de samenleving. Een voorzieningenbeleid speelt een cruciale rol in het bevorderen van zowel kansengelijkheid, bestaanszekerheid als een gezonde samenleving:

- Kansengelijkheid: toegankelijke voorzieningen zoals onderwijs, openbaar vervoer en sportfaciliteiten zorgen ervoor dat iedereen, ongeacht achtergrond, gelijke kansen heeft op ontwikkeling en participatie;

- Bestaanszekerheid: basisvoorzieningen zoals huisvesting, gezondheidszorg en voedselbanken ondersteunen mensen in hun dagelijkse behoeften en bieden stabiliteit, vooral voor kwetsbare groepen;
- Gezond samenleven: recreatieve ruimtes, sportmogelijkheden en ontmoetingsplekken dragen bij aan fysieke en mentale gezondheid en versterken sociale cohesie binnen gemeenschappen.

Vanuit de drie verschillende opgaven zal nog beter in kaart gebracht moeten worden welke ondersteuning er vanuit maatschappelijk vastgoed beschikbaar is en wat eventueel aanvullend nodig is. Maatschappelijk vastgoed is in die zin faciliterend aan de leefomgeving.

Daarnaast hebben onze inwoners en professionals aangegeven behoefte te hebben aan uitnodigende buitenruimtes waar mensen samen kunnen komen voor ontmoeting en beweging, bijvoorbeeld door initiatieven vanuit de samenleving een impuls te geven (Zie [link](#)).

In 2023 is de visie ‘richting aan groei’ vastgesteld door de gemeenteraad van Dronten. Met deze visie wordt de ambitie om te groeien naar 60.000 inwoners in 2050 vastgelegd. Belangrijk uitgangspunt is daarbij dat we bouwen aan een samenleving. Niet de stenen vormen de basis, maar de sociale structuren. Gemeente Dronten kiest er dan ook bewust voor om vanaf de start van nieuwe groeilocaties, of dit nu gaat om inbreidingslocaties of nieuwbouwlocaties naast de traditionele input voor gebiedsontwikkeling gericht op ondermeer water, groen, duurzaamheid en mobiliteit, ook de uitgangspunten die bijdragen aan sociale cohesie en een leefomgeving waarin ruimte is voor bewegen en ontspanning te integreren in de ontwikkeling van deze gebieden. Hierbij is ook oog voor de fysieke inrichting die ruimte voor ontmoeting stimuleert, het bijdragen aan een goede balans tussen inwoners met meer en minder veerkracht en draagkracht en de aanwezigheid van voorzieningen.

De Omgevingswet, die vanaf 2024 in werking is, verbindt de samenleving door burgerparticipatie te bevorderen, lokale verantwoordelijkheid te versterken en regelgeving te vereenvoudigen. De wet integreert diverse thema's zoals ruimtelijke ordening, milieu en duurzaamheid, wat bijdraagt aan een begrijpelijke en inclusieve aanpak. Met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) worden procedures sneller en toegankelijker. Gemeenten worden gestimuleerd om beleid beter af te stemmen op lokale behoeften, waardoor de verbinding tussen overheid en samenleving wordt versterkt. Om die reden maken we het nieuw sociaal domein beleid mét de samenleving en bovenal adaptief. Dit om in lijn met de omgevingswet te streven naar een actieve samenwerking tussen overheid en burgers voor een leefbare en duurzame omgeving. Toch zijn er uitdagingen. Veel burgers zijn onvoldoende bekend met de mogelijkheden van de Omgevingswet, en niet iedereen heeft gelijke toegang tot middelen, kennis of tijd om deel te nemen. Ook blijkt het DSO in de praktijk soms complex te gebruiken. De Omgevingswet biedt dus veel kansen voor samenwerking en een duurzamere, inclusieve leefomgeving, maar vereist blijvende aandacht voor inclusiviteit, bewustwording en ondersteuning om deze doelen te realiseren. Hiervoor dient in het adaptieve beleid aandacht te zijn.

De gemeente Dronten telt op dit moment circa 44.500 inwoners, waarvan ongeveer 13% tussen de 15 en 24 jaar oud is – een groep van circa 5.800. Deze substantiële groep jongeren vormt een belangrijk onderdeel van de Drontense samenleving. Toch ervaren jongeren, zowel lokaal als landelijk, dat hun stem onvoldoende wordt gehoord in het beleid dat hen direct raakt, zoals wonen, mentale gezondheid, onderwijs en leefomgeving.

Landelijke onderzoeken tonen aan dat jongeren zich vaak niet vertegenwoordigd voelen: 76% geeft aan zich niet goed vertegenwoordigd te voelen in de politiek en slechts een minderheid voelt zich betrokken bij besluitvorming (Youngworks, 2023; SCP, 2024). Dit leidt tot een afname van vertrouwen in de overheid, een grotere afstand tot de politiek en minder betrokkenheid bij hun directe leefomgeving. Jongeren beschikken over waardevolle ideeën, energie en perspectieven, maar traditionele vormen van participatie sluiten vaak niet aan op hun leefwereld. Zonder gerichte inzet dreigt hun stem structureel onderbelicht te blijven in beleid en besluitvorming. Het Jongerenpanel Dronten biedt een passende en structurele reactie op dit vraagstuk. Het is een laagdrempelig platform waar jongeren van 15 tot 24 jaar hun stem kunnen laten horen en actief mee kunnen denken over gemeentelijk beleid. Deze vorm van participatie sluit aan bij de gemeentelijke visie op inwonersbetrokkenheid, waarin staat dat participatie moet bijdragen aan de kwaliteit van beleid en dat verschillende invalshoeken en belangen vertegenwoordigd moeten zijn. Door jongeren via het Jongerenpanel actief te betrekken, versterken we hun betrokkenheid bij de lokale gemeenschap, stimuleren we burgerschapsvaardigheden en bouwen we aan een inclusieve participatiecultuur waarin alle generaties meedoen en zich vertegenwoordigd voelen.

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) Dronten speelt een belangrijke rol in het verbeteren van de sociale cohesie en leefbaarheid binnen de gemeente. De raad adviseert de gemeente over vraagstukken binnen het sociaal domein, met als doel een inclusieve samenleving waarin alle inwoners de kans krijgen om actief bij te dragen aan hun buurt en gemeenschap. Burgerinitiatieven worden vaak opgezet door sociaal-economisch sterke groepen, terwijl juist kwetsbare inwoners – zoals ouderen, migranten en mensen met een laag inkomen – het meest gebaat zijn bij een hechte en betrokken gemeenschap. Het ASD ziet het als taak om deze groepen actief te betrekken en barrières weg te nemen die hun deelname belemmeren.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving		
Uitwerking doel: Meer inwoners ervaren de eigen gezondheid als goed		
Probleem/aanleiding: De gemeente Dronten staat voor de uitdaging om de gezondheid en het welzijn van haar inwoners te verbeteren te midden van complexe vraagstukken zoals vergrijzing, toenemende chronische aandoeningen, mentale gezondheidsproblemen, sociaal-economische gezondheidsverschillen, en de impact van milieufactoren, terwijl tegelijkertijd de zorgkosten stijgen en de toegankelijkheid van zorg onder druk staat.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron

Het aantal inwoners met overgewicht daalt	Volwassenen en kinderen met matig tot ernstig overgewicht	Gezondheidsmonitor-Volwassenen en Ouderen GGD en Gezondheidsmonitor jeugd GGD
Inwoners zijn zich bewust van de gevaren van huidkanker	Aantal inwoners dat voelt dat goed geïnformeerd is over de gevaren van huidkanker	Afspraken met maatschappelijke partners
Minder inwoners die gezondheidsklachten ervaren door hitte	Aantal inwoners dat weet wat gedaan kan worden bij hitte neemt toe	Afspraken met maatschappelijke partners
Een stijging van het aantal inwoners dat de mentale gezondheid als goed ervaart	% inwoners dat de mentale gezondheid als slecht ervaart (jongeren en volwassenen)	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen GGD en Gezondheidsmonitor jeugd GGD
Ouderen kunnen zo lang mogelijk zo zelfstandig mogelijk functioneren		
Het aantal inwoners met een verslaving aan middelen blijft stabiel	Aantal inwoners dat is geïnformeerd over risico's bij middelengebruik	Afspraken met maatschappelijke partners
Het dierenwelzijn is in de gemeente Dronten toegenomen		

Er is maatschappelijk vastgoed beschikbaar om de doelstellingen vanuit de drie opgaven te behalen	Q1 2026 is voorzieningenbeleid ingebed in de organisatie	Afspraken met maatschappelijke partners
Bij aanpassingen in de fysieke omgeving voorwaarden gecreëerd voor het bouwen van een hechte en gezonde samenleving		
De organisatie van de openbare gezondheidszorg is geregeld en de gezondheid van de bevolking wordt beschermd en bevorderd		Uitvoerings-programma van de GGD
Jongeren leveren input op beleid en projecten die invloed hebben op hun leefomgeving	Aantal onderwerpen waar het Jongerenpanel input op heeft geleverd Aantal samenwerkingen tussen participatietrajecten en het jongerenpanel	Cijfers van ambassadeur jongerenpanel

3. Doel 2 Inwoners zetten zich in voor elkaar en hun buurt

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners voelen zich verbonden met elkaar en hun omgeving

Aan dit maatschappelijk effect is nog een doel gekoppeld dat ook onder de opgave Gezond Samenleven valt, namelijk:

- *Inwoners hebben mensen om zich heen die zij kunnen steunen en/of waarop ze kunnen steunen (netwerken, informele en formele hulp, mantelzorg)*

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners zetten zich in voor elkaar en hun buurt			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitor/Bron
% inwoners dat vrijwilligerswerk doet	45% in 2022	51% (vergelijkbaar met het percentage vrijwilligerswerk voor corona)	CBS monitor Brede Welvaart
% inwoners dat actief is geweest om de buurt te verbeteren	112 buurtinitiatieven hebben via SamenActief budget ontvangen in 2024 In 2025 zijn dit er 57 t/m mei		SamenActief

3.1 Meer inwoners doen vrijwilligerswerk

Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) heeft de gemeente de wettelijke verplichting om een plan op te stellen met beleidsvoornemens om vrijwilligers te ondersteunen. Met daarbij aandacht voor het toekomstbestendig en integraal faciliteren van vrijwilligerswerk. Daarbij is samenwerking binnen de verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente noodzakelijk: bijvoorbeeld inzet bewoners, binnen het sociaal domein, de sport, leefbaarheid, natuur, cultuur etc. werk en inkomen, inburgering, MVO, bedrijfsleven, vrijwilligersbeleid, welzijn, zorg en veiligheid.

3.1.1 Probleemanalyse

In Dronten zien we een dalende trend in het aantal vrijwilligers. In 2016 gaf 51,3% van de inwoners van Dronten ouder dan 15 jaar aan in georganiseerd verband vrijwilligerswerk te verrichten. In 2022 is dit aantal gedaald naar 45%. Er is geen onderzoek bekend naar de oorzaken van deze afname in de gemeente Dronten. Landelijk is vooral tijdens en na de coronapandemie een daling waargenomen.³ Daarnaast tonen onderzoeken van Motivaction en het CBS aan dat jongere generaties minder geneigd zijn tot traditioneel vrijwilligerswerk. De motivatie om vrijwilligerswerk te doen verschuift van plichtsgevoel naar meer individualistische waarden zoals zelfontplooiing en flexibiliteit.⁴

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2023/vrijwilligerswerk-2022>

⁴ <https://vrijwilligerswerk.nl/nieuws+en+blogs/uitgelicht+-+nieuws+en+blogs/2498046.asp>

Veel nadrukkelijker dan voorheen vertrekken we vanuit de samenleving. Vrijwilligers zijn essentieel voor het creëren van een betrokken en veerkrachtige samenleving. Zij versterken de sociale cohesie, bieden ondersteuning aan kwetsbare groepen en dragen bij aan de vitaliteit van de gemeenschap. Door hun inzet kunnen mensen actief deelnemen op alle terreinen van de samenleving. Het erkennen en waarderen van vrijwilligers is cruciaal om de sterke basis onder de Drontense samenleving te behouden en verder uit te bouwen.

Op dit moment heeft de gemeente meerdere maatschappelijke partners die zich richten op het werven en matchen van vrijwilligers aan ondersteuningsvragen. Het ontbreekt aan een totaal overzicht van het aantal vrijwilligers en de mogelijke knelpunten.

3.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Een structurele aanpak is noodzakelijk om vrijwilligerswerk te stimuleren, betrokkenheid te vergroten en een duurzaam vrijwilligersnetwerk in Dronten op te bouwen. Dit vraagt om beter inzicht in de huidige situatie van het vrijwilligerswerk in de gemeente én om het verder uitbouwen van beleidskaders die richting geven aan hoe de gemeente vrijwilligers ziet en hen beter betreft bij nieuwe ontwikkelingen.

Om hierin concrete stappen te zetten en verdere versnippering te voorkomen, willen we de mogelijkheden onderzoeken voor het opzetten van een vrijwilligerscentrale. Deze centrale kan worden samengevoegd met een informatiepunt voor mantelzorgers (zie link), zodat één laagdrempelig loket ontstaat dat vrijwilligers verbindt met zorgvragers en mantelzorgers, en tegelijkertijd organisaties ondersteunt bij het werven, begeleiden en behouden van vrijwilligers.

Daarnaast kan MDT (Maatschappelijke Diensttijd) een waardevolle impuls geven: het biedt jongeren de kans om op een laagdrempelige en begeleide manier kennis te maken met vrijwilligerswerk. Door samen met partners te verkennen hoe MDT-trajecten lokaal kunnen worden ingezet, draagt de gemeente bij aan het versterken van jongerenparticipatie en het verder uitbouwen van de sociale basis. De rol van de gemeente is hierin faciliterend: we ondersteunen partijen om hun positie te versterken binnen dit landelijke kader.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners zetten zich in voor elkaar en hun buurt
Uitwerking doel: Meer inwoners doen vrijwilligerswerk

Probleem/aanleiding: In Dronten is er een daling in het aantal vrijwilligers, van 51,3% in 2016 naar 45% in 2022, terwijl er een gebrek is aan een overzicht van het aantal vrijwilligers en de knelpunten in de wervings- en matchingssystemen van de gemeente		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
De potentie van vrijwilligers wordt benut door gerichte inzet op kwaliteit en affiniteit		
De overlap in activiteiten tussen organisaties is verminderd (voorveld), wat zorgt voor een efficiëntere inzet van middelen en mensen		
Alle generaties zijn goed vertegenwoordigd in het vrijwilligerswerk	Toename van vrijwilligers in elke doelgroep (bijv. stijging van 20% onder jongeren) Aantal deelnemende jongeren aan MDT trajecten	

3.2 Meer inwoners zijn actief om de buurt te verbeteren

Diverse wetenschappelijke studies⁵ concluderen dat projecten waarbij bewoners direct verantwoordelijk zijn voor het onderhoud en de verbetering van hun buurt leiden tot verhoogd eigenaarschap onder bewoners en een verbetering van de leefomgeving.

⁵ De Wilde, M., Hurenkamp, M., & Tonkens, E. (2014). *Flexibel en ontkoppeld: De nieuwe organisatie van burgers en professionals*. In *Sociale Vraagstukken* Denters, B., & Klok, P.-J. (2013). *Citizen democracy and the responsiveness of local government: How Dutch citizens perceive their role in local governance*. In *International Journal of Public Administration*, 36(2), 138-152.

3.2.1 Probleemanalyse

Uit de monitor Brede Welvaart blijkt dat 29,3% van de inwoners van Dronten aangeeft geen contact te hebben met familie, vrienden of buren. Dit gebrek aan onderling contact vermindert de sociale cohesie.

Gemeente Dronten gaat daarbij uit van de aanname dat wanneer mensen elkaar meer ontmoeten in de wijk en er meer contact en verbinding is tussen buurtbewoners, dit ervoor zorgt dat inwoners zich meer voor elkaar en hun buurt inzetten. Dit wordt bevestigd door internationaal onderzoek.⁶

Zowel de praktijk als onderzoek⁷ wijst uit dat burgerinitiatieven vaak worden opgezet door inwoners met een sterk sociaal-economisch profiel. Kwetsbare groepen zoals ouderen, migranten en inwoners met een laag inkomen zijn doorgaans minder betrokken bij dergelijke initiatieven. Dit komt onder andere door drempels zoals minder vertrouwen, taalbarrières en onvoldoende kennis over deelname. De komende jaren richt Dronten zich specifiek op het vergroten van de deelname van deze kwetsbare groepen aan buurtinitiatieven, zodat er ook binnen kwetsbare wijken duurzame verbeteringen ontstaan.

Uitgangspunt ontmoeting binnen multifunctionele voorzieningen

Binnen de gemeente Dronten geldt als uitgangspunt dat ontmoeting plaatsvindt op centrale, herkenbare locaties die meerdere maatschappelijke functies vervullen. Locaties zoals dorpshuizen en wijkcentra bedienen diverse doelgroepen en vormen zo een stevig, lokaal netwerk van voorzieningen. Door ontmoeting integraal te organiseren met andere maatschappelijke activiteiten wordt samenwerking tussen verschillende partijen versterkt en worden voorzieningen beter benut en duurzaam geborgd.

3.2.2 Onderbouwing van de aanpak

De gemeente Dronten heeft een faciliterende rol waarin zij buurtinitiatieven ondersteunt met kennis, expertise of praktische hulp bij het realiseren van initiatieven. In buurten waar relatief veel kwetsbare groepen wonen, vraagt dit een aanpak waarin de gemeenschap zichtbaar wordt gemaakt, versterkt en ondersteund met professionele inzet vanuit community building. De aanpak is gericht op het benutten en versterken van capaciteiten van inwoners en niet uitsluitend op problemen. Dit resulteert in een mix van korte termijnsuccessen en lange termijnontwikkeling vanuit de buurt zelf.

⁶ <https://www.urban.org/research/publication/coming-together-change-qualitative-study-social-connectedness-outcomes-produced-love-your-block-program>

⁷ Boogers, M., & Denters, B. (2013). *De paradox van de participatiesamenleving: Over kansen en risico's van burgerinitiatieven*. Bestuurskunde, 22(4), 3-10.

Door buurtinitiatieven ontstaat een proces waarin bewoners samenwerken aan een sterkere sociale structuur en verbetering van hun directe leefomgeving. Hierbij leren bewoners elkaar beter kennen, bouwen zij vertrouwen op en versterken zij informele sociale netwerken. Gezamenlijke projecten zoals buurttuinen, buurtfeesten en andere activiteiten versterken het eigenaarschap en vergroten de betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving.

Door als gemeente te investeren in zelforganisatie, het identificeren van sleutelfiguren in de buurt en door buurtinitiatieven actief te faciliteren, wordt een sterke sociale basis gelegd. Hierdoor ontstaan hechte en betrokken buurten waar mensen zich thuis voelen en elkaar onderling ondersteunen. Daarbij is het van groot belang dat er regie is op de samenwerking tussen alle betrokken partijen zoals woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties en andere maatschappelijke partners.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners zetten zich in voor elkaar en hun buurt		
Uitwerking doel: Meer inwoners zijn actief om de buurt te verbeteren		
Probleem/aanleiding: Burger- en buurtinitiatieven dragen bij aan welzijn, sociale cohesie en de verbetering van de leefomgeving, maar de deelname van kwetsbare groepen is beperkt door factoren zoals middelen, vertrouwen en kennis, wat de effectiviteit van deze initiatieven in bepaalde wijken belemmert; daarom is er behoefte aan gerichte inzet om deze groepen te bereiken en te betrekken, mede in het kader van de Omgevingswet die burgerparticipatie en lokale verantwoordelijkheid bevordert, maar waarin ook uitdagingen zoals toegang tot kennis en middelen blijven bestaan.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Mensen kunnen elkaar ontmoeten in de wijk en er is meer contact en verbinding tussen buurtbewoners	% inwoners van Dronten dat aangeeft contact te hebben met familie, vrienden of burens (indicator Brede Welvaart)	Regionale monitor Brede Welvaart

4. Doel 3 Inwoners hebben mensen om zich heen die zij kunnen steunen en/of waarop ze kunnen steunen (netwerken, informele en formele hulp, mantelzorg)

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners voelen zich verbonden met elkaar en hun omgeving

Aan dit maatschappelijk effect is nog een doel gekoppeld dat ook onder de opgave Gezond Samenleven valt, namelijk:

➤ *Inwoners zetten zich in voor elkaar en hun buurt*

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners hebben mensen om zich heen die zij kunnen steunen en/of waarop ze kunnen steunen (netwerken, informele en formele hulp, mantelzorg)			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
% inwoners dat eenzaam is	46%	45%	Volwassenen Gezondheidsmonitor 2022 GGD
% mantelzorgers dat overbelast is	3% (ca. 1.115 van 10.996) in 2023	2%	Rapport <i>Mantelzorgondersteuning in Dronten</i> / cijfers maatschappelijke partners

4.1 Minder inwoners zijn eenzaam

Eenzaamheid is een veelvoorkomend probleem in Nederland dat een aanzienlijke impact heeft op de gezondheid en het welzijn van mensen. Het wordt gedefinieerd als het ervaren van een tekort aan sociale relaties, zowel in kwaliteit als in kwantiteit, en kan iedereen treffen, ongeacht

leeftijd of achtergrond. Eenzaamheid uit zich vaak in twee vormen: emotionele eenzaamheid, waarbij een hechte, intieme band ontbreekt, en sociale eenzaamheid, gekenmerkt door het missen van een breder sociaal netwerk.

4.1.1 Probleemanalyse

Hoewel eenzaamheid soms tijdelijk is, kan het zich ontwikkelen tot langdurige vereenzaming met ernstige gevolgen. Naast een verhoogd risico op psychische stoornissen zoals depressie en angst, kan eenzaamheid leiden tot lichamelijke klachten, zoals hart- en vaatziekten, en tot een afname van de kwaliteit van leven. In de gemeente Dronten is dit probleem aanzienlijk: 46% van de volwassenen ervaart gevoelens van eenzaamheid. Onder jongeren (13-18 jaar) in Dronten geeft 13% aan zich vaak tot altijd eenzaam te voelen in de afgelopen vier weken, terwijl 34% soms tot altijd eenzaamheid ervaart. Jongvolwassenen (18-25 jaar) vormen een andere risicogroep: 36% van hen voelt zich enigszins eenzaam, 29% sterk eenzaam, 25% ervaart sterke sociale eenzaamheid en 29% sterke emotionele eenzaamheid. Deze cijfers benadrukken de veelzijdigheid van eenzaamheid onder jongere leeftijdsgroepen. Bij ouderen (65 jaar en ouder) in Dronten zijn de cijfers eveneens significant: 38% voelt zich matig eenzaam, 9% ernstig eenzaam, 23% ervaart emotionele eenzaamheid en 33% sociale eenzaamheid. Deze gegevens tonen aan dat gevoelens van eenzaamheid in elke levensfase voorkomen, maar de aard en ernst ervan kunnen variëren.

Uit onderzoek van BMC in 2023 in gemeente Dronten blijkt dat er overlap is in activiteiten tussen organisaties op ondermeer het gebied van het bestrijden van eenzaamheid. De oorzaak is gelegen in het gebrek aan samenhang in de sturing op de inzet van betrokken partijen. Sinds het verschijnen van dit onderzoek is er actief ingezet op het professionaliseren van het opdrachtgeverschap en de regierol van de gemeente. Daarnaast is actief gekeken naar de invulling van het accounthouderschap.

4.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Het aanpakken van eenzaamheid vereist een brede maatschappelijke betrokkenheid. Het bevorderen van sociale cohesie, het stimuleren van informele netwerken en het versterken van verbindingen tussen inwoners kunnen bijdragen aan het verminderen van sociale isolatie. Door bewustwording en het doorbreken van het taboe rondom eenzaamheid kan het thema bespreekbaar worden.

Binnen de gemeente doen wij de aanname dat meer ontmoeting tussen inwoners ertoe leidt dat mensen elkaar leren kennen en elkaar tot steun kunnen zijn. Er wordt dan ook ingezet op het vergroten van de mogelijkheden tot ontmoeting door het organiseren van ontmoetingsactiviteiten. Een belangrijke voorwaarde voor de mogelijkheid van ontmoeting is de ruimte die dit mogelijk maakt. Dit kan zowel in de buitenruimte als in een fysiek gebouw zijn. Daarbij is oog voor de behoefte voor de specifieke behoefte van alle inwoners, maar komt de vraag uit de samenleving vaak specifiek voor ouderen en jongeren. Voor jongeren zijn op dit moment in Dronten diverse ‘chillpoints’, ontmoetingsruimtes specfiek voor

jongeren. Het vraagt aanvullend onderzoek of deze chillpoints het meest bijdragen aan het creëren voor ruimte voor ontmoeting om eenzaamheid onder jongeren te verminderen en de ervaren gezondheid te vergroten.

Mobiliteit biedt de mogelijkheid om contact te houden met de buitenwereld. Zonder vervoersmogelijkheden neemt de kans op eenzaamheid toe. De buurtbus en de regiotaxi kunnen in voorkomende gevallen een rol vervullen om inwoners met mobiliteitsproblemen gebruik te laten maken van ontmoetingsinitiatieven/-plekken in onze gemeente.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners hebben mensen om zich heen die zij kunnen steunen en/of waarop ze kunnen steunen (netwerken, informele en formele hulp, mantelzorg)		
Uitwerking doel: Minder inwoners zijn eenzaam		
Probleem/aanleiding: In de gemeente Dronten ervaart 46% van de volwassenen gevoelens van eenzaamheid. Ook bij jongeren en ouderen zien we dat gevoelens van eenzaamheid in verschillende vormen aanwezig zijn.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Structureel verminderen van eenzaamheid onder inwoners door het faciliteren van ontmoeting	Aantal nieuwe verbindingen tussen inwoners Gebruik en bezettingsgraad van buurtkamers of ontmoetingsplekken Aantal deelnemers FLOW traject, aantal deelnemers die na het traject doorgestroomd zijn naar reguliere inlopen.	Cijfers maatschappelijke partners

Oudere inwoners beschikken over een netwerk	Aantal actieve voorzorgcirkels	Cijfers maatschappelijke partners
---	--------------------------------	-----------------------------------

4.2 Meer inwoners die mantelzorger zijn kunnen hun mantelzorgtaken op een passende manier invullen zodat de levenskwaliteit in balans blijft

Mantelzorgers, vaak familieleden of naasten, zijn onmisbaar in de zorg voor mensen die chronisch ziek, ouder of gehandicapt zijn. Met de vergrijzing en de toenemende zorgvraag wordt deze rol steeds belangrijker⁸. Mantelzorgers ervaren echter vaak een hoge belasting, wat hun eigen welzijn kan beïnvloeden. Ondersteuning, erkenning en waardering zijn daarom essentieel om mantelzorgers te ontlasten en overbelasting te voorkomen. Met passend beleid kan de gemeente Dronten bijdragen aan de kwaliteit van leven van zowel mantelzorgers als zorgontvangers.

De gemeente Dronten staat voor de uitdaging om de toenemende druk op mantelzorgers te verlichten, gezien hun cruciale rol in de zorgverlening. Aangezien driekwart van de zorg in Nederland door informele zorgverleners wordt verleend, is het essentieel om inzicht te krijgen in hun ondersteuningsbehoeften.

4.2.1 Probleemanalyse

In 2024 heeft BMC onderzoek gedaan naar de behoeften van mantelzorgers in Dronten. Uit deze nulmeting bleek dat mantelzorgers behoefte hebben aan passende faciliteiten, zoals ondersteuning aan huis, zodat zij af en toe kunnen ontspannen. Daarnaast kwam naar voren dat er vraag is naar een centrale plek voor informatie en advies, waar mantelzorgers met hun vragen terecht kunnen en wegwijs gemaakt worden in het zorgsysteem. Ook bleek er behoefte te zijn aan een luisterend oor.⁹

4.2.2 Onderbouwing van de aanpak

Om mantelzorgers te ondersteunen en hun inzet te waarderen, werkt de gemeente Dronten aan initiatieven zoals ondersteuning aan huis en het bieden van informatie zowel online als op een fysieke locatie. Daarnaast organiseren we jaarlijks de Dag van de Mantelzorg en geven we het mantelzorgcompliment als blijk van waardering.

⁸ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). (2018). *De last van mantelzorg: Implicaties voor beleid*. Rijksoverheid.

⁹ Gemeente Dronten. (2024). Rapport: Behoeft mantelzorgers gemeente Dronten. BMC

Om tegemoet te komen aan de behoefte aan een centrale plek waar mantelzorgers terecht kunnen met vragen, wegwijs gemaakt worden in het zorgsysteem en een luisterend oor wordt geboden, gaat de gemeente Dronten het Informatiepunt Mantelzorg vernieuwen. Dit centrale punt zal mantelzorgers informatie, doorverwijzingen, ontmoeting, aandacht, waardering en ontspanning bieden. Het is bedoeld als een plek waar mantelzorgers zich gehoord en gesteund voelen, wat bijdraagt aan hun welzijn en dat van de mensen voor wie zij zorgen.

Door te investeren in een toegankelijk en flexibel ondersteuningsaanbod, afgestemd op de diverse behoeften van mantelzorgers, kan de gemeente Dronten de mantelzorgers beter ondersteunen en hun welzijn bevorderen. In 2028 zal er een tevredenheidsonderzoek onder de mantelzorgers worden uitgevoerd om de effectiviteit van deze maatregelen te evalueren.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners hebben mensen om zich heen die zij kunnen steunen en/of waarop ze kunnen steunen (netwerken, informele en formele hulp, mantelzorg)		
Uitwerking doel: Meer inwoners die mantelzorger zijn, kunnen hun mantelzorgtaken op een passende manier invullen zodat de levenskwaliteit in balans blijft		
Probleem/aanleiding: Het ontbreekt aan inzicht op het gebied van vrijwilligerswerk en mantelzorg (respijtzorg) binnen de gemeente Dronten. In 2024 heeft BMC onderzoek gedaan naar de behoeften van mantelzorgers in Dronten. Uit deze nulmeting bleek dat mantelzorgers behoefte hebben aan passende faciliteiten, zoals ondersteuning aan huis, zodat zij af en toe kunnen ontspannen. Daarnaast kwam naar voren dat er vraag is naar een centrale plek voor informatie en advies, waar mantelzorgers met hun vragen terecht kunnen en wegwijs gemaakt worden in het zorgsysteem.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Er zijn passende faciliteiten, die er aan bijdragen dat de levenskwaliteit van mantelzorgers in balans blijft	Aantal mantelzorgers dat gebruik maakt van faciliteiten	

5. Doel 4 Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners voeren zelf de regie (kunnen hulpbronnen aanwenden indien nodig)

Aan dit maatschappelijk effect is nog een doel gekoppeld dat ook onder de opgave Gezond Samenleven valt, en nog een ander doel dat onder de opgave Kansengelijkheid valt, namelijk:

- *Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale) geletterdheid (opgave Kansengelijkheid)*
- *Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit stevige lokale teams samenhangende lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving (opgave Gezond samenleven)*

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
% inwoners dat zich goed geholpen voelt en/of weer zelfstandig verder kan.	78% voelt zich goed geholpen (2024). Landelijk gemiddelde is: 75-85%	Tussen de 78% en 80%. Een behoud of een kleine stijging van het huidige percentage. Een stijging van het huidige percentage	Wmo cliëntervaringsonderzoek Respons 2024: 37% Jeugdhulp cliëntervaringsonderzoek Respons 2024 (over uitvoeringsjaar 2023): 13% (959 uitvraag, respons ouders en jongeren in totaal 121)
	33% van de ouders en 41% van de jeugdigen voelt zich goed geholpen/kan zelfstandig weer verder (uitvoeringsjaar 2023) Landelijk gemiddelde niet bekend. Het Nederlands Jeugd Instituut geeft aan dat circa 20% van de jeugdhulp leidt tot het gewenste resultaat		

Wachttijl voor doelgroepen wonen met zorg	Er loopt op dit moment een onderzoek naar de behoefte zorg versus wonen met betrekking tot de doelgroepen. De opgeleverde resultaten kunnen dienen als nulmeting		
---	--	--	--

5.1 Meer inwoners voelen zich goed geholpen of kunnen weer zelfstandig verder

De gemeente staat voor de uitdaging om ondersteuning en hulp op een toekomstbestendige manier vorm te geven. Dit betekent dat we inzetten op het vergroten van zelfredzaamheid en het beter benutten van sociale netwerken, zodat inwoners minder afhankelijk zijn van gemeentelijke regelingen. Door meer gebruik te maken van algemene voorzieningen en preventieve ondersteuning, willen we vroegtijdig inspelen op hulpvragen en escalatie voorkomen. Dit vraagt om een andere balans: een samenleving waarin inwoners gestimuleerd worden om verantwoordelijkheid te nemen, terwijl passende ondersteuning beschikbaar blijft voor wie dat nodig heeft.

5.1.1 Probleemanalyse

De gemeentelijke regelingen vanuit de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet zijn als vangnet bedoeld voor inwoners die zich niet op eigen kracht of met behulp van het sociaal netwerk kunnen redden. De gemeente zal zich daarom steeds meer op het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid richten. Dit vraagt om een nieuwe balans tussen het ondersteunen van zelfredzaamheid en het bieden van passende hulp in een ondersteunende leefomgeving, binnen de grenzen van de beschikbare middelen. Hierdoor verschuift de rol van de gemeente van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'.

Deze verandering vraagt om een gedragsverandering en een gezamenlijke inspanning van gemeenten, (zorg)professionals, vrijwilligers en inwoners. Door de stijgende levensverwachting, vergrijzing en innovaties in de zorg verandert de zorgvraag. Zorg en ondersteuning wordt vaker dichtbij of aan huis verleend, dit betekent dat veel mensen ook op hogere leeftijd thuis (moeten) blijven wonen. Met als gevolg een andere woon-, ondersteuning- en zorgvraag. Naast de vergrijzing zien we ook dat inwoners minder snel in aanmerking kunnen komen voor zorg op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz). De gemeente verwacht hierdoor een toename van het aantal inwoners met ondersteuningsvragen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Dit vraagt om een nieuwe aanpak waarin inwoners worden aangemoedigd hun sociale netwerk in te zetten en eigen verantwoordelijkheid te nemen. Ook in de Jeugdwet zien we de vraag naar hulp en ondersteuning toenemen. Steeds meer kinderen, jongeren en hun ouders doen een beroep op hulp. Om deze toegankelijk te houden, is het nodig scherp te prioriteren. Welke vragen

kunnen ouders zelf of met een beetje hulp oplossen en welke problemen vragen om professionele hulp. Laagdrempelige voorzieningen en organisaties als onderwijs, kinderopvang en sportverenigingen krijgen hierin een belangrijke rol.

5.1.2 Onderbouwing van de aanpak

De Wmo 2015 beoogt bij te dragen aan het realiseren van een inclusieve samenleving en het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem. Door het, waar nodig, bieden van passende ondersteuning, kunnen mensen zo lang mogelijk in hun eigen leefomgeving blijven wonen en kunnen zij blijven meedoen in de maatschappij. Binnen de Wmo 2015 worden de begrippen zelfredzaamheid en participatie nog meer vooropgesteld. Dit betekent dat dat inwoners met een hulpvraag niet als vanzelfsprekend een beroep moeten doen op de overheid, maar eerst zelf met hun sociale netwerk tot een oplossing proberen te komen: de eigen verantwoordelijkheid van de burger en zijn sociale netwerk staan veel nadrukkelijker voorop en is de gemeente alleen aan zet voor zover de burger niet zelf of met de hulp van dat netwerk tot participatie kan komen.

Het is heel normaal dat je je inspant om je eigen situatie te verbeteren of dat je iets doet voor een partner of familielid als die niet geheel op eigen kracht kan deelnemen aan de samenleving. De Wmo kent algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen¹⁰. Een maatwerkvoorziening is een individuele voorziening die specifiek wordt afgestemd op de persoonlijke situatie en behoeften van een inwoner. Dit zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, woningaanpassingen, trapliften, hulpmiddelen of vervoer.

Een algemene voorziening is een laagdrempelige voorziening die voor alle inwoners van de gemeente toegankelijk is, zonder uitgebreide aanvraagprocedure. In de Wmo 2015 wordt ingezet op lichte vormen van ondersteuning en wordt daarom het belang van algemene voorzieningen benadrukt voorliggend aan maatwerkvoorzieningen. Verder onderzoek is nodig om de mogelijkheden om een verdere verschuiving van inzet op maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen te bewerkstelligen.

Passend bij de beweging om hulp en ondersteuning meer vanuit de samenleving te bieden, zetten wij naast bovenstaande ook ons bestaande aanbod van preventieve ondersteuning in de thuissituatie voor jeugdigen door.

Ouders worden ondersteund bij het opvoeden en ontvangen handvaten om hun kinderen beter te ondersteunen bij het opgroeien. Jeugdigen leren om te gaan met voor hen lastige situaties.

We zetten ook preventieve ondersteuning in in de schoolomgeving. De ondersteuning is gericht op het voorkomen van groter worden van persoonlijke problemen en het verbeteren van het functioneren van een jongere op school. Leerkrachten, IB'ers en ouders ontvangen handvaten voor omgang met gedrag en houding van jeugdige.

Daarnaast is er nog ondersteuning die ingezet wordt in een bepaalde levensfase of specifieke uitdaging. De ondersteuning kan individueel worden ingezet of in groepsvorm bij ouders of jeugdigen met dezelfde vragen in vergelijkbare situaties.

¹⁰ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR720715?&show-wti=true>

De beweging richting preventieve ondersteuning willen we ook steeds meer in het jongerenwerk naar voren laten komen. Deze beweging is zichtbaar door goede kennisuitwisseling, ontwikkeling en samenwerking op het gebied van op-en afschalen. Zowel op het gebied van jeugdhulp en preventie als veiligheid en preventie.

Er is focus op het welzijn van jongeren waarbij geopereerd wordt vanuit een vertrouwensrol, zichtbaarheid en outreachend werken vanuit het collectief met maatwerk waar nodig. Dit doen we vanuit de uitgangspunten veilig, gezond en kansrijk.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving		
Uitwerking doel: Meer inwoners voelen zich goed geholpen en/of kunnen weer zelfstandig verder		
Probleem/aanleiding: De toenemende druk op de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet door vergrijzing, stijgende zorgvragen en beperkte middelen vraagt om een verschuiving van maatwerk naar het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en ondersteuning via sociale netwerken. Dit vereist een gezamenlijke inspanning van gemeenten, professionals, vrijwilligers en inwoners, met een nadruk op preventieve en laagdrempelige voorzieningen om zwaardere zorg te voorkomen		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Afname gebruik Wmo-maatwerkvoorzieningen door te investeren in preventie en lichte zorg en ondersteuning in samenwerking met (zorg)professionals en maatschappelijke organisaties.	% vermindering van toekenning van maatwerkvoorzieningen Nulmeting 1-1-2023 aantallen voorzieningen	Cijfers sociaal domein

Inwoners zijn goed geïnformeerd over toegankelijke, laagdrempelige voorzieningen en maken hier ook gebruik van.	% inwoners dat tevreden is over geboden ondersteuning en hun gevoel van zelfredzaamheid.	Wmo clientervarings-onderzoek Clientervaring-sonderzoek jeugd
Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheden en handelen daar naar	Bereik van bewustwordings-campagnes	
Door de inzet van preventieve jeugdhulp krijgen ouders, jeugdige en onderwijs handvaten om om te gaan met voor hen lastige situaties, waardoor geïndiceerde jeugdzorg afneemt		Te ontwikkelen
Het jongerenwerk in Dronten heeft een preventieve werking en voorkomt de noodzaak van geïndiceerde hulp		
Inwoners zijn tevreden over de geleverde ondersteuning en hulp	% Inwoners dat tevreden is over de geboden ondersteuning en hun gevoel van zelfredzaamheid	

5.3 De wachtlijsten voor doelgroepen met zorg verkleinen

Dronten heeft als opvolger van de Woonvisie een visie opgesteld met een meer lange termijn karakter op een hoger abstractieniveau. Met lef en ambitie die aansluit bij de urgentie op de woningmarkt. En die een verdere vertaling in doelen en strategie geeft aan de keuze om door te willen groeien naar 60.000 inwoners. Waarbij kwaliteit steeds voorop blijft staan, het Woonperspectief¹¹.

¹¹ Vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2023

5.3.1 Probleemanalyse

De gemeente Dronten wordt geconfronteerd met een toenemende druk op wonen, welzijn en zorg als gevolg van dubbele vergrijzing en een groeiende behoefte aan huisvesting voor kwetsbare groepen, zoals ouderen, mensen met een beperking, en jongeren. Tegelijkertijd belemmert de krapte op de woningmarkt en de tekorten in de zorgsector het realiseren van langer zelfstandig wonen en adequate ondersteuning¹². Het huidige woningaanbod sluit niet aan op de vraag, met name in sociale huur en betaalbare koop, terwijl aan geclusterde woonvormen, die sociaal contact en gemeenschapsgevoel bevorderen, een structureel tekort wordt verwacht van woningen in 2040¹³. Ook aandachtsgroepen, zoals mensen met een psychische kwetsbaarheid en kwetsbare jongeren, ervaren tekorten in geschikte woonvormen, wat uitstroom uit Beschermd Wonen en begeleid wonen bemoeilijkt.¹⁴

Zonder een integrale aanpak die fysieke en sociale aspecten samenbrengt, zal het sociaal domein moeite hebben om in te spelen op de groeiende en veranderende vraag, wat risico's op sociaal isolement en kwetsbaarheid vergroot.

5.3.2 Onderbouwing van de aanpak

Om te komen tot een integrale aanpak wordt er gewerkt aan het opstellen van een woonzorgvisie, waarin zowel de fysieke als de sociale behoeften van ouderen en andere aandachtsgroepen samen komen. In deze woonzorgvisie gaan uitvoeringsprincipes vastgesteld worden. We gaan na het vaststellen van de uitvoeringsprincipes aan de slag met het uitwerken van een uitvoeringsprogramma. In deze stap zetten we met elkaar gezamenlijk uitvoeringsacties en bijbehorende prestatieafspraken op. Omdat de opgave vraagt om een domein- (en cluster-) overstijgende aanpak, wordt het geen gemeentelijk uitvoeringsprogramma, maar juist een programma dat voortkomt uit een intensieve samenwerking tussen en binnen verschillende organisaties en met bewoners.

In het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid is opgenomen hoe wij de komende jaren uitwerking geven aan het doel het aantal aanmeldingen van beschermd wonen te verminderen

¹² Vraag- en aanbodanalyse Companen, 2024

¹³ Cijfers opgave ouderenhuisvesting Flevoland, 2024

¹⁴ Rapportage wonen met zorg Dronten, 2021

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving		
Uitwerking doel: De wachtlijsten voor doelgroepen met zorg verkleinen		
Probleem/aanleiding: In december 2023 is het woonperspectief vastgesteld. Eén van de woonwaarden is dat er voldoende voorzieningen zijn voor mensen met lichamelijke en mentale problemen, zeker nu die regionaal worden afgebouwd. Daarnaast loopt er een onderzoek waarbij de behoefte zorg versus wonen voor de aandachtsgroepen in beeld wordt gebracht.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Een woonzorgvisie waarbij rekening wordt gehouden met de behoefte zorg versus wonen in combinatie met schaarste en wachtlijsten (aandachtsgroepen)	Soort opvang per type voorziening aandachtsgroepen	

6. Doel 5 Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit Stevige lokale teams lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners voeren zelf de regie (kunnen hulpbronnen aanwenden indien nodig)

Aan dit maatschappelijk effect is nog een doel gekoppeld dat ook onder de opgave Gezond Samenleven valt, en nog een ander doelt wat onder de opgave Kansengelijkheid valt, namelijk:

- *Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale) geletterdheid (opgave Kansengelijkheid)*
- *Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving (opgave Gezond samenleven)*

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit Stevige lokale teams samenhangende lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving			
Indicator	Nulmeting 2025	Streefwaarde 2028	Monitoring/ bron
% inwoners dat gebruik maakt van preventieve en lichte vormen van ondersteuning in relatie tot het % geïndiceerde voorzieningen			Te ontwikkelen
Mate waarin een netwerk van informele en formele ondersteuning in de wijk/kern beschikbaar is			Te ontwikkelen

6.1 Stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakt van preventieve en lichte vormen van ondersteuning in relatie tot het % geïndiceerde voorzieningen

De gemeente Dronten kiest er voor om opgavegericht werken. Dit betekent dat we de landelijke afspraken en vereisten vanuit de Participatiewet, Wmo, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Jeugdwet, Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario verwerken binnen de drie maatschappelijke opgaven die we kennen binnen het sociaal domein. In de Jeugdwet staat dat er periodiek een beleidsplan jeugdhulp wordt vastgesteld. Wij geven dat als volgt invulling. Het Strategisch beleidskader 'Mensen maken de samenleving' vormt samen met de uitvoeringsprogramma's, de verordening en nadere regels het lokale beleid jeugdhulp. Regionaal vormt de regiovisie en het strategisch inkoopplan het regionale beleid jeugdhulp.

Kernpunten

Het strategisch beleidskader sociaal domein bevat de volgende kernpunten uit onder andere de Hervormingsagenda 2023-2028 van het Rijk en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming:

- We werken aan een sterke pedagogische basis
- De toegang tot de ondersteuning en hulp aan inwoners – jong en oud – eenvoudig organiseren
- De ondersteuning en hulp is van goede kwaliteit, past bij de meest urgente vraag en kan meestal tijdig geleverd worden door of vanuit stevige lokale teams.
- De ondersteuning en hulp is gericht op het benutten en versterken van de eigen mogelijkheden en veerkracht van onze inwoners en levert een bijdrage aan een veilige thuissituatie van de inwoners

6.1.1 Probleemanalyse

In 2015 is het gemeentelijke beleid sociaal domein vastgelegd in de Dronter Koers.

De inzet hierbij was om samen met partners integraal, vraag- en resultaatgericht te werken. Daarmee te zorgen voor kwalitatief betere zorg en ondersteuning voor inwoners die effectief op elkaar was afgestemd. In het strategisch beleidskader sociaal domein geven we hier verdere uitwerking aan. Een van de ambities is om hulp en ondersteuning meer vanuit de samenleving te organiseren.

Het jaarlijkse gebruik van jeugdhulp ligt tussen de 9 en 10%. Circa 25% van de jeugdigen blijft langer dan 5 jaar in de jeugdhulp. De jaarlijkse nieuw instroom maakt dat de kans dat jeugdigen uit Dronten in aanraking komen met jeugdhulp groot.

Op grond van een onderzoeksrapport (Rapportage MSJ Advies 1-5-2024, “Wat is de kans is dat een jeugdige uit Dronten in de leeftijd van 0-18 jaar in zijn of haar leven gebruik gaat maken van de jeugdhulp in Dronten?”) komt *minimaal* 5 van de 10 jeugdigen in Dronten in hun jeugd (in de periode van 0-18 jaar) in aanraking met jeugdhulp.

De kosten van de jeugdhulp lagen in 2023 bijna 3 miljoen hoger dan begroot. Een belangrijke oorzaak daarvan is de inzet van gedwongen hulp. 10% van de beschikkingen zijn bepalingen jeugdhulp en daaruit komen ruim 35% van de uitgaven voort. Bij een gelijkblijvend aantal cliënten en zorgzwaarte zal het jaarlijkse tekort onverminderd groot blijven.

6.1.2 Streefbeeld

De bovenstaande cijfers maken duidelijk dat er een directe aanleiding is om ook op een andere manier te gaan werken. De gewenste richting daartoe is in de strategische visie onder drie verschillende opgaven opgenomen:

- Een veilige thuissituatie (bestaanszekerheid)

- Jeugdigen groeien zoveel mogelijk thuis op (kansengelijkheid)
- Jeugdhulp op basis van een beschikking inzetten voor de complexere (individuele) problematiek (kansengelijkheid)
- Gebiedsgericht werken vanuit de pedagogische basis en stevige lokale teams (gezond samenleven)

We kijken naar wat voor onze inwoner logisch is en daarbij sluiten wij aan. En dat betekent dat we dichtbij en goed bereikbaar zijn en dat onze inzet moet passen bij de zwaarte van de vraag. In de afgelopen jaren is vooral de hulp op basis van een beschikking voor de inwoner ingewikkelder in plaats van eenvoudiger geworden. De wachtlijsten bij de triage en toegang van de gemeente en bij de aanbieders nemen toe. De doorlooptijd van de onderzoeksperiode neemt ook toe, onder andere door de toepassing van de verklarende analyse. Daar willen we verandering in brengen. Wij zetten erop in de lichtere ondersteuning (de lokale vormen conform het wijzigingsbesluit Jeugdwet) vanaf 2027 om bouwen in beschikkingsvrije ondersteuning vanuit een sterke pedagogische basis en stevige gebiedsgerichte lokale teams. Dit betekent dat de lokaal ingekochte zorgvormen begeleiding en individuele behandeling in een andere vorm worden ingebed in het beschikkingsvrije aanbod.

Voor de doorontwikkeling van de integrale stevige lokale teams, de sociale en pedagogische basis en de doorontwikkeling van de toegang gebruiken we de landelijk ontwikkelde richtlijnen. We geven daarnaast ruimte om te experimenteren met andere oplossingen dan de huidige wetgeving biedt. Ook omdat diverse onderzoeken in feite aantonen dat het noodzakelijk is te komen tot veranderingen in de huidige inrichting van de jeugdhulp.

Daarnaast bieden we, startend in Swifterbant, experimenteerruimte om kennis op te doen hoe we - los van de Jeugdwet - het welzijn van jeugdigen en gezinnen kunnen verbeteren. Die experimenteerruimte zoeken ook andere gemeenten. Wij hebben samen met de Noordoostpolder en Urk (de DUN-gemeenten) een plan en een aanvraag voor cofinanciering vanuit de regiodeal Zwolle uitgewerkt en ingediend onder de werktitel 'de Schijf van drie'.

Om van beschikkingen naar beschikkingsvrij te komen en te experimenteren, is incidenteel geld nodig. De uitgaven zitten 'vast' in de beschikkingen en kunnen niet vooraf vrij gemaakt worden voor de bouw van de sterke pedagogische basis en stevige lokale teams.

6.1.3 Onderbouwing van de aanpak

De deelnemers aan de werkateliers zien het belang van preventie en ondersteunen het doel om de lichte vormen van ondersteuning laagdrempelig en tijdig beschikbaar te hebben vanuit sterke gemeenschappen - een sterke sociale basis - en Stevige lokale teams. Zij vinden een integrale en domeinoverstijgende benadering binnen de gemeente noodzakelijk. Waarbij gebiedsteams, zorginstanties, buurtinitiatieven en gezinnen gezamenlijk optrekken om een veilige, inclusieve en preventieve omgeving te creëren.

Een eenduidig beeld over wat deze sociale basis precies is en wat de opdracht van de Stevige lokale teams zou kunnen zijn, is er nog niet. Voor de concretisering gaan we een zorgvuldige vervolgproces in. Daarin worden in elk geval de volgende aandachtspunten vanuit de werkateliers uitgewerkt:

1. Sterke gemeenschappen waarin inwoners samenwerken, gebruik maken van elkaars krachten en elkaar ondersteunen. Informele netwerken (zoals ouders voor ouders) en inclusieve activiteiten bevorderen.
2. Gebiedsgerichte activiteiten om de verbinding te versterken. Preventieve wijkactiviteiten en collectief preventieaanbod.
3. Iedereen heeft toegang tot laagdrempelige hulp in de eigen leefomgeving. Daarbij gebruik maken van ervaringsdeskundigen en vrijwilligers en de rol van zorgverlener verduidelijken. Totstandkoming van een pool van ervaringsdeskundigen.
4. Fysieke ontmoetingsplekken, zoals buurtkamers, en toegankelijkheid van hulp zonder dat mensen zich via een formeel loket moeten melden.
5. Hoe opereren de gebiedsteams? Als hulpverlenende eenheden of zich juist meer moeten richten op preventie en het versterken van het voorveld. Dit wijst op een behoefte aan helderheid over de taken en rollen van de teams.
6. Leren van andere aanpakken in en buiten Nederland. Aandacht besteden aan de uitdagingen. Tot een visie komen op de pedagogische basis en gebiedsgerichte teams en deze visie structureel en gestructureerd uitdragen en hierbij het model van positieve gezondheid te betrekken.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit stevige lokale teams samenhangende lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving

Uitwerking doel: Stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakt van preventieve en lichte vormen van ondersteuning in relatie tot het % geïndiceerde voorzieningen

Probleem/aanleiding: Er is een toename naar de vraag van geïndiceerde zorg en ondersteuning, lange wachtlijsten, stijgende kosten en onvoldoende effectiviteit van het huidige beleid, wat vraagt om een fundamentele herziening naar preventieve, beschikkingsvrije ondersteuning met een sterke sociale basis en integrale lokale teams om jeugdigen beter te ondersteunen en systemische veranderingen door te voeren.

Resultaat	Indicator op resultaat	Bron

Laagdrempelige, tijdige hulp: Een netwerk waar iedereen weet waar hij of zij terecht kan, en het voorveld versterkt is om zwaardere zorg te voorkomen	Verder te ontwikkelen: Voorbeelden zou kunnen zijn: - 50% jeugdigen met hulp o.b.v. een beschikking ontvangen beschikkingsvrije ondersteuning vanuit pedagogische basis en stevige gebiedsgerichte teams: 450 jeugdigen anders helpen -10% gemiddelde afname van de zorgduur -Afname maatwerkvoorzieningen Wmo	
Werkwijze van (toegang) jeugdhulp sluit effectief en efficiënt aan bij de hulpvraag van inwoners	Clienttevredenheid blijft minimaal hetzelfde of stijgt	

6.2 Er is een netwerk van informele en formele ondersteuning in de wijk/kern beschikbaar

6.2.1 Probleemanalyse

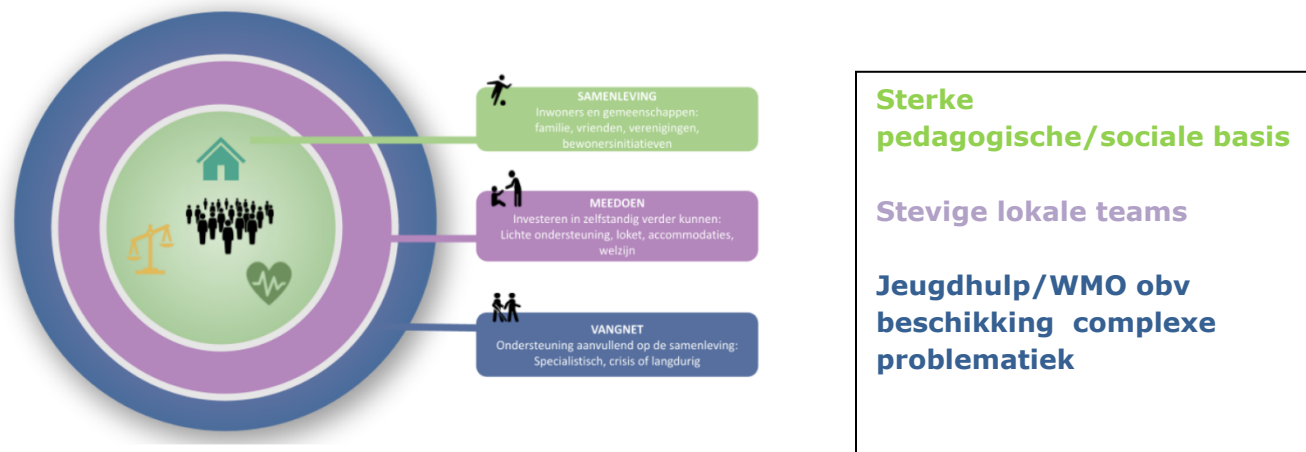
Veel inwoners slagen er niet in om vragen en problemen die bij het gewone leven horen, binnen hun sociale netwerk zelf op te pakken. Denk daarbij aan opvoedvragen of vragen voor ondersteuning. Dit komt deels door barriers en stigma's die mensen ervaren rondom bijvoorbeeld opvoedingsproblemen en de beperkte beschikbaarheid van sociale steunstructuren. Dit wordt verder versterkt doordat formele en informele steun vaak niet goed op elkaar aansluiten of onvoldoende worden benut. Onderzoek toont aan dat sterke sociale netwerken een beschermende factor zijn bij onder meer opvoedingsuitdagingen. Ze kunnen praktische en emotionele steun bieden, wat het risico op escalatie van problemen

vermindert. Formele hulpverleners spelen een cruciale rol in het faciliteren van samenwerking tussen mensen met een ondersteuningsvraag en hun netwerken ¹⁵

Life events zijn ingrijpende gebeurtenissen die grote emotionele impact hebben en vaak leiden tot veranderingen in verschillende levensdomeinen zoals relaties, werk en gezondheid. Dit kunnen zowel positieve als negatieve gebeurtenissen zijn, zoals een echtscheiding, de geboorte van een kind, een ernstige ziekte, ontslag of levensovergangen zoals een verhuizing. Ze brengen vaak stress, onzekerheid en aanpassingsproblemen met zich mee, waarbij de behoefte aan ondersteuning groot is

Een ingrijpend life event voor alle betrokken is een echtscheiding. Complexe echtscheidingen leiden vaak tot langdurige ouderconflicten, en veroorzaken of versterken emotionele- en gedragsproblematiek bij kinderen. Ruim 60% van alle jeugdproblematiek waarvoor jeugdhulp wordt ontvangen is gerelateerd aan echtscheidingsproblematiek en 70% van de opgelegde jeugdbeschermingsmaatregelen. Jeugdhulpgelden worden ingezet bij ondersteuning bij gevolgschade van kinderen, die zijn oorzaak kent bij ouderproblematiek. Alleen inzetten op hulp aan kinderen werkt niet, of averechts als er geen ondersteuning geboden wordt aan de ouders

6.2.2 Onderbouwing van de aanpak

¹⁵ Raad voor volksgezondheid en samenleving. <https://adviezen.raadvv.nl/kinderen-uit-de-knel/4-sociale-netwerken/>

Steeds meer willen de beweging maken richting de samenleving. Daar waar de sterke sociale/pedagogische basis aanwezig is. org en ondersteuning worden ingericht volgens het principe: informeel waar het kan, formeel waar het nodig is.

De sociale/pedagogische basis bestaat uit alle vanzelfsprekende contacten, sociale relaties en leefomgevingen die er zijn, denk bijvoorbeeld aan gezinsleden, burens, vrienden, leerkrachten, opvang, de kerk/moskee en de sportvereniging. Deze contacten vormen het fundament van onze samenleving.

Door krachtige samenwerking en verbinding tussen al deze sociale relaties en door elkaar te zien als gelijkwaardige partners kunnen we gezamenlijk komen tot een sterkere sociale/pedagogische basis voor iedere inwoner.

Hoe sterker de sociale/pedagogische basis, hoe beter vragen en problemen die bijvoorbeeld bij opgroeien of oud worden horen in het gewone leven opgepakt kunnen worden.

Het versterken van de sociale basis is geen nieuwe ambitie, maar het is wel nieuw om er een meer gezamenlijke ambitie van te maken. Het vraagt anders samenwerken, anders organiseren en anders opleiden. Dit geldt voor het niveau van de jeugdigen, ouders, ouderen en professionals, maar ook op het niveau van beleidsmakers en bestuurders.

Een belangrijke pijler is een nauwe samenwerking tussen informele en formele ondersteuning, met meer aandacht voor zichtbaarheid van hulpverlenende instanties, toegankelijke zorg- en welzijnsdiensten en een goede afstemming en samenwerking tussen het sociale en medische domein. De werkwijze Samen Sterker in de Wijk is erop gericht om deze samenwerking te verbeteren.

Bij de voorgestelde nieuw te ontwikkelen activiteiten geldt dat we starten met een pilot in een nog te bepalen wijk. Het is van groot belang om de buurtbewoners actief te betrekken bij de ontwikkeling van de plannen en hen de ruimte te geven om mee te denken in het proces. Door dit te doen, zorgen we ervoor dat de initiatieven breed gedragen worden, wat niet alleen de effectiviteit vergroot, maar ook de gemeenschapszin en sociale cohesie versterkt

Stevige lokale teams spelen een belangrijke rol in het herkennen en ondersteunen van mensen die met life events te maken krijgen. Door een proactieve benadering kunnen professionals en vrijwilligers vroegtijdig hulp bieden, zoals psychologische ondersteuning, financiële begeleiding of praktische hulp. Dit vraagt om alertheid op signalen en een persoonlijke aanpak die aansluit bij de specifieke behoeften van inwoners.

Het tijdig signaleren van life events en het bieden van samenhangende hulp draagt bij aan het welzijn en de veerkracht van mensen. Hierdoor kunnen zij beter omgaan met de gevolgen van deze gebeurtenissen en sneller hun leven weer oppakken, zelfs na ingrijpende veranderingen.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit gebiedsgerichte teams (loket) samenhangende lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving

Uitwerking doel: Het netwerk van informele en formele ondersteuning in de wijk/kern meer beschikbaar		
Probleem/aanleiding: Veel inwoners van Dronten kunnen hun opvoed- en andere sociale problemen niet zelfstandig oplossen door gebrek aan sociale steun en de beperkte samenwerking tussen formele en informele hulpverlening, wat leidt tot een toenemende vraag naar formele hulp.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Sterke gemeenschappen en sociale netwerken: buurtbewoners ondersteunen elkaar	Aantal inwoners dat deelneemt aan mentor- en maatjesprojecten of ondersteunings- groepen.	
Er is een netwerk waarin iedereen weet waar hij of zij terecht kan, en het voorveld wordt versterkt om zwaardere zorg te voorkomen.		
Minder overdracht en betere benutting van elkaars kennis en mogelijkheden tussen formele en informele zorgaanbieders		
Er is een betere afstemming en samenwerking tussen zorgprofessionals in de sociale en medische sectoren.	Aantal netwerkbijeenkomsten voor zorgprofessionals en maatschappelijke organisaties (2x per jaar)	
Bij signalen dat er sprake is van een ingrijpend life event, zoals een complexe echtscheiding wordt actief samenhangende ondersteuning aangeboden.	- Tevredenheid van jongere en ouders. - Meting op de escalatieladder bij aanvang en einde van begeleiding van de ouders die begeleiding ontvangen bij complexe echtscheidingen. - Aantal ondertoezichtstellingen als gevolg van echtscheidingsproblematiek	

Begrippenlijst

Positieve gezondheid: Een concept dat gezondheid breder benadert dan alleen de afwezigheid van ziekte. Het legt de nadruk op veerkracht, welzijn en het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan

Sociale cohesie: De mate van verbondenheid en samenhang tussen mensen binnen een gemeenschap of samenleving. Het verwijst naar de gevoelens van solidariteit, wederzijds vertrouwen, en betrokkenheid die individuen hebben ten opzichte van elkaar.

Gezonde leefomgeving: Een gezonde leefomgeving verwijst naar de omgeving waarin mensen wonen, werken en recreëren, die zo is ingericht dat deze bijdraagt aan hun fysieke en mentale welzijn.

Gezondheidsverschillen: Een type vermijdbare gezondheidsverschillen die nauw verbonden zijn met sociale, politieke, economische en milieugerelateerde nadelen. Gezondheidsverschillen kunnen ontstaan door ras, etniciteit, geslacht, genderidentiteit, seksuele geaardheid, leeftijd, religie, handicap, opleiding, inkomen, waar mensen wonen of andere kenmerken

Wet Publieke Gezondheid: De Wet Publieke Gezondheid (Wpg) is een Nederlandse wet die de basis legt voor het bevorderen van de gezondheid van de bevolking en het beschermen van de volksgezondheid. De wet regelt de publieke gezondheidszorg en beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van zowel de Rijksoverheid als gemeenten in het bevorderen van gezondheid en het voorkomen van ziektes.

GALA: Het Gezond en Actief Leven Akkoord is een initiatief van de Nederlandse overheid en diverse maatschappelijke organisaties dat in 2018 werd gepresenteerd. Het doel van dit akkoord is om de gezondheid van de Nederlandse bevolking te bevorderen door een breder en duurzamer beleid te ontwikkelen gericht op een gezonde leefstijl.

IZA: De IZA (Innovatie en Zorg Aanpak) is een initiatief in Nederland dat zich richt op het verbeteren van de zorg en het stimuleren van innovaties binnen het zorgsysteem. Het doel van de IZA is om de zorg betaalbaar, toegankelijk en van hoge kwaliteit te houden door middel van het implementeren van vernieuwende zorgconcepten en het bevorderen van samenwerking tussen verschillende zorgverleners, zorgverzekeraars, gemeenten en andere betrokken partijen.

Uitvoeringsprogramma

Kansengelijkheid vergroten

Inhoud

Inleiding.....	4
1. Aandachtsgebieden Kansengelijkheid	6
1.1 Samenhang programma Kansengelijkheid met programma's Bestaanszekerheid en Gezond Samenleven.....	6
2. Doel 1 Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen	8
2.1 Meer inwoners met een beperking hebben werk, opleiding of dagbesteding	8
2.1.1 Probleemanalyse	9
2.1.2 Onderbouwing van de aanpak.....	9
3. Doel 2 Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs	11
3.1 Meer kinderen kunnen in groep 3 starten zonder extra (taal)ondersteuning	13
3.1.1 Probleemanalyse	13
3.1.2 Onderbouwing van de aanpak.....	13
3.2 Minder thuiszitters met leerplicht.....	16
3.2.1 Probleemanalyse	16
3.2.2 Onderbouwing van de aanpak.....	17
4. Doel 3 Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte	19
4.1 Het aantal jeugdigen dat wacht op specialistische jeugdhulp neemt af	20
4.1.1 Probleemanalyse	20
4.1.2 Onderbouwing van de aanpak.....	20

5. Doel 4 Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op	22
5.1 Het aantal uithuisplaatsingen neemt af	23
5.1.1 Probleemanalyse	23
 6. Doel 5 Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale) geletterdheid	25
6.1 Het percentage inwoners met basisvaardigheden taal, rekenen en digitaal stijgt	25
6.1.1 Probleemanalyse	26
6.1.2 Onderbouwing van de aanpak.....	26
Begrippen- en afkortingenlijst	28

Inleiding

In de gemeente Dronten zijn we van mening, dat de kans op een goed leven niet mag afhangen van waar je woont of wie je bent. Helaas is de praktijk anders, en daarin willen we verandering brengen. We willen dat iedereen zich naar gelang zijn mogelijkheden en zo nodig met een vorm van ondersteuning kan ontwikkelen en een waardevolle bijdrage kan leveren aan de samenleving. We willen toewerken naar een inclusieve samenleving, waarin alle inwoners, ongeacht leeftijd, gender, seksuele geaardheid, nationaliteit, culturele achtergrond, opleiding, vaardigheden of beperking kan meedoen. En daarmee willen we zo vroeg mogelijk beginnen: bij de kinderen. Het is namelijk heel moeilijk om achterstanden in gezondheid en onderwijs die in de kinderleeftijd zijn opgelopen in een latere levensfase in te halen.

In het Strategisch kader sociaal domein 2025-2028 'Mensen maken de samenleving' benoemen we vijf doelen op het gebied van kansengelijkheid, waaraan we de komende jaren werken. Deze vijf doelen worden in dit Uitvoeringsplan Kansengelijkheid Vergroten verder uitgewerkt.

De inclusieve samenleving komt naar voren in de doelen 'Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen' en 'Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale) geletterdheid'. Voor een inclusieve samenleving en arbeidsmarkt bieden we inwoners mogelijkheden voor een zinvolle dag, ook wanneer ze een beperking of een sociaal-economische achterstand hebben. Daarbij staat voorop dat we werken vanuit de mogelijkheden en talenten van onze inwoners. Volwassenen en ouderen krijgen steun, passend bij hun specifieke behoeften. We investeren in het verbeteren van de basisvaardigheden van onze inwoners en we begeleiden statushouders bij hun integratie.

De focus op het kind zien we terug in de drie doelen 'Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs', 'Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op' en 'Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte'. Bij dit laatste doel gaan we nader in op de actuele ontwikkelingen in de jeugdzorg, die hebben geleid tot de Hervormingsagenda Jeugd. Deze agenda heeft als doel knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken.

Duidelijk is, dat alle mensen rondom het kind een rol hebben in het vergroten van kansengelijkheid. Alleen in gezamenlijkheid zal het mogelijk zijn om een sterke pedagogische basis te creëren, waarbij ouders en opvoeders worden ondersteund met kennis en begeleiding. We investeren in voorschoolse educatie en werken nauw samen met kinderopvang en onderwijs om een sterke pedagogische basis te realiseren.

Kinderopvang en scholen zien wij als werkplaatsen waar kinderen gezond en gelukkig opgroeien en hun talenten ontwikkelen. Samen met het onderwijsveld leggen we de focus op basisvaardigheden. We willen samen met het onderwijsveld groeien van leerplicht naar leerrecht: ieder kind heeft recht op onderwijs. Laagdrempelige voorzieningen in de wijk zorgen ervoor dat kinderen en jongeren in hun eigen buurt terecht kunnen voor ondersteuning en hulp. We bespreken eventuele inzet van aanvullende hulp vanuit de situatie van het kind en gezin.

In de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming zijn afspraken opgenomen om de toegang tot de ondersteuning en hulp aan inwoners – jong en oud – eenvoudig te organiseren. De ondersteuning en hulp moet van goede kwaliteit zijn, passend bij de meest urgente vraag en op tijd geleverd worden. En de ondersteuning en hulp moet gericht zijn op het benutten en versterken van de eigen mogelijkheden en veerkracht van onze inwoners. Ook hebben voor en een bijdrage leveren aan een veilige thuissituatie van de inwoners moet onderdeel van ons werk zijn.

Bij de vijf doelen gaan we uit van de kracht in de samenleving. Wat kunnen inwoners zelf doen om zichzelf of hun kinderen kansen op een gezonde ontwikkeling te geven? Op welke onderdelen hebben ze hulp nodig? En wie kan dan helpen: een familielid, een buurman, de voetbaltrainer? Of is de gewenste hulp complexer en is er professionele hulp nodig?

1. Aandachtsgebieden Kansengelijkheid

Het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid omvat de volgende aandachtsgebieden:

- kinderopvang
- voor- en vroegschoolse educatie
- onderwijs
- onderwijshuisvesting
- jeugdgezondheidszorg
- jeugdhulp
- laaggeletterdheid
- inclusieve samenleving en terugdringing discriminatie.

We werken daarbij opgavegericht en in samenwerking met verschillende aandachtsgebieden uit de uitvoeringsprogramma's Bestaanszekerheid en Gezond Samenleven.

1.1 Samenhang programma Kansengelijkheid met programma's Bestaanszekerheid en Gezond Samenleven

Dit uitvoeringsprogramma bevat overlopen met de twee andere uitvoeringsprogramma's. Dit betreft onder meer de volgende onderwerpen op activiteitsniveau:

met het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid:

- Onderwijs(aanbod)
- Werk en inkomen
- Re-integratie schoolverlaters
- Veilige Thuisituatie- uithuisplaatsingen

met het uitvoeringsprogramma Gezond Samenleven:

- Ontwikkeling stevige lokale teams en pedagogische basis
- Jongerenwelzijn
- Mentale gezondheid
- Jeugdgezondheidszorg

- Gezonde schoolaanpak
- Doorontwikkeling jongerenpanel
- Opgroeien in een Kansrijke (OKO)
- Voorzieningen-/accommodatiebeleid

Afhankelijk van waar het zwaartepunt van het betreffende onderwerp ligt, wordt het onderwerp binnen één van de uitvoeringsprogramma's uitgebreider beschreven en zijn er verwijzingen over en weer.

2. Doel 1 Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren hun gezondheid en veerkracht als voldoende om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan.

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- Inwoners leven in een gezonde leefomgeving (opgave Gezond Samenleven)
- Inwoners hebben een veilige thuissituatie (opgave Bestaanszekerheid)

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen			
Indicator	Nulmeting	Streefwaarde 2028	Monitoring / bron
% inwoners met beperking hebben werk, opleiding of dagbesteding	Deze indicator is nog niet meetbaar vanwege een gebrek aan beschikbare data. Nulmeting in 2025 is noodzakelijk om de geschiktheid van de indicator opnieuw te beoordelen.	Streefwaarde zal afhankelijk zijn van de nulmeting.	
% inburgeringsplichtigen dat na 18 maanden is geïntegreerd	Deze indicator wordt uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid.		

2.1 Meer inwoners met een beperking hebben werk, opleiding of dagbesteding

In het afgelopen decennia is er aan het licht gekomen dat er een merkbaar verschil is tussen de belevingswereld van inwoners en ons huidige overheidssysteem. **Dit verschil heeft zich ontwikkeld tot een kloof**, waarbij gemeentelijk handelen steeds minder goed aansluit op de behoeften van de samenleving. Deze kloof groeit door het gebruik van eenzijdige mensbeelden, bestaande stigma's en het gebrek aan ervaringskennis (Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, 2021). Als gemeente zetten wij ons in om deze kloof te verkleinen, door **de samenleving als vertrekpunt te nemen**. Onze samenleving kent een veelvoud aan drempels: fysieke drempels, communicatieve drempels,

informatieve drempels, financiële drempels en sociale drempels. Zolang deze drempels bestaan kunnen we niet spreken over een samenleving voor iedereen. Naast het dragen van een verplichting, willen wij als gemeente **het goede voorbeeld geven** wat kansengelijkheid betreft. Dit vraagt om een organisatiebrede gedragsverandering waarbij toegankelijkheid, inclusie én ervaringskennis meer wordt benut dan in de huidige situatie. Ervaringsdeskundigheid is naast theoretische en praktische kennis een derde vorm van kennis die ervoor zorgt dat de zaken die in de leefwereld spelen ook gereflecteerd worden in beleid. Op dit moment wordt er te weinig gebruik gemaakt van deze derde vorm van kennis. Ervaringskennis is echter onmisbaar om beter aan te kunnen besluiten op de behoeftes van de samenleving.

Als gemeente Dronten vinden wij dat de kans op een goed leven niet mag afhangen van waar je woont of wie je bent. Iedere inwoner is immers uniek. Dit betekent echter niet dat onze huidige samenleving is ingericht om iedere unieke inwoner dezelfde kansen te bieden. Hierdoor zien we dat er verschillende inwonersgroepen ontstaan van mensen met dezelfde achtergrond. Om kansengelijkheid te verbeteren moeten we ongelijk investeren in sommige inwonersgroepen om ervoor te zorgen dat de kansen weer in balans komen. Er is één inwonersgroep wiens toegang tot gelijke kansen wettelijk onze aandacht vraagt: iedere inwoner met een handicap.

2.1.1 Probleemanalyse

In Gemeente Dronten heeft 32.9% van de volwassen inwoners te maken met één of meerdere langdurige aandoeningen die een significante impact hebben op hun lichamelijke gezondheid (RIVM, Gezondheidsmonitor 2022). Voor deze inwoners **draagt Gemeente Dronten de wettelijke verplichting om invulling te geven aan het VN-verdrag Rechten voor mensen met een handicap (2016)**. We zetten ons in voor het recht op gelijke behandeling en het gelijkwaardig meedoen van mensen met een beperking of chronische aandoening. Deze opgave is echter breder dan het sociale domein, en heeft betrekking tot de toegankelijkheid van:

- Onderwijs
- Werkgelegenheid
- Wonen, gebouwen en omgeving
- Informatievoorzieningen
- Mobiliteitsvoorzieningen
- Passende zorg en ondersteuning
- Participatie en dienstverlening

2.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Om dit te realiseren is het opstellen van een *Lokale Inclusie Agenda* noodzakelijk. Dit betekent dat er een nieuwe, periodieke verplichting is toegevoegd aan de Jeugdwet, Wmo en de participatiewet, waarbij oog gehouden wordt voor toegankelijkheid. Naast deze sociaal-domein-specifieke thematiek, is het cruciaal dat de LIA domeinoverstijgend is: sociale toegankelijkheid kan niet los gezien worden van fysieke toegankelijkheid. Door deze wisselwerking betreft de LIA de gehele organisatie. Het is relevant om bewust te zijn van het onderscheid tussen de inwonersgroep waarop het VN-verdrag zich richt en alle andere inwonersgroepen die belemmeringen ervaren

in een volledige deelname aan de samenleving. Als we deze tweede groep erbij betrekken, spreken we over inclusie. **Inclusie betekent dat we ruimte maken voor ieders eigenheid, zodat iedereen mee kan doen en gewoon zichzelf kan zijn.**

Rondom het thema Inclusie is er in de gemeente Dronten nog veel niet bekend. En over onderwerpen als probleemstelling, effectmeting (indicator) weten we nog onvoldoende. Om te waarborgen dat iedere inwoner dezelfde kansen heeft, is het belangrijk dat er voldoende inzicht is in de **probleemstelling**. Op dit moment is er geen georganiseerde aanpak om kansengelijkheid en inclusiviteit inzichtelijk te maken.

Het effect van dit gebrek aan inzicht kan beschreven worden als driedig:

- Het belemmert de aansluiting van gemeentelijk handelen bij dat wat het meeste nodig is.
- Het belemmert de samenwerking met maatschappelijke partners
- Het belemmert de inwoner om de juiste, helpende voorzieningen te vinden.

De komende jaren zal de nadruk liggen op het verwerven van kennis en inzicht en op het realiseren van een Lokale Inclusie Agenda (LIA) waarin het recht op gelijke behandeling en het gelijkwaardig meedoen van mensen met een beperking of chronische aandoening voorop staat. Vervolgens willen we de LIA uitbreiden naar inwonersgroepen die vanwege een andere situatie belemmeringen ervaren om mee te doen in de samenleving.

Op dit moment heeft Gemeente Dronten nog geen LIA. Wij vinden dit wel wenselijk. Niet alleen omdat het wettelijk verplicht is, maar ook omdat wij de noodzaak ervan inzien. De kloof tussen overheid en inwoner zal alleen maar groeien als we geen toegankelijke en inclusieve samenleving creëren. Als overheid dienen we daarnaast ook ‘het goede voorbeeld’ te geven.

Doel vastgesteld door de raad: Inwoners hebben dezelfde rechten en kansen om mee te doen		
Uitwerking doel: meer inwoners met een beperking hebben werk, opleiding of dagbesteding		
Probleem/aanleiding: een (nog te onderzoeken) aantal inwoners ervaart dat ze niet dezelfde rechten en kansen hebben om mee te doen		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Meer inwoners ervaren dat ze dezelfde rechten en kansen hebben om mee te doen.	Aantal inwoners dat aangeeft dat ze dezelfde rechten en kansen hebben om mee te doen.	Nog uit te voeren onderzoek onder inwoners.

3. Doel 2 Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren bestaanszekerheid, gelijke kansen en doen mee naar vermogen

Aan dit maatschappelijk effect zijn twee andere doelen gekoppeld die ook onder de opgave Kansengelijkheid vallen, en nog drie andere doelen die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op (opgave Kansengelijkheid)
- Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte (opgave Kansengelijkheid)
- Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen (opgave Bestaanszekerheid)
- Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie (opgave Bestaanszekerheid)
- Kinderen groeien op zonder geldzorgen (opgave Bestaanszekerheid)

Doel vastgesteld door de raad: Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs			
Indicator	Nulmeting	Streefwaarde 2028	Monitoring / bron
% kinderen in groep 3 zonder extra ondersteuning	Monitor VVE breed 2024 14 % van de VVE doelgroepkinderen kan niet mee komen in groep 3 (9 van de 65 kinderen). Dit percentage betreft sec de kinderen die minimaal 3 jaar aan de interventie VVE hebben deelgenomen.	We streven in 2028 naar een cijfer van 90% van kinderen die mee kunnen komen groep 3. ¹	- Monitor VVE breed - Peutermonitor - CBS dashboard verwachte onderwijsachterstanden
% thuisblijvers met leerplicht	Nulmeting in 2025	Streefwaarde is afhankelijk van de nulmeting	- Data gemeente en scholen

¹ We zijn in Q4 2023 gestart het VVE-traject zoals vastgelegd in de procesbeschrijving 'Zo doen we dat in Dronten'. Om het effect van het VVE-traject te kunnen meten is het noodzakelijk dat kinderen gedurende 3 jaar het VVE-traject volgen.

De gemeente heeft op het gebied van jeugdgezondheidszorg, kinderopvang en onderwijs enkele wettelijke taken, zoals:

- de handhaving op de uitvoering van de Leerplichtwet
- de regeling van het leerlingenvervoer
- de organisatie van voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
- de toezicht en handhaving op kinderopvang
- de organisatie van jeugdgezondheidszorg (JGZ)
- het verzorgen van onderwijshuisvesting

Dit zijn vooral faciliterende activiteiten die nodig zijn om onder andere goed onderwijs aan kinderen te kunnen bieden. Daarnaast heeft de gemeente ook een relatie met het onderwijs waar het gaat om de zorg die het kind nodig kan hebben vanuit de Jeugdwet. Vanuit de wetgeving (Wet kinderopvang, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs) heeft de gemeente ook de opdracht om een gelijkwaardig bestuurlijk overleg te organiseren met de partners in de Lokale Educatieve Agenda (LEA). In het LEA werken gemeente, onderwijs, kinderopvang, zorg- en culturele of welzijnsinstellingen samen aan de wettelijke LEA- thema's. De thema's zijn het bevorderen van integratie, het voorkomen van segregatie, het bestrijden van onderwijsachterstanden en de inschrijving en toelating tot voorzieningen. De gemeente moet in het LEA regie voeren op het tot stand brengen van gezamenlijke *niet* vrijblijvende afspraken². Er wordt gewerkt aan het verder formaliseren van de LEA en daarin het onderdeel Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) met de visie op onderwijs. In de LEA is vastgelegd dat in de gemeente Dronten **het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen** een kernwaarde is. De gemeente Dronten gelooft, dat ieder kind ongeacht zijn of haar achtergrond het recht heeft om het beste uit zichzelf te halen en zich volledig te ontplooiën. De gezamenlijke ambitie van partijen in de gemeente Dronten ligt vast in het **convenant Jeugd en Onderwijs**. Door het ondertekenen van dit convenant verklaren partijen dat ze samen alle kinderen in de gemeente Dronten optimale kansen willen bieden om zich te kunnen ontwikkelen. **Wij streven naar inclusief onderwijs**. Daar verstaan wij onder: kwalitatief goed onderwijs, dat alle kinderen in staat stelt zich binnen hun mogelijkheden optimaal te ontwikkelen. Waar mogelijk ondersteunen wij het onderwijsveld om een inclusieve leeromgeving te realiseren. *Binnen een inclusieve leeromgeving zijn alle kinderen welkom op een school dichtbij huis. Er wordt vanuit een pedagogische basis gewerkt aan de brede ontwikkeling van alle kinderen. Elk kind ontwikkelt zich, wordt gezien en hoort erbij. De kinderen leren met en van elkaar. Het schoolteam is multidisciplinair en biedt de ondersteuning die nodig is om alle kinderen onderwijs te bieden. De inclusieve leeromgeving is toegankelijk voor alle kinderen, leraren en ouders.*

(Beleidskader OCW 'Met elkaar voor alle kinderen en jongeren – Werken aan een inclusieve leeromgeving').

We hebben aandacht voor alle kinderen, maar specifiek voor kinderen die in hun jonge jaren al een risico lopen op onderwijsachterstanden en voor de kinderen die gedurende hun schoolcarrière afhaken of dreigen af te haken.

² Zie ook het themaonderzoek Doelbereik Lokaal Educatieve Agenda, 30 november 2019 (inspectie OCW)

3.1 Meer kinderen kunnen in groep 3 starten zonder extra (taal)ondersteuning

Gemeente Dronten heeft op grond van artikelen 165, 166 en 167 van de Wet op het primair onderwijs een verplichting tot het aanbieden van voldoende voorzieningen met voorschoolse educatie (in aantal en spreiding) voor kinderen met een risico op een onderwijsachterstand. Het is de bedoeling dat alle kinderen in de gemeente Dronten op hun zesde levensjaar een startniveau (qua taal) hebben bereikt dat aansluit bij het aanvangsniveau van groep 3 van de basisschool en/of met een beperkte ondersteuning mee kunnen in groep 3. De gemeente Dronten heeft samen met de JGZ, kinderopvangorganisaties en het onderwijs - de VVE-partners - de resultaatafspraken over de opbrengsten van de VVE-aanpak opgesteld. Hiervoor is in 2023 een gezamenlijke **procesbeschrijving 'Zo doen we dat in Dronten'** opgesteld, ondertekend door de partners inclusief gemeente en geïmplementeerd. Hierin staat de werkwijze beschreven, de resultaatafspraken en een duidelijke taak- en rolverdeling inclusief monitoring.

3.1.1 Probleemanalyse

Niet alle kinderen kunnen **een goede start op de basisschool** maken. Er zijn kinderen die niet mee kunnen komen in groep 3 in het onderwijs vanwege een taal-onderwijsachterstand. Het gaat hierbij met name om peuters (doelgroeppeuters) in de leeftijd van 2,5 jaar tot 4 jaar die **een risico lopen op onderwijsachterstanden** vanwege minder gunstige sociale, culturele en/of economische omstandigheden. Hierbij valt te denken aan de opleiding van de ouders, armoede in het gezin, laaggeletterdheid en/of een gezin dat nog niet lang in Nederland woont. In de vroege kinderjaren wordt het fundament gelegd voor de verdere ontwikkeling van het kind en is het dus belangrijk om **taalproblemen en/of leerachterstanden te voorkomen of te verminderen**. De achtergrond van het kind, het opleidingsniveau van ouders of hun financiële situatie mogen geen invloed hebben op de schoolprestaties van een kind. Met aandacht of extra steun in de rug kan voorkomen worden dat kinderen en jongeren niet mee kunnen komen in het onderwijs en hierdoor mogelijk thuis komen te zitten of uitvallen in het onderwijs. Op termijn zou dit ook kunnen leiden tot een slechtere positie op de arbeidsmarkt en het slechter mee kunnen komen in de samenleving.

3.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Het onderwijsachterstandenbeleid heeft als doel om de kinderen te signaleren die een risico op onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal hebben, en deze achterstanden te voorkomen of te verminderen. De nadruk bij het Onderwijsachterstandenbeleid ligt op **Voor- en Voerschoolse Educatie (VVE)**. Voorschoolse educatie is een doelgericht en programmatisch aanbod voor doelgroepkinderen. Door het VVE-programma krijgen deze kinderen een extra duwtje zodat zij met **gelijkere kansen** kunnen starten in groep 3. Het stellen van de VVE indicatie gebeurt door de jeugdgezondheidszorg op basis van een aantal indicatoren die zijn vastgelegd in de procesbeschrijving 'Zo doen we dat in Dronten'. Het stellen van indicaties is en blijft maatwerk en wordt dan ook alleen afgegeven als een kind het daadwerkelijk nodig heeft gezien de (taal)ontwikkeling van het kind. De VVE-aanpak beoogt kinderen vanaf 2,5 jaar met een risico in de spraak- en taalontwikkeling te stimuleren in hun (taal)ontwikkeling. In het VVE-programma is veel aandacht voor spreken en begrijpen van de Nederlandse taal. Daarvoor gaan kinderen naar een peuteropvang waar gewerkt wordt met een speciaal speel- en leerprogramma. Kinderen volgen minimaal 16 uur per week dit programma in een peuteropvang en daarna krijgt deze specifieke aandacht een vervolg in het basisonderwijs. Wanneer in de periode voor hun 6-jarige leeftijd blijkt dat dit startniveau voor instroom in groep 3 niet behaald kan worden, wordt gezocht naar passend onderwijs of passende ondersteuning.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) stelt middelen beschikbaar aan scholen en gemeenten om de onderwijskansen van kinderen te vergroten. Hierbij hanteert het ministerie een doelgroep van 15 procent. Dit betekent dat bij de toekenning van de middelen aan scholen en gemeenten gekeken wordt naar de locaties waar kinderen woonachtig zijn die landelijk tot de 15 procent behoren met het grootste risico op een onderwijsachterstand.

Van de 710 peuters in 2024 uit Dronten, valt 13 procent binnen deze landelijke doelgroep (90 peuters). Van de 3545 basisschoolleerlingen in 2024 uit Dronten, valt 15 procent binnen deze doelgroep. Volgens de Peutermonitor is 68% van de 97 geïndiceerde doelgeroeppeters bereikt in het laatste kwartaal van 2024. Het aantal geïndiceerde peuters ligt hoger dan de landelijke doelgroep van 90. Dit kan onder meer te maken hebben met de gehanteerde doelgroepdefinitie, maar ook met de zuiverheid van de data uit de Peutermonitor en de monitor VVE breed. Uit de cijfers van de monitor breed VVE uit 2024 komt naar voren dat ongeveer **14% van alle VVE doelgroepkinderen niet kunnen starten in groep 3 zonder of met beperkte ondersteuning** (op basis van de zorgniveaus in het basisonderwijs). Dit betreft VVE doelgroepkinderen die minimaal 3 jaar aan de interventie VVE hebben deelgenomen. Mogelijk ligt dit percentage hoger als ook gekeken wordt naar kinderen die niet minimaal 3 jaar aan de VVE interventie hebben deelgenomen. Niet alle doelgroeppeuters worden bereikt ofwel volgen VE. Dit kan diverse redenen hebben variërend van ouders die niet willen dat hun kind deelneemt aan vve om praktische of andere redenen, omdat zij al gebruik maken van andere vormen van opvang (onder andere gastouderopvang) of omdat ouders de wettelijk vastgelegde 16 uur VE te veel vinden voor hun kind. De cijfers – die we de komende jaren nog zuiverder in beeld willen brengen – benadrukken in ieder geval de noodzaak van een passende VVE aanpak.

De aankomende jaren worden er een aantal wijzigingen verwacht die effect zullen hebben op de vraag naar kinderopvang en daarmee ook de VVE aanpak. Het kabinet heeft een **stelselherziening kinderopvang** aangekondigd. Verwacht wordt dat deze wijziging gaat leiden tot een groei in de vraag naar kinderopvang. Hierdoor zal er meer gebruik gemaakt worden van peuteropvang en VE door werkende ouders en wordt er dus meer beroep gedaan op de subsidieregeling peuteropvang en VE. Het is van belang om de landelijke ontwikkelingen hierin nauwlettend in de gaten te houden en in gesprek te blijven met aanbieders van kinderopvang/ VE. Voor de periode 2025 – 2027 staan er een aantal **wijzigingen in de wet- en regelgeving voor de toezicht en handhaving** op de planning. Met name het verbetertraject gastouderopvang en de verschuiving van het structureel toezicht VE van de Inspectie van het Onderwijs naar de GGD kunnen gevolgen hebben voor aanbieders van gastouderopvang en de benodigde financiële budget voor de uitvoering van het toezicht. Daarnaast wordt het budget voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid gekort vanaf 2026, wordt nog nader bezien of het budget vanaf 2027 naar het gemeentefonds gaat. Dit zijn ontwikkelingen die de komende jaren gevolgen gaan hebben voor het doel en de resultaten.

Doel vastgesteld door de raad: Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs		
Uitwerking doel: Meer kinderen kunnen in groep 3 starten zonder extra (taal) ondersteuning		
Probleem/aanleiding: Er zijn kinderen die niet mee kunnen komen in groep 3 in het onderwijs vanwege een taalachterstand		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Meer kinderen krijgen voorschoolse en vroegschoolse educatie en de kwaliteit van het aanbod wordt sterker, waardoor meer kinderen taalvaardig zijn in groep 3	We streven in 2028 naar een bereikcijfer van 90%*. Indicator voor de kwaliteit van het aanbod is het gebruik van uitsluitend door het Nederlands Jeugd Instituut gecertificeerde VVE-methoden en het werken conform de VVE-procesbeschrijving 'Zo doen we dat in Dronten'. *Op basis van de cijfers van de Peutermonitor en monitor VVE breed (2024) zit het bereik van VE tussen de 65% en 87%.	- Monitor VVE breed - Peutermonitor - CBS dashboard verwachte onderwijsachterstanden
Meer ondersteuningsmogelijkheden ontwikkelen voor kinderen en jongeren die op eerdere of latere leeftijd het risico op taalachterstanden lopen. Hiervoor het Drontens Onderwijsachterstanden beleid te verbreden en in te zetten op doorgaande lijnen*. * Doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen gedurende de levensloop 0-4 jaar, 4-12 jaar en 12-18 jaar (overgang van PO naar VO) - Doorgaande lijn gedurende de dag: verbinding schooltijd en na schooltijd - Doorgaande lijn in de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs en zorg (zie passend onderwijs)	Aantal kinderen en jongeren met een taal-onderwijsachterstand die extra ondersteuning hebben ontvangen. Aantal activiteiten en afspraken dragen bij aan een van de drie doorgaande lijnen.	

3.2 Minder thuiszitters met leerplicht

Er zijn in Dronten kinderen en jongeren die langdurig geen onderwijs volgen. Deze groep, de zogenoemde 'thuiszitters', is divers en bestaat uit:

- Langdurig relatief verzuimers: Leerlingen die wel ingeschreven staan op school, maar langer dan vier weken ongeoorloofd afwezig zijn.
- Absoluut verzuimers: Kinderen die leer- of kwalificatieplichtig zijn, maar niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling.
- Geoorloofd afwezige leerlingen: leerlingen die vanwege ziekte of een gebrek aan passend onderwijs tijdelijk of langdurig geen onderwijs volgen.
- Daarnaast is er een groep voortijdig schoolverlaters (VSV'ers): jongeren tussen de 16 en 23 jaar zonder startkwalificatie en zonder schoolinschrijving.

3.2.1 Probleemanalyse

Thuiszitten vormt een groeiend maatschappelijk probleem. Deze ontwikkeling heeft ingrijpende gevolgen voor kinderen en jongeren: voor hun persoonlijke ontwikkeling, hun kansen op de arbeidsmarkt en hun sociale participatie.

In Dronten liggen de percentages relatief en absoluut verzuim onder het landelijk gemiddelde. Toch groeit ook hier de groep leerlingen die langdurig geen onderwijs volgt, zeker als de groep geoorloofd afwezige leerlingen wordt meegerekend. De registratie van deze groep is onvolledig, waardoor het werkelijke aantal mogelijk hoger ligt. Door betere meldprocedures en aanpassingen in het registratiesysteem wordt geprobeerd meer zicht te krijgen op deze leerlingen.

Om het probleem effectief te kunnen aanpakken, is het van belang om de oorzaken en gevolgen van thuiszitten goed te begrijpen.

Oorzaken van thuiszitten

Thuiszitten is een complex en veelvormig probleem, waarbij meerdere factoren een rol spelen. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Psychische gezondheidsproblemen: steeds meer kinderen jongeren kampen met mentale gezondheidsproblemen zoals angststoornissen, depressie, trauma, autisme of ADHD. Deze problemen worden soms pas laat gesignaleerd en kunnen het schoolbezoek ernstig belemmeren.
- Fysieke gezondheidsproblemen: langdurige ziekte of lichamelijke beperkingen kunnen leiden tot langdurige afwezigheid.
- Gedragsproblemen en ontwikkelingsstoornissen: sommige leerlingen hebben gedragsproblemen die het functioneren op school bemoeilijken.
- Gebrek aan passend onderwijs: niet alle scholen kunnen voldoende maatwerk of ondersteuning bieden aan leerlingen met speciale behoeften. Hierdoor vallen zij uit.
- Gebrek aan alternatieve voorzieningen: er zijn onvoldoende maatwerk- of 'tussenvoorzieningen' die thuiszitten kunnen voorkomen of thuiszitters helpen om de stap terug naar regulier of speciaal onderwijs te maken.
- Beperkte beschikbaarheid van jeugdhulp en zorg: wachtlijsten in de jeugdzorg en het speciaal onderwijs zorgen ervoor dat kinderen niet tijdig de benodigde ondersteuning krijgen die nodig is om onderwijs te kunnen volgen.
- Onvoldoende samenwerking en informatie-uitwisseling: er is vaak sprake van versnipperde verantwoordelijkheid tussen onderwijs, zorg en gemeenten, wat een integrale aanpak belemmert. De afstemming tussen scholen, jeugdzorg en gemeenten verloopt dan moeizaam.

- Onvoldoende signalering en registratie: niet alle thuiszitters worden tijdig gesignaleerd en geregistreerd, waardoor hulp uitblijft.
- Administratieve en juridische knelpunten: soms zijn de regels rondom toelating, verzuim en vrijstelling te rigide, waardoor maatwerkoplossingen worden belemmerd.

Gevolgen van thuiszitten

De gevolgen van langdurig thuiszitten zijn ingrijpend, zowel op korte als op lange termijn:

- Ontwikkelingsachterstanden: leerlingen missen onderwijs en raken achterop in hun cognitieve en sociale ontwikkeling.
- Psychisch welzijn: thuiszitten kan leiden tot eenzaamheid, verlies van zelfvertrouwen en verergering van psychische klachten.
- Sociale isolatie: thuiszitters raken vaak sociaal geïsoleerd, wat hun welzijn en sociale ontwikkeling verder ondermijnt.
- Toename van zorgbehoefte: zonder onderwijs en structuur neemt de kans op verergering van psychische klachten en/of gedragsproblemen toe.
- Verlies van toekomstperspectief: jongeren zonder een (afgeronde) opleiding hebben minder kans op werk, inkomen en een zelfstandig bestaan.
- Verhoogde maatschappelijke kosten: meer thuiszitters betekent ook meer jongeren zonder diploma, wat leidt tot hogere werkloosheid, afhankelijkheid van uitkeringen en hogere zorgkosten.
- Verlies van vertrouwen in instituties: ouders en jongeren verliezen soms het vertrouwen in onderwijs en hulpverlening, wat herintegratie bemoeilijkt.

3.2.2 Onderbouwing van de aanpak

Alle kinderen in de gemeente Dronten hebben recht op onderwijs. Om hen gelijke ontwikkelkansen te geven is het belangrijk te onderzoeken hoe thuiszitten voorkomen kan worden en hoe bovengenoemde groepen leerlingen zo snel mogelijk een vorm van onderwijs krijgen die bij hun situatie past. Vanuit verschillende organisaties en invalshoeken wordt hier al aan gewerkt, maar het is zaak om hiervoor een meer een integrale benadering te kiezen.

In de integrale aanpak waaraan we de komende periode gaan werken moeten de volgende elementen terugkomen:

- Preventie: investeren in het welzijn van kinderen (bijvoorbeeld door mentale weerbaarheid te versterken).
- Vroegtijdige signalering en betere registratie: hoe eerder een jongere in beeld is, hoe sneller passende hulp en onderwijs kan worden geboden.
- Sterke lokale samenwerkingsverbanden: multidisciplinaire teams met expertise op het gebied van onderwijs, zorg en jeugdhulp kunnen maatwerkoplossingen bieden.
- Tussenvoorzieningen: er is behoefte aan flexibele onderwijs-zorgcombinaties voor leerlingen die (tijdelijk) niet in het reguliere systeem passen.
- Regionale samenwerking: een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zoals benoemd in het Uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid, kan bijdragen aan het terugdringen van voortijdig schoolverlaten.
- Ouders: bij deze integrale benadering moet de verantwoordelijkheid en rol van ouders voorop staan.

Doel vastgesteld door de raad: Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs		
Uitwerking doel: Minder thuiszitters met leerplicht		
Probleem/aanleiding: Het aantal leerlingen dat langdurig thuis is en geen onderwijs ontvangt neemt toe		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Gerichte aanpak van de verschillende groepen thuiszitters. Meer voorzieningen voor leerlingen die (dreigen) uit te vallen om zich verder te ontwikkelen.	Aantallen thuiszitters; aantal leerlingen teruggekeerd naar de klas.	Data van gemeente, scholen en zorgaanbieders
Activiteiten		
Bestaande activiteiten voortzetten: 1. Leerrechtactiviteiten (wettelijk) voortzetten: inzet leerplichtambtenaren en doorstroomconsulenten (Voortijdig Schoolverlaten) 2. Gemeente en scholen gaan ervoor zorgen, dat ze de gehele groep thuiszitters beter in beeld krijgen. 3. Gemeente en scholen maken afspraken over de organisatie en financiering van onderwijs-zorgtrajecten op casusniveau. 4. Omdat overstapmomenten (overstap voorschools naar primair onderwijs en overstap primair onderwijs naar voortgezet onderwijs) kritieke momenten voor mogelijke schooluitval zijn, gaan kinderopvang, PO- en VO- scholen meer investeren in een warme overdracht van de kinderen. 5. Leerlingenvervoer wordt ingezet om kwetsbare leerlingen van en naar school te brengen. 6. Voor kinderen met een taalachterstand zijn er aanvullende voorzieningen, zoals de Intensieve taalklas. 7. Gemeente en scholen investeren met o.a. de Mazl-methodiek in vroegsignalering van verzuim. Incidenteel schoolverzuim kan een indicator zijn voor structurele uitval op een later moment. Nieuwe activiteiten: 8. Gemeente, scholen, Samenwerkingsverbanden en GGD/MDF organiseren een structureel casusoverleg voor thuiszitters (Thuiszitterstafel). 9. Gemeente, scholen en Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs zorgen ten behoeve van thuiszitters voor een dekkend aanbod van voorzieningen op het gebied van onderwijs en zorg. 10. In de periode 2021-2025 hebben zowel scholen als gemeente via het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) budget ontvangen om te voorkomen dat leerlingen na de coronaperiode blijvende leer- of ontwikkelingsachterstanden zouden oplopen. Aan het eind van het schooljaar 2024/2025 is het NPO afgelopen. In overleg met de scholen worden de door deze NPO-gelden gesubsidieerde interventies geëvalueerd. Voor interventies die een positief effect hebben op het welzijn van jongeren en die daarmee schooluitval kunnen voorkomen zal onderzocht worden of voortzetting vanuit andere budgetten mogelijk is. 11.		

4. Doel 3 Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren bestaanszekerheid, gelijke kansen en doen mee naar vermogen

Aan dit maatschappelijk effect zijn twee andere doelen gekoppeld die ook onder de opgave Kansengelijkheid vallen, en nog drie andere doelen die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs (opgave Kansengelijkheid)
- Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op (opgave Kansengelijkheid)
- Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen (opgave Bestaanszekerheid)
- Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie (opgave Bestaanszekerheid)
- Kinderen groeien op zonder geldzorgen (opgave Bestaanszekerheid)

Doel vastgesteld door de raad: Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte			
Indicator	Nulmeting	Streefwaarde 2028	Monitoring / bron
Aantal jeugdigen dat wacht op specialistische jeugdhulp	Specialistische hulp heeft twee componenten: tijdigheid en passendheid. Voor de tijdigheid kunnen wachtlijsten een indicator zijn, maar op deze indicator is nauwelijks invloed uit te oefenen. Nulmeting: 2023. De gemiddelde wachttijd tussen beschikking en start zorg was in 2023 60 dagen. Voor de gemiddelde wachttijd tussen aanmelddatum en datum beschikking zijn nu geen cijfers beschikbaar.	Tijdigheid willen we volgen, maar we kunnen geen oplossing aandragen. Dus streefwaarde is niet te bepalen.	Gemeentelijk systeem: Suite voor Sociaal Domein.

	De passendheid van specialistische hulp brengen we in beeld door voortijdig afgesloten zorg of doorverwijzing naar vervolghulp te meten. Hiervan zijn nu geen cijfers beschikbaar.		
--	--	--	--

4.1 Het aantal jeugdigen dat wacht op specialistische jeugdhulp neemt af

4.1.1 Probleemanalyse

De druk op de jeugdhulp is de afgelopen jaren flink toegenomen. Ook binnen onze gemeente zijn de wachtlijsten binnen de jeugdhulp (te) lang en er wordt een (te) langdurig beroep gedaan op de jeugdhulp. De wachttijden spelen bij onszelf als verwijzer, maar ook bij de aanbieders. Er zijn veel jeugdigen die jeugdhulp aanvragen of waarvoor jeugdhulp wordt aangevraagd. De reikwijdte in de jeugdwet is ruim en dit maakt dat veel aangevraagde hulp ook daadwerkelijk wordt ingezet.

4.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Door meer vormen van hulp preventief beschikbaar te maken en bijvoorbeeld meer groepsgewijs in te richten verwachten wij dat er minder jeugdigen zullen doorstromen naar de geïndiceerde zorg. Door kritischer te kijken, de verklarende analyse in te zetten en de kwaliteit van de intake te verbeteren verwachten we dat we de hulp beter kunnen afstemmen op de kern van de problematiek. De verklarende analyse brengt alle factoren in beeld die van invloed zijn bij complexe problematiek binnen een gezin en helpt bij het inzetten van passende ondersteuning. Dit hoeft dan geen jeugdhulp te zijn, het kan ook hulp voor ouders inhouden. Vanuit de hervormingsagenda is een nieuwe Algemene Maatregel van Bestuur aangekondigd (AMvB). In deze amvb is gesteld dat er meer vormen van jeugdhulp gezamenlijk in de regio moeten worden ingekocht. Dit houdt in dat een deel van de nu nog lokaal aanbestede producten per 1-1-2027 regionaal ingekocht moeten gaan worden. Een ander probleem is dat wij lokaal geen sturingsmogelijkheid hebben op de wachtlijsten van regionaal en landelijk werkende aanbieders. Wel sturen wij in gesprekken met lokale en regionale aanbieders aan op vermindering van de wachttijden. Ook kijken we waar nodig en mogelijk uit naar inzet van niet-gecontracteerd aanbod.

Doel vastgesteld door de raad: Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte		
Uitwerking doel: het aantal jeugdigen dat wacht op specialistische jeugdhulp neemt af		
Probleem/aanleiding: de wachtlijsten binnen de jeugdhulp zijn (te) lang en er wordt een (te) langdurig beroep gedaan op de jeugdhulp		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Minder jongeren maken gebruiken van jeugdhulp. Alleen jongeren met complexe problematiek maken gebruik van hulp op basis van een beschikking. Deze hulp wordt gezinsgericht geboden. Jongeren maken minder lang gebruik van jeugdhulp. Verklarende analyse is leidend voor de inzet van de ondersteuning voor jeugdige en gezin.	Doorlooptijd/duur van de trajecten. Aantallen afgesloten casussen bij aanbieders: a. Helemaal afgerond, terug in het netwerk. b. Overgedragen aan voorveld c. Doorverwezen naar vervolghulp op basis van beschikking d. Voortijdig afgesloten Aantallen verklarende analyses voorafgaand aan de inzet van jeugdhulp en de opvolging daarvan (moet worden ingericht).	Gemeentelijk systeem: Suite voor Sociaal Domein.

5. Doel 4 Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners ervaren bestaanszekerheid, gelijke kansen en doen mee naar vermogen

Aan dit maatschappelijk effect zijn twee andere doelen gekoppeld die ook onder de opgave Kansengelijkheid vallen, en nog drie andere doelen die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs (opgave Kansengelijkheid)
- Geïndiceerde jeugdhulp is vooral beschikbaar voor kinderen met een complexe zorgbehoefte (opgave Kansengelijkheid)
- Inwoners hebben een stabiel en voorspelbaar (basis)inkomen (opgave Bestaanszekerheid)
- Inwoners doen mee door te werken of via een andere vorm van participatie (opgave Bestaanszekerheid)
- Kinderen groeien op zonder geldzorgen (opgave Bestaanszekerheid)

Doel vastgesteld door de raad: Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op			
Indicator	Nulmeting	Streefwaarde 2028	Monitoring / bron
% uithuisplaatsingen	Op 1-10-2024 waren er 63 jeugdigen uithuisgeplaatst. Van 01-01-2024 tot 01-10-2024 zijn er 15 jeugdigen voor het eerst uithuisgeplaatst. Het percentage uithuisplaatsingen in Dronten (1,6% van alle jongeren tot 18 jaar) is hoger dan het landelijke gemiddelde (1,5%).	In 2028 willen wij de instroom binnen jeugdhulp met verblijf met 50% verminderen.	Gemeente (cliëntvolgsysteem) www.waarstaatjegemeente.nl

5.1 Het aantal uithuisplaatsingen neemt af

Vanuit de regiovisie en de Hervormingsagenda wordt van ons als gemeente verwacht dat wij ons inspannen om uithuisplaatsingen zoveel mogelijk te voorkomen. Binnen dit doel is de inspanning beschreven om naast de regionale inspanning ook lokale oplossingen te ontwikkelen, waarbij we niet alleen binnen de kaders van de jeugdhulp willen blijven, maar ons richten op oplossingen voor het gehele gezinssysteem.

In de afgelopen jaren is een start gemaakt met het terugdringen van uithuisplaatsingen. Regionaal is de versnellingsaanpak ingevoerd binnen het Regionaal Expert Team en Team Anders (RET/ TAS) en voor 2025 en verder is er Thuis Op Maat (TOM). Maar er is nog meer inzet voor nodig. Er worden namelijk nog steeds jeugdigen vanuit onze gemeente uit huis geplaatst. Lokaal zullen we meer activiteiten moeten ontwikkelen om zorg te dragen dat de situatie in het gezin niet verslechtert en er een uithuisplaatsing nodig is. Deze activiteiten moeten breder zijn dan jeugdhulp. Juist door breed te kijken en in te zetten op onderzoek van de gezinssituatie en het afnemen van een verklarende analyse willen we inzetten op de kern van het probleem van het gezin. Dit vraagt om het ontwikkelen van Sterke lokale teams waarin alle domeinen samenkomen. Dit wordt verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Gezond Samenleven.

Om het aantal uithuisplaatsingen te verminderen zullen wij in de gezinnen een veilige thuissituatie creëren. Er zijn innovatieve oplossingen nodig om de uithuisplaatsingen te verminderen, hierbij valt te denken aan oplossingen met AI. Dit kun je binnen een living lab verder uitwerken en uitproberen. Ook valt te denken aan het beschikbaar stellen van woningen/ wooneenheden waar je ouders ofwel een jeugdige tijdelijk kunt laten verblijven ter voorkoming van een uithuisplaatsing. Bij dit onderwerp zijn er ook parallellen met het Uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid vergroten (doel: een veilige thuissituatie).

De resultaten binnen dit doel zullen zich richten op het ontwikkelen van innovatieve oplossingen binnen het lokale veld, het versterken van de samenwerking tussen de maatschappelijke partners, de inzet van de regionale oplossingen en andere vormen van ambulante (jeugd)hulp die de noodzaak van uithuisplaatsingen wegnemen.

5.1.1 Probleemanalyse

Op 1-10-2024 waren er 63 jeugdigen uithuisgeplaatst. Van 01-01-2024 tot 01-10-2024 zijn er 15 jeugdigen voor het eerst uithuisgeplaatst.

Het percentage uithuisplaatsingen in Dronten (1,6% van alle jongeren tot 18 jaar) is hoger dan het landelijke gemiddelde (1,5%).

Uit meerdere onderzoeken is naar voren gekomen dat het uithuisplaatsen van jeugdigen in de meeste gevallen niet helpend is en zelfs dat de situatie van de jeugdige verslechtert. Ook beschrijft het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) in de publicatie "[Mijn Thuis](#)" dat de kansengelijkheid van jeugdigen die uit huis geplaatst zijn verslechtert ten opzichte van jeugdigen die thuis wonen. Op het moment dat een jeugdige het huis verlaat is de stap terug naar huis vaak lastig. Er is vaak hulp ingezet voor de jeugdige, maar in de thuissituatie is niets veranderd.

Doel vastgesteld door de raad: Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op
Uitwerking doel: Het aantal uithuisplaatsingen neemt af

Probleem/aanleiding: er zijn 63 uithuisplaatsingen. Het uithuisplaatsen van jeugdigen is in de meeste gevallen niet helpend en zelfs schadelijk voor jeugdigen. Daarnaast wordt de jeugdige behandeld maar de thuissituatie verandert niet.		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Het aantal uithuisplaatsingen neemt af.	Aantal uithuisplaatsingen	Gemeente (cliëntvolgsysteem) www.waarstaatjegemeente.nl
Als er wel gekozen wordt voor een uithuisplaatsing moet de duur ervan zo kort mogelijk zijn (de doorstroom van uithuisplaatsingen neemt af).	Duur van de gemiddelde uithuisplaatsing	Gemeente (cliëntvolgsysteem)

6. Doel 5 Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale) geletterdheid

Dit doel is gekoppeld aan het volgende maatschappelijke effect:

Inwoners voeren zelf de regie (kunnen hulpbronnen aanwenden indien nodig)

Aan dit maatschappelijk effect zijn nog twee andere doelen gekoppeld die onder een andere opgave vallen, namelijk:

- Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk functioneren in een passende woonomgeving (opgave Gezond Samenleven)
- Inwoners krijgen laagdrempelig en tijdig vanuit Sterke lokale teams (loket) samenhangende lichte vormen van ondersteuning aanvullend op eigen mogelijkheden en samenleving (opgave Gezond Samenleven)

Doel vastgesteld door de raad: Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale geletterdheid)			
Indicator	Nulmeting	Streefwaarde 2028	Monitoring / bron
% inwoners met basisvaardigheden taal, rekenen en digitaal	7%	De huidige 7% behouden of verlagen.	www.geletterdheidinzicht.nl , ROA/CBS en PIAAC Het meten van laaggeletterdheid heeft een 10-jarige cyclus. Gemeenten en rijk hebben aangegeven behoefte te hebben aan recentere cijfers over het aandeel laaggeletterden per gemeente. Momenteel wordt gewerkt aan een monitoringsopzet, die aansluit bij de methodiek van PIAAC.

6.1 Het percentage inwoners met basisvaardigheden taal, rekenen en digitaal stijgt

In Nederland hebben naar schatting drie miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen (PIAAC 2024). Dit betekent dat ongeveer één op de vijf volwassenen laaggeletterd is. Vaak gaan deze beperkingen ook gepaard met onvoldoende digitale vaardigheden, wat deelname aan de samenleving verder bemoeilijkt.

De gemeente Dronten werkt samen met verschillende partners aan het versterken van de basisvaardigheden van inwoners, waaronder taalvaardigheid. Om effectief te zijn, moeten educatieve programma's aansluiten bij de leefwereld van de doelgroep. Dit vraagt om een flexibel en laagdrempelig aanbod, waarin rekening wordt gehouden met verschillen in niveau, leerstijl en motivatie. Non-formele educatieactiviteiten – gericht op ontwikkeling, niet op het behalen van een diploma – spelen hierbij een belangrijke rol.

Voor de uitvoering ontvangt de gemeente middelen van het Rijk via de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Binnen dit kader wordt onder volwasseneneducatie verstaan: het formele en non-formele taalonderwijs voor laaggeletterde volwassenen (18+), die niet inburgeringsplichtig zijn.

6.1.1 Probleemanalyse

Laaggeletterdheid betekent dat iemand moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen op een zodanig niveau dat volwaardig meedoen in de samenleving wordt belemmerd. Denk hierbij aan moeite met het invullen van formulieren, het begrijpen van overheidsbrieven, of het lezen van bijsluiters en werkinstructies. In de gemeente Dronten is naar schatting 7% van de inwoners laaggeletterd. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde van 12%, maar het betekent nog altijd dat ruim 3.000 mensen moeite hebben met basisvaardigheden die voor veel anderen vanzelfsprekend zijn. Wanneer je kijkt naar het aandeel laaggeletterden naar doelgroep blijkt dat binnen deze 7%, 20% valt binnen de doelgroep 'Nederlandse werkenden met een gezin'. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde. En 23% valt binnen de doelgroep 'Migranten met partner en/of kinderen'. Vanwege deze percentages binnen het aandeel laaggeletterden in Dronten, gaan wij onderzoeken hoe we kunnen inzetten op een gezinsaanpak laaggeletterdheid. Deze aanpak sluit aan bij de inzet op Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) onder Doel 2: Kansen voor kinderen en jongeren in opvang en onderwijs.

Laaggeletterdheid heeft een brede impact. Inwoners die moeite hebben met taal vinden minder makkelijk een baan, hebben vaak minder grip op hun financiële situatie en lopen daarmee een verhoogd risico op schulden. Daarnaast kunnen zij hun kinderen onvoldoende ondersteunen bij schoolwerk, terwijl ouderbetrokkenheid juist een belangrijke rol speelt in de taalontwikkeling van kinderen. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor de ontwikkeling van taal en geletterdheid. Wanneer ouders moeite hebben met taal, vergroot dit de kans dat hun kinderen zelf ook taalproblemen ontwikkelen en mogelijk met een achterstand op school beginnen. Zo ontstaat een vicieuze cirkel waarin laaggeletterdheid zich van generatie op generatie kan voortzetten, ook wel intergenerationele overdracht genoemd.

6.1.2 Onderbouwing van de aanpak

Om deze problematiek aan te pakken, zetten we in op twee sporen: een gezinsgerichte aanpak, en maken we een begin met versterking van taalvaardigheid op de werkvloer.

Laaggeletterdheid komt voor bij zowel anderstaligen (NT2) als bij mensen die Nederlands als moedertaal hebben (NT1). Bij NT1'ers is er vaak sprake van schaamte, waardoor het probleem niet snel zichtbaar wordt. Juist daarom is het belangrijk dat professionals, vrijwilligers en andere betrokkenen signalen van laaggeletterdheid leren herkennen, en mensen op een laagdrempelige en respectvolle manier kunnen doorverwijzen naar passende ondersteuning.

Het terugdringen van laaggeletterdheid vraagt om een integrale aanpak en nauwe samenwerking tussen onderwijs, werkgevers, zorg- en hulpverleningsinstanties, vrijwilligers en de gemeente. Alleen door samen te werken kunnen we ervoor zorgen dat meer inwoners de basisvaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om volwaardig en zelfstandig mee te doen in onze samenleving.

Doel vastgesteld door de raad: Kansen voor volwassenen op educatie, waaronder (digitale) geletterdheid		
Uitwerking doel: het percentage inwoners met basisvaardigheden taal, rekenen en digitaal stijgt		
Probleem/aanleiding: 7% van de inwoners van Dronten is laaggeletterd en kan daardoor minder goed meekomen in de samenleving		
Resultaat	Indicator op resultaat	Bron
Meer inwoners uit de doelgroep hebben verbeterde basisvaardigheden	Aantallen deelnemers en (bij formeel taalonderwijs) geslaagden van taalonderwijs. Aantallen doorverwijzingen naar taalonderwijs. N.B. Bij doorverwijzen blijven we afhankelijk van de bereidheid van de persoon om zich aan te melden bij een formele of non-formele taalaanbieder. Een doorverwijzing staat niet gelijk aan een nieuwe deelnemer van taalonderwijs. Aantallen deelnemers aan activiteiten rondom het verbeteren van basisvaardigheden.	Data van gemeente, verwijzers en aanbieders.

Begrippen- en afkortingenlijst

A1/A2//B1-niveau – dit zijn Europese taalniveaus. A1 is het laagste taalniveau en C2 het hoogste taalniveau.

AZC – Asielzoekerscentrum

COA – Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

GGD (gemeentelijke gezondheidsdienst) - voert namens de gemeente Dronten de in de Wet Publieke Gezondheid opgedragen taken en verantwoordelijkheden uit.

IOT – Integraal Ondersteunings Team – multidisciplinair overleg voor ondersteuning voor kinderen van 0 tot 5 jaar

JGZ (Jeugdgezondheidszorg) - begeleidt ouder en kind in de lichamelijke, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van -9 maanden (al tijdens de zwangerschap) tot de leeftijd van 18 jaar.

LEA (Lokale Educatieve Agenda) - instrument voor gemeente, schoolbesturen en overige partners om tot gezamenlijke afspraken te komen

LIA – Lokale Inclusie Agenda

NJI – Nederlands Jeugd Instituut

Mbo – Middelbaar Beroepsonderwijs

OAB (onderwijsachterstanden beleid) - beleid dat erop gericht is om leerachterstanden onder 0-18 jarigen ten gevolge van sociale, economische of culturele oorzaken te voorkomen en om eenmaal opgelopen achterstanden te verminderen.

OCW - Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

PIAAC – Program for the International Assessment of Adult Competencies, het grootste internationale onderzoek naar kennis en vaardigheden van volwassenen

PO – Primair onderwijs (basisonderwijs)

RET- Regionale Expert Tafel

TAS- Team Anders

Thuiszitter – Kind/jongere die langdurig niet naar school gaat.

TOM- Thuis op Maat

VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten

VE (Voorschoolse Educatie) - een aanbod voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar, waarin op gestructureerde en samenhangende wijze activiteiten worden aangeboden, gericht op het gebied van rekenen, taal en motoriek en op het stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

VO – Voortgezet onderwijs

VVE (Voor- en Vroegschoolse educatie) - VVE heeft zowel betrekking op het voorschoolse aanbod (VE) (2,5 tot 4 jaar), als vroegschoolse aanbod (4 tot 6 jaar, tot start groep 3).

Werkgroep VVE - werkgroep van VVE partners waarin uitwisseling centraal staat om zo de kwaliteit van VVE binnen de gemeente Dronten te versterken.

Wet OKE - Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie

WPO - Wet op het Primair Onderwijs

Randvoorwaarden uitvoeringsprogramma's: Wat hebben we nodig om onze ambities in het sociaal domein te realiseren?

Inleiding	2
1. Organiseren vanuit de samenleving	3
2. Effectgericht sturen	5
3. Regie en opdrachtgeverschap	7
4. Monitoren	9
5. Financiën: van activiteiten naar doelen	11
6. Adaptief werken en leren	12
Meerjarenplanning 2025 - 2028	14
Plan van aanpak mei - december 2025	16

Randvoorwaarden uitvoeringsprogramma's: wat hebben we nodig om de ambities in het sociaal domein te realiseren?

Inleiding

In september 2024 heeft de gemeenteraad het strategisch beleidskader sociaal domein vastgesteld. Dit is het kompas voor de komende jaren. Het beleidskader is uitgewerkt in drie uitvoeringsprogramma's waar het college sturing aangeeft. Naast de inhoudelijke doelen en indicatoren uit de uitvoeringsprogramma's bestaat behoefte (bij onder andere de ASD, college en beleidsmedewerkers) aan het vastleggen van een aantal randvoorwaarden. Deze helpen bij het creëren van samenhang in de uitvoering. Bijvoorbeeld door de monitoring op eenzelfde manier in te richten en samenhang te brengen in vormen van opdrachtgeverschap. Naast samenhang in de uitvoeringsprogramma's helpen de randvoorwaarden ook bij het sturen op verandering. Bijvoorbeeld door de toegang en beschikbaarheid van voorzieningen in de onderdelen sociale basis, meedoen en vangnet op elkaar af te stemmen. In de nieuwe werkwijze moet het 'lonen' om lichte hulp in te zetten. Het programma randvoorwaarden geeft tenslotte ook handvatten om de veranderopgaven die benoemd zijn in het strategisch beleidskader uit te voeren. Van alle betrokkenen wordt nieuw gedrag gevraagd. Het gaat om een ander gesprek tussen college en raad en de rol van de ASD ontwikkelt zich hierin mee. Ook in de uitvoering van het beleid verandert veel. We vragen iets anders van onze inwoners en maatschappelijke partners. Om deze veranderingen te stimuleren en ondersteunen, zal de ambtelijke organisatie anders gaan werken. Het gaat zowel om een andere inzet richting college, raad en ASD als richting de eigen uitvoering en de relatie met inwoners en maatschappelijke partners.

Dit document over randvoorwaarden heeft net als de uitvoeringsprogramma's een looptijd van 2025 tot en met 2028. Het document sluit af met een overzicht van activiteiten per jaar. Aanvullend hierop wordt jaarlijks een gedetailleerde planning uitgewerkt.

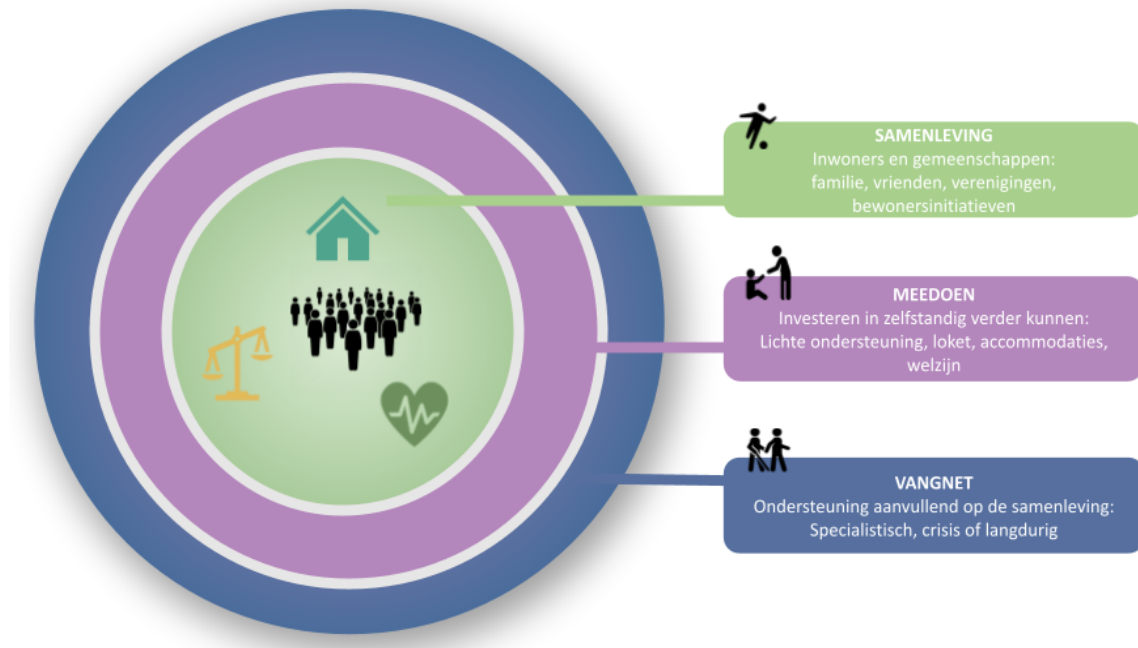
Het document beschrijft zes belangrijke basisvoorwaarden die nodig zijn om de plannen voor het sociaal domein succesvol te maken. :

1. Organiseren vanuit de samenleving
2. Effectgericht sturen
3. Regie en opdrachtgeverschap
4. Monitoren
5. Financiën
6. Adaptief werken en leren

Deze onderwerpen hangen met elkaar samen, maar worden apart uitgelegd voor de duidelijkheid.

1. Organiseren vanuit de samenleving

Het idee is dat we veel vaker beginnen bij wat er al is en gebeurt in de samenleving, bij inwoners, vrijwilligers en organisaties. De gemeente stuurt op het grotere geheel, de doelen en wat het oplevert, niet op elke aparte activiteit. Dit betekent niet dat de gemeente minder hulp gaat geven, maar juist dat de basis in de samenleving sterker wordt, zie hiervoor figuur 1.

Figuur 1: Organiseren vanuit de samenleving

In het strategisch beleidskader is op hoofdlijnen beschreven wat de opgaven zijn en hoe de verandering in gang gezet kan worden. Deze hoofdlijn is verder uitgewerkt in drie uitvoeringsprogramma's. De doelen waar college en raad op sturen zijn gericht op het versterken van de samenleving en de bijdrage daaraan vanuit meedoen en vangnet. Deze beweging is nadrukkelijk iets anders dan het veel genoemde 'afschalen van zorg'. Het gaat om het versterken van de intrinsieke waarde van de sociale basis (samenleving). Leidende gedachte is dat de gemeente de regie voert op de samenhang, doelen en effecten in het sociaal domein, niet op afzonderlijke activiteiten.

In 2025 maken we de start met een aantal veranderopgaven.

Sociale basis

Waarom deze veranderopgave?

De uitvoering in het sociaal domein is op onderdelen nog traditioneel georganiseerd. Toegang en maatwerkvoorzieningen die door verschillende aanbieders geleverd worden staan daarbij centraal. We willen de intrinsieke waarde van de sociale basis meer ruimte geven en aansluiten bij oplossingen die inwoners hebben voor veel alledaagse vragen. Nu is een deel van de sociale basis nog onbekend terrein voor de gemeente. Ook ontbreekt het vanuit de gemeente nog aan manieren om samen te werken en initiatieven te ondersteunen zonder de regie te voeren of direct invloed uit te oefenen.

Wat gaan we doen?

Onder sociale basis verstaan we het geheel van inwoners, professionele en vrijwillige organisaties in de samenleving. Denk aan ontmoetingsactiviteiten, burenhulp, vrijwilligerswerk, de inzet van mantelzorgers en het versterken van verbindingen tussen mensen. Een sterke pedagogische basis maakt deel uit van de sociale basis. Om beter zicht te krijgen op de reikwijdte van de sociale basis, wordt een inventarisatie van activiteiten gemaakt en door wie deze worden uitgevoerd. Dit geeft een beeld van de netwerken per gebied, de thema's waarop organisaties en inwoners actief zijn en de doelgroepen waarop zij zich richten. Deze inventarisatie biedt naast overzicht ook zicht op de hiaten of witte vlekken en behoeften in de bestaande activiteiten. Een volgende stap is in beeld brengen hoe activiteiten versterkt kunnen worden en welke initiatieven door inwoners worden uitgevoerd.

*Stevige lokale teams: zoveel en zolang mogelijk oplossen in het alledaagse leven
Waarom deze verandering?*

De huidige voorzieningen voor inwoners zijn voor een groot gedeelte zo georganiseerd dat ze alleen toegankelijk zijn op basis van een indicatie. Deze toegang wordt geregeld door de gemeente, of in het geval van jeugdhulp ook door onder andere medisch specialisten. Dit systeem heeft geleid tot hoge administratieve lasten, een groei in het gebruik van voorzieningen en wachtlijsten. Deze voorzieningen zijn gericht op het individu en vaak niet georganiseerd in verbinding met bijvoorbeeld school, kinderopvang, werk, mantelzorgers en familie. De toenemende zorgvraag, de stijgende kosten en de wens van de gemeente om ondersteuning te organiseren vanuit de samenleving vragen om een andere aanpak. De huidige werkwijze van individueel beschikken en doorverwijzen past daar niet bij. Om passende hulp te bieden binnen de budgettaire kaders is het nodig dat scherper gekeken wordt welke inwoner wat nodig heeft en ondersteuning die meer heeft. Teams die gebiedsgericht werken spelen hier een rol in.

Wat gaan we doen?

We willen onze inzet richten op direct en laagdrempelig ondersteunen, onder andere door inwoners te ondersteunen bij het vinden van eigen oplossingen. Er komen lokale teams die zichtbaar zijn in de wijk en bouwen aan een netwerk in de samenleving. Dit is beschreven in een projectopdracht. Ondersteuning is erop gericht om de oplossingen voor inwoners (kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen) in te bedden in het alledaagse leven. Denk daarbij aan ontmoeting, ontplooiing en lichte vormen van ondersteuning. Indien nodig kunnen medewerkers van het lokale team verwijzen naar een vorm van gespecialiseerde hulp. Ook als specialistische hulp nodig is, zorgt het lokale team voor aanvullende activiteiten of ondersteuning in buurt of informele netwerken. Dit ontlast niet alleen de specialistische hulp, het zorgt er ook voor dat mensen houvast blijven houden in het gewone leven. Denk daarbij aan de inzet van kinderopvang en onderwijs, buurtkamers, sport en ontspanning, welzijnsactiviteiten, buddy's, lotgenotencontact en de rol van ervaringsdeskundigen en mantelzorgers. Om dit voor elkaar te krijgen, zijn aanpassingen nodig in bijvoorbeeld welke hulp beschikbaar is, een aangepaste verordening, hoe het geld verdeeld wordt en hoe er samengewerkt en betaald wordt op een manier die initiatieven uit de samenleving stimuleert.

*Effectgericht sturen: sturen op effect en samenhang in het sociaal domein
Waarom deze verandering?*

Als we willen dat de sociale basis sterker wordt en dat lokale teams goed werken, moeten we dat goed begeleiden en aansturen. Dat geldt voor het werk van de partners in

de uitvoering, de plannen van de ambtelijke organisatie en de koers die college en raad uitzetten. In de huidige situatie zien we bijvoorbeeld dat het niet lukt om het gebruik van maatwerkvoorzieningen te verminderen, ook niet als alternatieven voorhanden zijn. In de afgelopen jaren zijn preventieve voorzieningen toegevoegd zonder dat het beroep op maatwerkvoorzieningen is afgenomen. Informele oplossingen en laagdrempelige hulp vindt iedereen belangrijk, maar het gebruik ervan is te vrijblijvend. De route naar maatwerkvoorzieningen ligt open en aanbieders kunnen zich richten op hun eigen producten. Effectgericht sturen richt zich op het sociaal domein als samenhangend stelsel. Hiervoor is het nodig dat we de beleidscyclus beter inrichten.

Wat gaan we doen?

Effectgericht sturen in het sociaal domein als geheel is een veranderopgave waar college en raad leiding in nemen. Het beleid is vastgelegd in het strategisch beleidskader en de uitvoeringsprogramma's. Hiervan kunnen de ambities jaarlijks worden aangepast aan actuele ontwikkelingen, onder andere op basis van werkateliers en gesprekken met maatschappelijke organisaties en inwoners. Vervolgens gaat het om het monitoren van de uitvoering waarbij ervaringen van inwoners en cliënten een belangrijke rol spelen. We vertrekken vanuit doelen en streefwaarden die in overleg met partners zijn vastgelegd. Meer informatie staat in de volgende paragraaf.

2. Effectgericht sturen

Sturen gaat over de instrumenten die raad, college en ambtelijke organisatie inzetten om de beleids- en uitvoeringsdoelen in het sociaal domein te realiseren. Klassieke sturing richt zich vooral op (financiële) verantwoording. Effectgericht sturen is de veranderopgave waarin sturen op impact voor inwoners centraal staat. Het richt zich op het optimaliseren en aanpassen van ambities in beleid en uitvoering, primair in het sociaal domein maar ook in samenhang met andere domeinen. Denk bijvoorbeeld aan werkgelegenheid, een gezond leefklimaat, passende woonruimte en duurzaamheid. De principes van brede welvaart helpen bij deze brede blik. Aanleiding voor aanpassingen kan te maken hebben met ontwikkelingen in de samenleving, financiële kaders en/of bijgestelde doelen.

Effectgericht sturen op doelen vraagt een beleidscyclus met:

- helder omschreven maatschappelijke effecten en doelen;
- indicatoren op basis van kwalitatieve en kwantitatieve informatie die de doelen meetbaar maken;
- streefwaarden die het ambitieniveau bepalen;
- een jaarcyclus van ontwikkelen, volgen, evalueren en verantwoorden.

In de uitvoering vraagt effectgericht sturen om:

- regie op de samenhang in het sociaal domein zodat de beweging naar de samenleving gestimuleerd wordt;
- verschillende vormen van opdrachtgeverschap, opdrachtnemerschap en partnerschap, opdrachtformulering, contractering en accounthouderschap die passen bij de opgave en onderdeel van het sociaal domein;
- allocatie van budgetten over de opgaven en verschillende onderdelen van het sociaal domein en bijpassende vormen van bekostiging;
- monitorinformatie om ambities en doelbereik te kunnen volgen;

- adaptief werken en leren om de veranderopgaven te realiseren.

Sturen op beleidsdoelen

De gemeenteraad wil effectgericht sturen op de beleidsdoelen uit het strategisch beleidskader. Dat betekent dat de raad stuurt op de effecten van beleid. Om deze effecten zichtbaar en meetbaar te maken zijn de beleidsdoelen voorzien van indicatoren.

- Ontwikkelen: Op basis van de evaluatie uit het voorgaande jaar en actuele ontwikkelingen in de samenleving worden uitvoeringsprogramma's bijgesteld. In deze stap wordt de basis voor een goede monitoring in de volgende stappen van de beleidscyclus gelegd. Welke doelen scherpen we aan, welke indicatoren voegen we toe of laten we weg en wat zijn passende informatiebronnen en kengetallen. Ook nemen we de geleerde lessen mee uit het voorgaande jaar. (perspectiefnota)
- Volgen: In de uitvoeringsprogramma's zijn activiteiten benoemd die we willen volgen in de uitvoering. Het gaat daarbij zowel om informatie over proces als over doelbereik. Lukt het om de gestelde doelen en afspraken te behalen en wat zijn afwijkingen in het proces die om bijstelling vragen. Het gaat hierbij zowel om het monitoren van bestaande activiteiten als om de aanpak van veranderopgaven. (voortgangsrapportage)
- Evalueren en doorontwikkelen: verzamelen, bewerken en inzichtelijk maken van informatie, de uitkomsten daarvan duiden en conclusies trekken over (bepaalde onderdelen van) ons beleid en uitvoering. (begroting)
- Verantwoorden: richting de gemeenteraad verantwoording afleggen over de voortgang op de gestelde doelen. (jaarrekening)

Sturen op uitvoeringsdoelen

De uitvoeringsdoelen staan in de drie uitvoeringsprogramma's. In de paragrafen 3 tot en met 6 zijn de instrumenten om te sturen nader uitgewerkt.

Wie stuurt waarop?

Raad en college willen dat de doelen uit het strategisch beleidskader en de vertaling daarvan in de uitvoeringsprogramma's worden behaald. Door te volgen, evalueren en verantwoorden ontvangen we informatie die we kunnen gebruiken om te sturen. Sturen kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door ambities bij te stellen, andere eisen aan de samenwerking, contractering of uitvoering te stellen, meer of minder geld investeren in een bepaald deel van uitvoering of beleid.

De raad heeft de volgende mogelijkheden om te sturen:

- In perspectiefnota kan de raad op het niveau van doelen en beleidsindicatoren voorstellen aanscherpen, toevoegen of aanpassen.
- Om de ambities te realiseren en om in te kunnen spelen op ontwikkelingen kan de raad in de begroting budgetten verhogen, verlagen of verschuiven tussen doelen.
- In de jaarstukken voert de raad haar controlerende rol uit.

Het college heeft de volgende mogelijkheden om te sturen:

- In de uitvoeringsprogramma's kan het college op het niveau van de doelen en indicatoren voorstellen aanscherpen, toevoegen of aanpassen.
- Met behulp van de instrumenten uit het document Randvoorwaarden sturen op voortgang en resultaten.
- Een controlerende taak in de verantwoording die door opdrachtnemers afgelegd wordt over de behaalde resultaten.

De kaders van raad en college bieden opdrachtgevers en opdrachtnemers in de uitvoering handvatten om bijvoorbeeld te komen tot andere vormen van inkoop, partnerschap, bekostiging en monitoring. Hierover staat meer informatie in de volgende paragrafen.

3. Regie en opdrachtgeverschap

Wat is het probleem?

Het opdrachtgeverschap van de gemeente kent vele vormen en is mede afhankelijk van activiteiten en doelbereik van de maatschappelijke partners. In de huidige situatie is een groot aantal organisaties gecontracteerd om uitvoering te geven aan de beleidsdoelen. De gemeente stuurt voornamelijk op doelbereik per organisatie. Hoewel organisaties veelvuldig afstemmen in de keten, is hun kans op succes vooral afhankelijk van hun eigen inzet. Dit stimuleert niet de gewenste ambitie van de gemeente om te komen tot meer lichte hulp of eigen oplossingen van inwoners en hun netwerken. Daarnaast nodigt de huidige vorm van regie en opdrachtgeverschap uit tot een stapeling van voorzieningen en weinig integrale afwegingen bij hulpvragen van inwoners.

Wat gaan we doen?

We beschrijven regie en opdrachtgeverschap langs de lijn van samenleving, meedoen en vangnet. Zie voor een toelichting op de drie onderdelen van het sociaal domein ook figuur 1. De drie onderdelen van het sociaal domein vragen eigen vormen van opdrachtgeverschap.

Regie sociaal domein breed

Organiseren vanuit de samenleving is het uitgangspunt waarbij de inzet is om inwoners zoveel mogelijk met eigen oplossingen en lichte ondersteuning te helpen. Overkoepelend aan verschillende vormen van opdrachtgeverschap voert de gemeente daarom regie op samenhang in het sociaal domein. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat activiteiten uit het vangnet (specialistische hulp) niet aansluiten op inspanningen vanuit meedoen (lokale teams en lichte ondersteuning) of op de samenleving (het alledaagse leven). Instrumenten die de gemeente hiervoor heeft zijn verschillende vormen van contractering en bekostiging, subsidieregelingen, regels en afspraken in verordeningen, afspraken in contractmanagement en het organiseren van niet vrijblijvende vormen van samenwerking tussen de verschillende onderdelen van het sociaal domein. Denk bijvoorbeeld aan arrangementen die inzet vanuit samenleving, meedoen en/of vangnet combineren en het volgen van afspraken over doelbereik. Initiatieven van inwoners, vrijwillige inzet en informele hulp hebben ook een intrinsieke waarde, los van de beleidsdoelen van de gemeente. Bij het opdrachtgeverschap samenleving besteden we hier aandacht aan.

Opdrachtgeverschap samenleving

Onder samenleving verstaan we alle initiatieven van inwoners, vrijwilligersorganisaties, sportverenigingen, netwerken in buurten, wijken en kernen, ondernemers en informele vormen van zorg. Het gaat hier met name over de gemeenschappelijke sociale basis en de relaties met maatschappelijke partners die kunnen helpen om vragen en oplossingen te verbinden met het alledaagse leven. Denk daarbij bijvoorbeeld aan partners in de buurt zoals kinderopvang, huisartsen, basisonderwijs, woningcorporaties, politie, vormen

van sport en cultuur en educatie. De 'maakbaarheid' vanuit de overheid is gering. De samenleving bestaat ook zonder de gemeente. Opdrachtgeverschap betekent in de sociale basis daarom vooral partnerschap en cocreatie en een faciliterende rol van de gemeente. Opdrachtgeverschap vraagt het bij elkaar brengen van mensen en organisaties, het aanjagen en ondersteunen van ideeën en plannen en het beleggen van eigenaarschap zoveel mogelijk bij inwoners en organisaties. Het (gedelegeerd) opdrachtgeverschap ligt idealiter bij een partner die de samenleving goed kent. Dit kan bijvoorbeeld het welzijnswerk zijn maar ook een of meer betrokken partners uit de samenleving. De rol van de gemeente hierin is vooral faciliterend met kennis, netwerk en randvoorwaarden.

Opdrachtgeverschap meedoen

Onder meedoen verstaan we de professionele vormen van welzijnswerk, lichte vormen van ondersteuning aan inwoners en het werk van de lokale teams. De organisaties die hier uitvoering aan geven, nemen een bijzondere plaats in binnen het sociaal domein. Het zijn bij uitstek de organisaties die schakelen en samenwerken met zowel de samenleving als met het vangnet. Deze verantwoordelijkheid vraagt om een relatie met die gebaseerd is op samenwerking. Daarom kiezen we ervoor om met een beperkt aantal partners te werken en te investeren in duurzame relaties.

Om tot een gedragen en eenduidige opdracht te komen vindt een dialoog plaats tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, voorbeelden zijn dialooggerichte aanbestedingen en subsidietenders. Het gaat voor organisaties in het onderdeel meedoen niet alleen over het behalen van de 'eigen' doelen maar ook over hun bijdrage aan andere organisaties. Bijvoorbeeld: de lokale teams hebben een eigen verantwoordelijkheid om inwoners te ondersteunen maar werken ook mee aan een stevige sociale en pedagogische basis. Dit kunnen de lokale teams bijvoorbeeld doen door het benutten van activiteiten en netwerken, helpen bij het opzetten van collectieve activiteiten en het delen van vakkennis.

De gemeente is verantwoordelijk voor het stellen van effecten, doelen, budgettering en monitoring. We sluiten uitvoeringsovereenkomsten af waarin doelen, verantwoordelijkheden, activiteiten en evaluatiecriteria zijn vastgelegd met de bijbehorende budget(ten).

- Voor het sociaal werk gaan we werken met een subsidietender waarin de opdracht voor meerdere jaren wordt vastgelegd. De gemeente wil werken met een beperkt aantal partners en een duurzame, op samenwerking gerichte relatie opbouwen. We brengen in beeld of we gaan werken met bijvoorbeeld een hoofdaannemer of een consortium.
- Voor de lokale teams onderzoeken we de juiste vorm van contractering. Dit is mede afhankelijk van de vraag of de lokale teams (gedeeltelijk) onderdeel zijn van de gemeente of een zelfstandige organisatie worden.

Opdrachtgeverschap vangnet

Onder vangnet verstaan we gespecialiseerde vormen van ondersteuning voor inwoners die niet zelfstandig in hun basisbehoeften kunnen voorzien. Denk aan gespecialiseerde jeugdhulp, maatwerkvoorzieningen Wmo, uitkeringen voor levensonderhoud en schuldhulpverlening. Het doel van deze voorzieningen is om basiszekerheid te garanderen, zoals toegang tot voedsel, onderdak en gezondheidszorg, participatie te bevorderen zodat mensen actief kunnen blijven in de samenleving en zelfredzaamheid te ondersteunen, door inwoners te helpen weer op eigen benen te staan. Een deel van deze

voorzieningen wordt door de gemeente zelf uitgevoerd, het grootste gedeelte is belegd bij aanbieders, vaak op basis van (regionale) inkoop en contractering. Inzet voor de komende jaren is om zowel regionaal als lokaal de instroom in het vangnet te verkleinen of te vertragen en de doorstroom en uitstroom waar mogelijk te vergroten. Veel contracten lopen af op 1 januari 2027. Dit biedt de mogelijkheid om afspraken anders in te richten. Denk daarbij aan afspraken over:

- expertise van aanbieders uit het vangnet gebruiken in de ondersteuning van vrijwilligers en professionals die lichte ondersteuning bieden.
- het versterken van de samenhang van aanbod in het vangnet met meedoen en samenleving, bijvoorbeeld door aanbieders te verplichten arrangementen aan te bieden waarin ook lichte of informele hulp een plaats heeft en door het bieden van de juiste nazorg waardoor een nieuw beroep op het vangnet wordt voorkomen. Het gesprek hierover krijgt een plaats in de inkoop en het contractmanagement.
- de samenstelling van het aanbod vanuit het vangnet. Bij het opnieuw contracteren van ondersteuning in het vangnet kijkt de gemeente als opdrachtgever opnieuw naar de juiste plek waar ondersteuning geboden kan worden. Door de inzet van de lokale teams komt er meer nadruk te liggen op de inzet van algemene voorzieningen. Dit betekent het verkleinen van het aanbod in de specialistische hulp en daarmee ook een herallocatie van budgetten.
- het aanpassen van de bekostiging van hulp en de wijze waarop het doelbereik gemonitord wordt.

4. Monitoren

Wat is het probleem?

Monitoring brengt in beeld wat er gedaan wordt om de gestelde doelen te bereiken en wat het effect hiervan is. Dit kan gaan om cijfers, maar ook om ervaringen, en om geld en inhoud. De huidige monitoring is vooral gericht op prestaties en gericht op het leveren van verantwoordingsinformatie. Dit is een te smalle basis om effectgericht te kunnen sturen. Daarnaast vindt monitoring versnipperd plaats, bestaan er geen algemene kwaliteitseisen, ontbreekt een goed platform waar informatie verzameld en gedeeld kan worden en is er weinig aandacht voor het duiden van informatie om van te leren. Medewerkers zijn onvoldoende toegerust om het beleid dat zij ontwikkelen en laten uitvoeren goed te monitoren. Dit is een organisatiebreed probleem.

Wat gaan we doen?

Monitoren beleid

Monitorinformatie is nodig om te kunnen sturen in de verschillende fasen van de beleidscyclus. Het gaat om informatie over doelbereik voor inwoners, bereik van inwoners, ervaring van inwoners met de dienstverlening, financiën, mate waarin gewerkt wordt aan veranderopgaven.

De verzamelde informatie krijgt pas waarde als deze wordt gedeeld en gedeeld. We maken informatieproducten voor het monitoren en sturen op de uitvoeringsprogramma's (taak college) en voor het strategisch beleidskader (taak raad). De basis voor de informatieproducten is een database waarin de informatie is geordend. Afhankelijk van de vraag en de informatiebehoefte kunnen daar dashboards en infographics op maat bij gemaakt worden. De informatie wordt ook benut om het gesprek met de partners in de uitvoering te voeren. Naast het volgen van resultaten en prestaties van afzonderlijke

partners gaat het ook over de beweging in totaal. Welke beweging richting de samenleving is te zien en welke knelpunten ervaren partners daarin. De monitorgegevens, de opbrengst van de gesprekken en de vervolgacties naar aanleiding daarvan delen en bespreken we met de raad.

Monitoren uitvoering

In de overeenkomsten met partners, en vanuit onze eigen uitvoering van wettelijke taken, vragen we om kwalitatieve en kwantitatieve kengetallen die iets zeggen over de mate waarin de doelen worden behaald (resultaat) en hoe die worden behaald (prestaties). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan:

- resultaat voor de inwoner (doelbereik, bereik van het aantal inwoners, instroom en uitstroom, wachttijd) en cliëntervaring;
- samenwerking met andere partners en initiatieven van inwoners;
- financiële onderbouwing van de resultaten en prestaties.

Om de knelpunten aan te pakken is een werkgroep samengesteld. Het verbeteren van de monitoring in het sociaal domein is een van de speerpunten. In de perspectiefnota is een aanvraag gedaan om extra middelen in te zetten in de komende drie jaren. We werken aan:

- in beeld brengen wat de informatiebehoefte er is bij betrokkenen om beleids- en uitvoeringsdoelen te kunnen volgen. Dit is de nulmeting waar we komende jaren op voortbouwen;
- bepalen welke informatie maatschappelijke partners aanleveren en welke informatie door de gemeentelijke organisatie wordt verzameld;
- welke hiaten er nog zijn in de informatie en de basisinfrastructuur voor het opslaan en beheren van gegevens.
- de randvoorwaarden voor de datakwaliteit (tijdig, frequentie, volledig, gedeelde definities, privacy);
- het voorkomen van extra administratieve lastendruk;
- het ontwikkelen van een dataplatform waarop we de gegevens kunnen ontsluiten en beheren.

5. Financiën: van activiteiten naar doelen

Wat is het probleem?

Effectgericht sturen stelt opgaven, doelen en effecten centraal. De huidige begroting is nog ingericht op activiteiten op de verschillende wettelijke kaders in het sociaal domein en niet op de maatschappelijke opgaven. Dat betekent dat we nu opereren vanuit twee verschillende ordeningsprincipes, opgaven en doelen aan de ene kant en activiteiten aan de andere kant. Ook de financiering is gericht op losse activiteiten en biedt daarmee weinig inzicht en sturing op doelen en effecten. Dat geldt ook voor de begroting, de programma's en de financiële rapportages. Zo is er bijvoorbeeld wel informatie over aantallen uren dienstverlening en aantallen cliënten of bereik van inwoners maar ontbreekt informatie of de ondersteuning helpt. Als we de beweging naar de samenleving willen maken zal ook de inrichting van begroting, programma's en verantwoording in die lijn aangepast moeten worden.

Wat gaan we doen?

In de komende jaren gaan we de producten uit de p&c-cyclus (onder andere de begroting en de jaarstukken) omvormen naar opgaven en wat de inzet oplevert.

In het overgangsjaar 2025 wordt elke activiteit per uitvoeringsprogramma voorzien van de kosten. Deze bedragen worden per doel in het uitvoeringsprogramma geclusterd. Zo krijgt het college inzicht en kan het sturen op het behalen van de doelen. Deze manier van de financiën inzichtelijk maken geeft ook informatie indien extra geld wordt geïnvesteerd om een bepaald doel te kunnen bereiken. Het laat zien hoe de extra investering heeft bijgedragen aan het bereiken van de afgesproken doelen. In een volgende stap werken we aan een verantwoording op doelen richting de raad.

Stap 1: huidige situatie in beeld

Doel van deze stap is een inventarisatie van de kosten en de ontwikkeling daarvan bij de huidige uitvoering. Het resultaat van deze inventarisatie is inzicht in de verdeling van financiën per doel van de uitvoeringsprogramma's en de verdeling over de verschillende type voorzieningen. Ook brengen we de financiële inzet op de veranderopgaven (bijvoorbeeld lokale teams) in beeld. Het resultaat is inzicht in de allocatie van budgetten en de aanknopingspunten voor verandering.

1. Totale kosten van voorzieningen in het sociaal domein in beeld brengen langs twee lijnen
 - De doelen uit de drie uitvoeringsprogramma's (door de kosten per activiteit in beeld te brengen)
 - De verdeling van financiën over drie onderdelen: samenleving, meedoen en vangnet
2. De totale kosten verder specificeren (bijvoorbeeld op gebruik door het aantal cliënten of inwoners, de prijs per cliënt of per arrangement of per activiteit, de duur van het gebruik, de uitvoeringskosten ed). Deze specificatie geeft extra informatie over kostenopbouw en de (on)mogelijkheden om deze te veranderen. Voor voorzieningen in het vangnet zijn andere gegevens beschikbaar om de kosten te specificeren dan voor voorzieningen meedoen en samenleving.
3. Waar mogelijk de invloed van autonome ontwikkelingen toevoegen. Deze geven aan wat er gebeurt met de kosten als we deze uitvoeringsprogramma's voortzetten. Denk bijvoorbeeld aan inflatie, stijging van de lonen, invloed van demografische ontwikkelingen, nieuwe wettelijke verplichtingen.

Stap 2: Beweging naar de samenleving

Voorzieningen en activiteiten in de samenleving vormen de basis van het sociaal domein. In de afgelopen jaren is veel geld en tijd geïnvesteerd in de toegang en uitvoering van maatwerkvoorzieningen. Het strategisch beleidskader en de uitvoeringsprogramma's geven een aanzet om tot een andere inrichting te komen. In stap 2 inventariseren we de mogelijkheden om met financiën te sturen op deze gewenste beweging.

1. Inventariseren en financieel onderbouwen van mogelijke interventies. Denk bijvoorbeeld aan het veranderen van volumes, doorlooptijden en prijzen van voorzieningen in het vangnet of de kosten van algemene voorzieningen.
2. Welke invloed kunnen we als gemeente uitoefenen op deze interventies? Denk bijvoorbeeld aan de wettelijke taken, de rechtspositie van cliënten en lopende contracten en subsidies en de afspraken uit de gemeentelijke verordening.

3. Keuze maken welke financiële interventies (budget en bekostigingsvorm) de doelen uit het strategisch beleidskader en uitvoeringsprogramma's helpen realiseren.

6. Adaptief werken en leren

Wat is het probleem?

De randvoorwaarden die zijn beschreven in de vorige paragrafen vragen een andere manier van werken. Het anders organiseren en sturen is een grote verandering die tijd kost en waarbij we moeten oefenen, leren, bijstellen en blijven verbeteren. Effectgericht sturen vraagt ook effectgericht werken. Dit betekent adaptief werken, goed kijken en luisteren naar wat er nodig is, daarop inspelen en samenhang zien tussen activiteiten. Zonder hierin te investeren wordt het moeilijk om de ambities te halen.

Wat gaan we doen?

In deze paragraaf lichten we toe hoe adaptief werken en leren voor en met verschillende stakeholders ingevuld kunnen worden.

Samenleving

We bepalen in werkateliers, bestaande netwerken en accountgesprekken de leerdoelen. Wat willen we bereiken? Welke problemen proberen we op te lossen? Hoe kunnen we gemeenschappen versterken? We verzamelen en delen informatie en de uitkomst daarvan is een gezamenlijk resultaat voor betrokkenen. We denken hierbij aan de betrokkenheid van inwoners, professionals, leerlingen, cliënten, ondernemers, beleidsmakers, wetenschappers, kunstenaars, stadmakers en vrijwilligers. Deze kennis wordt ook gebruikt in gesprekken met organisaties, het college en de gemeenteraad.

Opdrachtnemers

Samen met onze partners richten we een jaarcyclus in waarin aandacht is voor onder andere het bereiken van de doelgroep en het gewenste resultaat voor inwoners (welke impact op basis van verandertheorie), het verzamelen en volgen van resultaten, het evalueren en doorontwikkelen.

- Deze aanpak overlapt voor een gedeelte met het leren en adaptief werken met de samenleving. Opdrachtnemers kunnen helpen bij het formuleren van de leervragen en aanpak die we breder met partners oppakken en kunnen de resultaten ervan weer vertalen naar de aanpak in de eigen organisatie.
- Daarnaast heeft de genoemde jaarcyclus gericht op leren en ontwikkelen overlap met de afspraken die we met opdrachtnemers maken over inzet, resultaat en verantwoording.

Ambtelijke organisatie

Organiseren vanuit de samenleving vraagt anders denken, doen en werken. Bijvoorbeeld hoe de gemeente verantwoordelijkheden bij gemeenschappen legt zonder de controle over te nemen. Hier is een speciale leerweek voor.

Bestuurlijke organisatie

Er wordt geïnvesteerd in het gesprek tussen college en raad om stap voor stap het effectgericht sturen te leren. Er is een jaarlijkse bijeenkomst om samen naar de voortgang te kijken (cijfers en ervaringen) en kennis te delen over effectgericht sturen.

Meerjarenplanning 2025 - 2028

Thema	2025	2026	2027	2028
Organiseren vanuit de samenleving	-Inventarisatie sociale basis en initiatieven inwoners. -Voorstel nieuwe werkwijze/ inrichting voorzieningen (informeel, gebiedsgericht, irt lokale teams). -Plan van aanpak stevige lokale teams.	-Versterken initiatieven en netwerken inwoners -Uitvoering plan van aanpak lokale teams. -Voorstel voor het verschuiven voorzieningen naar meedoen en samenleving.	-Start met gebiedsgerichte inrichting en organisatie van voorzieningen in de buurt. -Doorontwikkelen inzet lokale teams. -Versterken van partnerschappen in de wijk.	-Evaluatie werkwijze versterken initiatieven en netwerken inwoners. -Uitvoering geven aan gebiedsgerichte werkwijze. -Doorontwikkelen en opschalen nieuwe werkwijze.
Effectgericht sturen	-Verder uitwerken van indicatoren en toevoegen van streefwaarden. -Effectgericht sturen sociaal domein inbedden organisatiebrede visie op sturing en brede welvaart.	-Uitwerken samenhang in sturingsinstrumenten (informatie, toegang, financiën, bekostiging, samenwerking). -Nieuwe raad en college meenemen in principes van effectgericht sturen.	-Doorontwikkeling effectgericht sturen met raad, college en maatschappelijke partners. -Sturen op gebiedsniveau verder uitwerken.	-Ambities en resultaten effectgericht sturen evalueren.
Regie en opdrachtgeverschap	-Inventariseren huidige situatie, - Collegespecial ivm prioriteiten en samenhang acties. -Subsidiebeleid -Voorstel voor opdrachtgeverschap richting welzijn.	- Accounthouderschap en contractmanagement doorontwikkelen.	- Opdrachtgeverschap gebiedsgericht werken. -Strategisch partnerschap. -Start met nieuwe vormen van bekostiging (oa irt gebiedsgericht werken).	-Nieuwe vormen van contractering.
Monitoren	-Data en nulmeting om indicatoren te vullen. -Inventariseren informatiebehoefte raad en college - Voortgangsrapportage. -Voorstel voor professionaliseren monitoring met plan van aanpak en bestedingsvoorstel.	-Start uitvoering plan van aanpak monitoring. -Informatie vertalen naar stappen in de p&c-cyclus.	-P&c-cyclus per stap voorzien van volwaardige informatievoorziening gericht op doelbereik en financiële onderbouwing.	
Financiën	-Financiële inzet per activiteit clusteren per doel zodat beeld van de huidige	-Uitwerken van financiële interventies en voorstel voor	-Realiseren van nieuwe financiële doelen door nieuwe werkwijze.	-Inrichten financiële monitoring. -Doorontwikkelen financieel inzicht.

	situatie ontstaat. -Voorstellen voor financiële interventies.	herallocatie van budgetten. -Inrichten p&c cyclus volgens de opgaven en doelen.	-Begroting opgabegegericht inrichten.	
Adaptief werken en leren	-Informatieve sessie met de raad -Leerweek ambtelijk vakmanschap.		-Integreren van financiële sturing in beleidscyclus in werkzaamheden van de ambtelijke organisatie.	-Integratie van leerresultaten.

Plan van aanpak mei - december 2025

Maand	Organiseren vanuit de samenleving	Effectgericht sturen	Regie en opdrachtgeverschap	Monitoren	Financiën	Adaptief werken en leren
Juni	Analyseren inventarisatie Sociale basis	Indicatoren voorzien van nulmetingen	opstellen plan van aanpak	Inventariseren informatie-behoefte Uitwerken databronnen	Inventariseren financiële onderbouwing doelen en activiteiten uitvoeringsprogramma's	
Juli Aug	Ontwerp lokale teams inclusief nieuwe vormen van toegang		Bespreken plan van aanpak met partners Finaliseren plan van aanpak Start Subsidieregels aanpassen	Plan van aanpak monitoring inclusief financiële investering		
Sept	Ontwerp lokale teams				Rapportage huidige situatie financiële onderbouwing programma's	Bijeenkomst met de raad
Okt	Ontwerp lokale teams		Evaluatie uitvoering plan	Vaststellen plan van aanpak		Werkatelier met partners
Nov	Ontwerp lokale teams		Vaststelling subsidieregels Bijsturing uitvoering plan			
Dec	Na vaststelling begroting vertaling in jaarplan 2026	Na vaststelling begroting vertaling in jaarplan 2026	Na vaststelling begroting vertaling in jaarplan 2026	Na vaststelling begroting vertaling in jaarplan 2026	Na vaststelling begroting vertaling in jaarplan 2026	Na vaststelling begroting vertaling in jaarplan 2026

College van burgemeester en wethouders
Gemeente Dronten
Postbus 100
8250 AC DRONTEN

Onderwerp: Gevraagd advies concept uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein
Datum: 13 februari 2025
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: 2502lf01

Geacht college,

De ASD is gevraagd advies te geven op de drie concept uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein, Kansengelijkheid, Gezond samenleven en Bestaanszekerheid. Inmiddels heeft de ASD vanuit de gemeente een reactie mogen ontvangen op een veelheid aan vragen over alle betreffende stukken. Dit is meegenomen in ons advies.

Om het overzicht te bewaren start dit advies met de hoofdpunten. Daarna volgen de bijbehorende adviezen en een alinea over de prioriteitenlijst (zie de bijlage). We eindigen met een nadere inhoudelijke toelichting op de hoofdpunten.

Inleiding

De gemeente geeft aan dat de bijbehorende stukken een opsomming zijn van hetgeen is opgehaald vanuit de diverse bijeenkomsten van onder andere inwoners, partners en gemeenteraad. De ASD waardeert het dat de gemeente zich heeft ingespannen om de samenleving te raadplegen en informatie voor haar beleid op te halen.

De onderlinge verschillen tussen de uitvoeringsplannen zijn groot, waarbij Bestaanszekerheid er op een meer positieve manier uitspringt.

Onderbouwing uitgangspunten

Veel cijfermatige informatie en trends ontbreken of zijn beperkt aanwezig. De PDCA (plan, do, check, act) cirkel is geen standaard onderdeel van de gemeentelijke beleidscyclus. Dit baart de ASD zorgen. Het is onbekend of beoogde resultaten ambitieus zijn of juist niet. Er is weinig zicht op wat heeft gewerkt.

In de inleiding missen wij een connectie naar de doelstellingen. In de uitvoeringsplannen lezen we veel herhaling en zien we veel overlap. De inhoud van de uitvoeringsplannen ervaren wij als mager.

Formulering maatschappelijk resultaat

Volgens de gemeente is uit de evaluatie van de themaplannen gebleken dat het volgen en sturen op de doelen van het beleid in de vorige beleidsperiodes onvoldoende van de grond is gekomen. Hierdoor is er onvoldoende inzicht welke maatregelen effectief zijn, op het effect van maatregelen op elkaar en welke samenhang er behoort te zijn tussen maatregelen om deze te laten werken. Er is bovendien onvoldoende inzicht in de maatschappelijke uitdagingen waarvoor de gemeente staat. Het maatschappelijk resultaat is niet altijd als resultaat omschreven. Dit vormt een risico zeker indien hierop moet worden gestuurd.

Vertaling naar de uitvoering

In dit uitvoeringsprogramma wordt geen inzicht gegeven hoe de gemeente van plan is de door haar benoemde resultaten te realiseren en te monitoren. In een latere fase zal een begroting worden opgesteld. Niet duidelijk is, op welke basis zal worden begroot, zeker omdat onduidelijk is welke activiteiten uitgevoerd gaan worden om de resultaten te realiseren.

Bedrijven/maatschappelijke partners zullen worden gevraagd hoe zij denken te kunnen bijdragen aan het realiseren van de beoogde resultaten. Omdat maatschappelijke resultaten niet altijd scherp gedefinieerd zijn en de gemeente voornemens is een meerjarige opdracht te geven vormt dit een risico. De gemeente wil immers geleverd krijgen wat zij beoogt.

We zijn benieuwd hoe en wanneer de gemeente de inbreng van de samenleving meeneemt in de uitvoering. Het is nu lastig te bepalen of de gemeente ideeën heeft meegenomen die opgehaald zijn. Er wordt in de stukken meer omschreven welke activiteiten er gedaan worden dan welke resultaten er behaald moeten gaan worden.

Verwachtingen

In de stukken wordt sterk ingezet op preventie en het betrekken van de samenleving.

De ambitie is dat dit uiteindelijk moet resulteren in een verlaging van kosten voor de gemeente en minder inzet van professionals. Onduidelijk is hoe de gemeente dit wil realiseren, hoe maakbaar is de samenleving.

Verwachtingsmanagement is hier erg belangrijk

Nieuwe werkwijze heeft impact op gemeentelijke organisatie

Al in het advies over het concept van het strategisch beleidskader sociaal domein hebben wij onze zorgen geuit over de organisatorische kant van de omslag naar het nieuwe beleid, binnen het huis van de gemeente Dronten en bij betrokken partners. De gemeente vraagt begrip voor het feit dat het een lerend en adaptief proces is, waarin zij fouten kunnen maken en willen verbeteren. Onduidelijk is of de gemeente ook een intern verbeterprogramma opzet om de organisatie te leren hoe te werken met deze nieuwe aanpak.

Momenteel lijkt het aantal medewerkers de wachttijd te bepalen, terwijl de hoeveelheid werk het aantal personeelsleden zou moeten bepalen. Indien kwaliteit van dienstverlening nagestreefd wordt dan dient er een relatie te zijn tussen de hoeveelheid werk en het aantal medewerkers.

Lokale teams

Vanuit hervormingsagenda Jeugd wordt er ingestoken op stevige lokale teams.

Uit de stukken worden veel zaken rondom de lokale teams niet duidelijk, daarbij valt te denken aan: samenstelling, doel, opdracht, grootte van het werkgebied, bereikbaarheid, herkenbaarheid en koppeling met het gemeentelijk systeem. Uit de stukken wordt niet duidelijk welke problemen uit het huidige beleid door de lokale teams worden opgelost en op wat voor manier.

Samenwerking met en tussen partners

U geeft aan dat de gemeente een nieuwe manier van werken ontwerpt, waarbij partnerschap, sturen op resultaat en het resultaat voor de inwoner centraal staan. Er wordt gestuurd op samenwerking met en tussen partners. Het wordt ons niet duidelijk of deze samenwerking nu niet goed verloopt en waar dit verbetering behoeft. Meer overleggen is niet altijd de oplossing.

Betrokkenen kunnen op basis van deze uitvoeringsplannen niet zien wat de uitvoeringsplannen betekenen voor de activiteiten die ze op dit moment ontplooiën.

Onlangs zijn er subsidiepartners geïnformeerd dat subsidies stoppen per 1 januari 2026. Dit loopt naar ons idee vooruit op het implementeren van het nieuwe beleid. Het is ons niet duidelijk geworden of er binnen het huidige beleid wellicht meer effect bewerkstelligd had kunnen worden.

Ontwikkeling naar zorgzame samenleving

Op basis van deze stukken is het voor de samenleving niet duidelijk welke besluiten er op basis van dit stuk genomen gaan worden en welke financiële consequenties er zijn.

Er wordt vooral omschreven hoe zo weinig mogelijk mensen gebruik gaan maken van het vangnet. Dit alles geeft een onduidelijk beeld over de besluitvorming over de uitvoeringsprogramma's en dat doet iets met het vertrouwen van de inwoners en partners.

In de uitvoeringsprogramma's zie we met name een focus op aanpassing van de dure voorzieningen. Dat wekt de indruk dat aanpassingen meer financieel zijn ingegeven, dan als maatschappelijk resultaat. De oplossing wordt veelal gezocht in het neerleggen van meer taken bij de samenleving, met mogelijk resultaat, overbelasting voor de mantelzorger. De stukken laten ook zien dat er veel oplossingen worden gezocht in preventie, dit is voor inwoners met een chronische, progressieve of terminale aandoening geen optie.

Rol ASD

De ASD wil graag inzicht hebben in hoe de gemeente de beleids-/jaarcyclus inricht en welke momenten dan aanleiding vormen om advies van de ASD te vragen.

Wat ontbreekt

In de nadere toelichting staat een opsomming van wat we binnen deze stukken nog missen. Ook staat er een opsomming van wat we in het beleid meer uitgebreid terug zouden willen zien.

Nieuw beleid

Wat voor de ASD binnen het nieuwe beleid vooral voorop moet staan zijn de volgende zaken: wat doet het nieuwe beleid voor de inwoner, wordt de inwoner gehoord en centraal gezet, hoe wordt het beleid toegankelijk gemaakt, is de kwaliteit van dienstverlening optimaal en worden de inwoners geholpen die dat het meest nodig hebben?

In de basis zijn daarvoor zaken nodig als heldere communicatie, een duidelijke uitgangspositie en concrete resultaten.

Prioriteitenlijst

De ASD is gevraagd om een "top 10" te maken van de prioriteiten per pijler, kansengelijkheid, gezond samenleven en bestaanszekerheid. Wij sturen een overzicht mee, maar maken tegelijkertijd een voorbehoud. Als organisatie is het in de basis niet aan de ASD om prioriteiten te stellen.

Prioritering kan tot gevolg hebben dat resultaten met een lage score (gedeeltelijk) worden wegbezuinigd. De ASD is niet geïnformeerd over de mogelijke consequenties, het effect op de integraliteit of het belang voor een kleine groep inwoners.

Om goed te kunnen prioriteren moet je eerst meer weten over effectiviteit.

Op dit moment is er niets bekend over de beschikbare middelen voor de uitvoer en daarmee is ook niet duidelijk welke consequenties dit heeft voor de volgorde van de prioriteiten.

Voor een definitieve prioritering is er behoefte aan een scherpere formulering van de resultaten en meer cijfers bij de uitgangspunten.

Adviezen:

- Wij adviseren de gemeente om meer begrippen te definiëren.
- Wij adviseren de gemeente om de maatschappelijke resultaten scherper en SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) te formuleren met aandacht voor het maatschappelijke aspect.
- Wij adviseren de gemeente om de inwoners goed mee te nemen in de ontwikkelingen in het beleid en de communicatie duidelijk te houden. Informeer hen wat er van ze verwacht wordt en leg uit waarom dat nodig is. Zend niet alleen informatie, maar haal ook zoveel mogelijk op. Ga ook zelf naar de inwoners toe.
- We adviseren de gemeente om inzicht te geven in hoe en wanneer de samenleving en de gegeven inbreng vanuit de samenleving betrokken gaat worden bij de vertaling van de uitvoeringsprogramma's in concrete activiteiten.
- De ASD adviseert de gemeente om een risicoparagraaf mee te nemen binnen het nieuwe beleid en om deze uit te werken.
- De ASD adviseert om de basisinformatie vanuit de gemeente inzichtelijk en toegankelijk te maken, zodat hier stuurinformatie uit kan worden gehaald om te monitoren, maar ook om de uitgangspunten voor de resultaten hier mede op te baseren.

- De ASD adviseert om de kwaliteit van dienstverlening te koppelen aan een grotere mate van zelfstandige bevoegdheid voor medewerkers. Dat geeft ruimte om in te spelen op de echte vraag van inwoners.
- De gemeente vraagt begrip voor het feit dat dit een lerend en adaptief proces is, waarin zij fouten kunnen maken en willen verbeteren. De ASD adviseert om het begrip wederzijds te laten zijn richting inwoners en initiatieven.
- De ASD adviseert de gemeente om in al haar communicatie-uitingen eenduidig te zijn in het gebruik en de uitleg van begrippen en de goede zoektermen te gebruiken op haar eigen website. De uitleg van woorden als valpreventie en gezondheidsmakelaar zijn bijvoorbeeld niet terug te vinden op de website van de gemeente.
- De ASD adviseert de gemeente verder te concretiseren hoe te komen tot een zorgzame samenleving (en zich niet op voorhand rijk te rekenen).
- De ASD adviseert de gemeente verder te concretiseren waar preventie effectief is en hier structureel op in te zetten, maar ook inzicht te ontwikkelen waar preventie niet aan de orde is.
- Als herhaling vanuit ons eerdere advies geven we graag de volgende tips mee: Hou de zaken simpel waar het simpel kan en vermijd bureaucratisch handelen. Laat de middelen vooral naar de inwoners gaan en niet naar overleggen of complexe interne goedkeuringsprocedures voor ambtenaren. Hou in de gaten welke kosten er gemaakt moeten worden voordat iets in de uitvoer gerealiseerd gaat worden.
- Wij adviseren om lokale teams niet als doel te zien maar als middel en de opdracht aan de lokale teams goed af te stemmen op de maatschappelijke resultaten.
- Elders in het land zijn al ervaringen opgedaan met lokale teams en we adviseren u dan ook de goede punten hieruit mee te nemen.
- Wij adviseren u bij het verstrekken van subsidie duidelijk te zijn in uw communicatie naar subsidiepartners over termijnen, opdrachtformulering, verwachtingen rondom samenwerking en andere voorwaarden. Subsidiepartners kunnen alleen adaptief zijn als zij daar tijdig hun bedrijfsvoering op kunnen afstemmen.
- Wij adviseren u om in de opdrachtformulering voor subsidiepartners aandacht te besteden aan de kwaliteitscontrole in relatie tot de nog niet smart geformuleerde resultaten.
- We willen u als advies meegeven om in de selectie- en kwaliteitscriteria rekening te houden met het feit dat burgerinitiatieven ook de kans moeten krijgen mee te doen bij subsidietenders.
- Wij adviseren u om de ASD op korte termijn helderheid te verschaffen over het moment waarop het benoemde jaarlijkse advies van de ASD verwacht wordt.

Adviezen rond concrete maatregelen – met nadere onderbouwing in de toelichting:

- De ASD ziet de verklarende analyse als een belangrijk instrument om de achtergronden bij een complexe hulpvraag goed in beeld te krijgen. Wij adviseren de gemeente om meer gebruik te (blijven) maken van de verklarende analyse en om hiervoor middelen en mensen vrij te maken binnen de subsidievoorwaarden en -middelen richting de aanbieders. Daarmee ontstaat meer flexibiliteit in wie de verklarende analyse kan opstellen, zodat er in het belang van de inwoners en uiteindelijk ook de financiën van de gemeente, zo weinig mogelijk vertraging optreedt in de uitvoering.
- In de stukken wordt gesproken over een vrijwilligerscentrale die organisaties en vrijwilligers kan ondersteunen bij het opzetten van vrijwilligerswerk. Wij adviseren de gemeente om bij de opzet van een vrijwilligerscentrale of verenigingsondersteuningscentrum (Motie CDA 2023) rekening te houden met de complexiteit waar organisaties en vrijwilligers tegenwoordig mee te maken krijgen bij ondermeer de volgende zaken: AVG regelgeving, vertrouwenspersonen, systemen om contributie te innen, ICT kennis. Een steunpunt kan op dit vlak organisaties en vrijwilligers ontzorgen. Daarnaast kunnen verenigingen ook te maken krijgen met eisen die gesteld worden door de bond waarbij zij zijn aangesloten.
- De ASD adviseert de gemeente om eventuele afbouw van 24-uursvoorzieningen pas te realiseren als bewezen is dat het stelsel van beschermde woonplekken met flexibele begeleiding en behandeling waar nodig, goed functioneert. Ook adviseert de ASD een vangnet te realiseren dat na eventuele afbouw zorgt voor opvang als dat nodig blijkt.
- Wij adviseren de gemeente om professionals en inwoners duidelijke informatie over toegankelijkheid te verschaffen.

Nadere toelichting:

Inleiding

De ASD vindt het belangrijk om te weten hoe de stap naar het nieuwe beleid gemaakt gaat worden zonder SMART uitgewerkte doelen en onderliggende evaluaties.

Aan de doelen, indicatoren, resultaten en activiteiten zijn nog geen financiën gekoppeld en de gemeente laat weten dat het nieuwe beleid niet uit bezuinigingsoogpunt is ingestoken. Het mag echter duidelijk zijn dat niet alles wat benoemd is gerealiseerd zal kunnen worden binnen de beschikbare middelen.

De beweging naar de samenleving staat centraal in de inleiding, je zou verwachten dat dit in de uitvoeringsprogramma's terugkomt. In de uitvoering staat centraal dat taken worden afgestoten. De aansluiting tussen deze twee mist. De genoemde punten worden nauwelijks uitgewerkt.

De punten uit ons advies op het concept beleid strategisch kader sociaal domein blijven staan, omdat wij deze niet vertaald zien in deze uitvoeringsprogramma's.

Formulering maatschappelijk resultaat

► Wij zijn door de gemeente geïnformeerd dat doelen en indicatoren stapsgewijs zullen worden ingevuld met 2025 als nulmeting. Maatschappelijke organisaties worden daarbij betrokken en krijgen een belangrijke rol toebedeeld voor het verzamelen van de basisinformatie.

► Bij het beoordelen van de stukken ervaren we het als zorgelijk dat er op veel onderdelen nog geen informatie aanwezig is. Wij waarderen het dat de gemeente bezig is het gebrek aan informatie in te vullen. Wij vertrouwen erop dat dit zorgvuldig en zo snel mogelijk wordt opgepakt. Dit maakt echter het adviseren voor ons lastiger en alleen daarom al worden wij als ASD graag betrokken bij de volgende stappen.

► Het formuleren van uitgangspunten op een hoog abstractieniveau kan leiden tot verschillende interpretaties. Een uitgangspunt als 'Doen wat nodig is' kan bijvoorbeeld geïnterpreteerd worden als het leveren van maatwerk, maar kan ook uitgelegd worden als zo doelmatig en efficiënt mogelijk werken of slecht het hoogstnoodzakelijke doen. Formuleringen als "beter of eerder in beeld zijn en lichte ondersteuning, zijn niet SMART geformuleerd.

► De integrale denkwijze blijkt niet altijd uit de stukken. Als je je richt op complexe situaties, werk je niet preventief.

► Er zijn meerdere resultaten geformuleerd die onduidelijk zijn of waarvan je je kun afvragen of dat het resultaat is wat je wil bereiken. Voorbeelden hiervan zijn:

-De gemeente stuurt onder doel 5 bij gezond samenleven op betere afstemming en samenwerking als resultaat.

Het zou erom moeten gaan de inwoner goed en adequaat te bedienen op een efficiënte wijze. Als de samenwerking nu niet goed is, is het interessant te weten of de oorzaak ligt in besluitvorming, beslissingstermijnen, bevoegdheden van medewerkers, versnippering, interne communicatie, belemmerende factoren bij de hulpvrager of de betrokken organisatie. Een overlegstructuur is maar één van de manieren waarmee je slechte samenwerking kan oplossen.

- Bij doel 1 van bestaanszekerheid staat als resultaat: Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder en beter in beeld. Wij kunnen ons voorstellen dat het uiteindelijk gewenste resultaat is dat huishoudelijk geweld daalt of liever helemaal niet meer voorkomt.
- Bij doel 1 onder de pijler gezond samenleven staan drie resultaten, waarbij het eerste resultaat al samenvat wat het tweede en derde resultaat beogen. De toevoeging van het lidmaatschap van een sportvereniging is geen voorwaarde om actief te kunnen zijn. Het kan mogelijk zelfs geïnterpreteerd worden als tegenstelling op kansengelijkheid en inclusie.
- De koppeling van de pijler gezond samenleven met ruimtelijke ordening mist. Je zou bijvoorbeeld ook kunnen benoemen dat er in elke wijk speelmogelijkheden zijn.
- Het is niet duidelijk of bij doel 3 van bestaanszekerheid (inwoners doen mee door te werken of te participeren) gebruik gemaakt gaat worden van consequenties in de vorm van straffen of belonen of dat er juist sprake is van een intern verbeterproces zodat de werkwijze zo goed is dat er bijna altijd succes is.

- Bij doel 4 (kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op) van het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid is als beoogd resultaat geformuleerd: het aantal uithuisplaatsingen neemt af. Als dit het resultaat is om het doel te bereiken, dan lijkt het erop dat het middel en de verbonden kosten verworden tot het doel en niet de veilige ontwikkeling van het kind.
- De opsomming, onder een gezonde leefomgeving binnen de uitvoeringsplannen van gezond samenleven, richt zich hier alleen op een hitteplan. Je kunt binnen een gezonde leefomgeving ook denken aan het naleven van het stookplan, (geluids)overlast (van bijvoorbeeld windmolens), afvalscheiding, bewustwording van duurzame vervoersmiddelen, (verkeers)veiligheid, gewasbeschermingsmiddelen, recreatiemogelijkheden.

Vertaling naar de uitvoering

► De stukken dragen de titel uitvoeringsprogramma en daarvan zou je mogen verwachten dat ze inzicht geven in wat er uitgevoerd gaat worden. Omdat én het maatschappelijk resultaat niet concreet geformuleerd is én er niet duidelijk is hoe dit bereikt gaat worden, is onduidelijk welke keuzes er gemaakt gaan worden in de uitvoering.

► De gemeente is dit proces, richting nieuw beleid, gestart met het betrekken van veel partijen, waaronder inwoners. Die inbreng mag gewaardeerd worden met een terugkoppeling van wat er mee gedaan is. Duidelijkheid voorkomt onzekerheid en verkeerde interpretatie. Uit de stukken wordt niet duidelijk waar en hoe de samenleving betrokken wordt bij de vertaalslag naar de uitvoeringsplannen en vervolgens naar concrete activiteiten.

Ook is niet duidelijk hoe de samenleving betrokken wordt bij beoogde keuzes, zodat voor hen herkenbaar is wat hun inbreng is geweest.

► Wij kunnen hier één op één de conclusies toepassen uit het stuk van Movisie:

<https://www.movisie.nl/sites/default/files/2021-02/beleidsuitgangspunten-gemeenten-iwww.pdf>

“Het valt op dat de beleidsvoornemens van gemeenten op een hoog abstractieniveau zijn geformuleerd. Uitgangspunten zoals preventie, efficiëntie en zelfredzaamheid zijn grote overstijgende concepten, maar toelichting over hoe deze begrippen concreet zouden moeten worden vormgegeven in de praktijk ontbreekt vaak. In de gemeentelijke beleidsdocumenten lijkt wel te worden benoemd wat men belangrijk vindt, maar niet hoe dit zou moeten. Wat opvalt is dat gemeenten wel waarden benoemen, maar deze niet uitwerken in praktische principes.

Net als bij waarden geldt ook voor de uitgangspunten van de gemeenten dat deze niet altijd verenigbaar zijn – en soms zelfs tegenstrijdig”.

Verwachtingen

► Bij veel van de inwoners leeft het beeld dat je binnen het sociaal beleid constant in discussie raakt of je wel recht hebt op zorg, dat de kosten te hoog worden en dat dit de reden is om meer richting samenleving te bewegen. Vooral mantelzorgers krijgen het gevoel nog zwaarder te worden belast. Het is belangrijk om inwoners mee te nemen bij de gewenste omslag van het beleid. Voor inwoners is het niet altijd duidelijk of beslissingen ook echt vanuit het algemeen belang genomen worden of meer financieel gedreven zijn.

► Zoals bij elk beleid spelen ook hier risicofactoren. Onverwachte incidenten kunnen zomaar een sterke invloed hebben op het aantal uithuisplaatsingen.

► De gemeente heeft ons laten weten geen cijfers te hebben van de gemiddelde wachttijd tussen de aanmelddatum bij de gemeente en de datum van afgifte van de beschikking. Dit verbaast ons, omdat het om interne cijfers gaat. De gemeente stelt dat zij beperkt invloed kan uitoefenen op wachtlijsten, omdat de wachttijd sterk verband houdt met het aantal aanmeldingen binnen een periode en het aantal beschikbare medewerkers het uitgangspunt is.

► De gemeente is niet bekend met het aantal uitgevoerde verklarende analyses in 2024, omdat dit niet te herleiden is uit het eigen registratiesysteem. Tegelijkertijd wordt de verklarende analyse wel als indicator genoemd in het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid.

De ASD is van mening dat deze (interne) informatie cruciaal is, omdat dergelijke gegevens mede nodig zijn om het drama voor kinderen kleiner te maken, sneller de juiste hulp te kunnen bieden en daardoor uiteindelijk kosten te kunnen besparen.

De gemeente voert aan dat dit onderdeel valt onder de bedrijfsvoering, maar voor integraliteit binnen het beleid lijkt het onlosmakelijk met elkaar verbonden.

In het uitvoeringsprogramma Kansengelijkheid is te lezen dat de verklarende analyse alle factoren in beeld brengt die van invloed zijn bij complexe problematiek binnen een gezin en helpt bij het inzetten van passende ondersteuning. Dit vraagt om de juiste expertise. Tegelijkertijd kan uit bladzijde 11 punt 15 van het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid worden geconcludeerd dat de verklarende analyse nog in een proeffase zit. Wij ontvangen signalen dat de verklarende analyse slechts zeer summier wordt ingezet, mede vanwege tijds- en personeelsgebrek. Wij maken ons zorgen dat juist in complexe situaties niet, of niet tijdig, de goede hulp geboden wordt.

Nieuwe werkwijze heeft impact op gemeentelijke organisatie

► Zoals al eerder benoemd in het advies over het strategisch beleidskader sociaal domein wordt niet ingegaan op de organisatorisch kant terwijl dit volgens ons een kritische succesfactor is.

Als binnen de organisatie het personeelsbeleid niet mee kan bewegen, verkleint dat bij voorbaat de kans op succes. Snel en preventief handelen werkt kostenverlagend.

► Voor medewerkers is handelingsbevoegdheid belangrijk, omdat niet elke inwoner deels of geheel in een zogeheten “hokje” past.

Lokale teams

► Belangrijke factoren bij de inzet van de lokale teams zijn tijd nemen, vertrouwen creëren en naar de inwoners toe gaan. Mensen die echt hulp nodig hebben, zijn vaak druk met overleven in het moment en dat maakt dat ze minder snel met een hulpvraag komen. Vertrouwen is cruciaal, maar het kost tijd om dat te verkrijgen.

Het resultaat is tegelijkertijd lastig meetbaar, omdat dit niet direct zal leiden tot minder zorg.

► De onderwerpen preventie en het betrekken van de samenleving worden aan de ene kant heel belangrijk gevonden maar aan de andere kant worden ze nauwelijks uitgewerkt.

Het wordt uit de stukken niet duidelijk hoe dit wordt vormgegeven.

Samenwerking met en tussen partners

► Van aanbieders wordt verwacht dat ze gezamenlijk tot een voorstel komen voor het uitvoeren van een opdracht. De gemeente zegt: “Op deze manier ontstaat er meer samenhang in de uitvoering omdat samenwerking niet meer vrijblijvend is”. De gemeente zal meerdere partners (bestaande en nieuwe) uitnodigen om een voorstel te doen voor het uitvoeren van activiteiten. Het is belangrijk om daarbij ook een open blik te houden voor startende aanbieders.

► De gewenste samenwerking is niet vrijblijvend en subsidies worden langlopend. Het is niet bekend wat u met langlopend bedoeld.

► In de aanbesteding kan een spanningsveld ontstaan tussen een concrete opdracht en het adaptieve proces. Dit spanningsveld levert mogelijk een kwaliteitsrisico op, waarbij mensen niet krijgen wat omschreven is, omdat de opdracht vooraf niet helder was. Omdat contracten langlopend zijn is het van groot belang de opdracht goed te formuleren. Bij een nog niet scherp uitgewerkte opdracht zijn betrouwbare partners, waar tussentijdse bijsturing of aanpassing van de opdracht mogelijk is, belangrijk.

► De gemeente heeft ons in haar mondelinge toelichting laten weten dat er van subsidiepartners flexibiliteit wordt verlangd om mee te bewegen in het adaptieve proces. Een aanbieder heeft ook te maken met de eigen bedrijfsvoering, waarbij personele inzet een belangrijke kostenfactor is. Het is belangrijk om hier vooraf goede afspraken over te maken en de aanbieders daarin mee te krijgen. Adaptief zijn vraagt om financiële ruimte voor meerwerk. Makkelijker kunnen op- of afschalen of tussentijds beschikkingen kunnen aanpassen bij een gewijzigde situatie zijn onderdelen die binnen een adaptief proces bijdragen aan efficiëntie.

► Wees duidelijk wie, gemeente of aanbieders, er verantwoordelijk is voor de communicatie naar de samenleving.

► U schrijft dat de uitkomst van de subsidietenders kán zijn dat u subsidies van bestaande partners gaat stoppen. Wij ontvangen signalen dat u al vooruitloopt op deze mogelijkheid en dat er onlangs al subsidies gestopt zijn. Dit lijkt haaks te staan op het adaptieve karakter van het nieuwe beleid, waarbij vooral op het vlak van preventie, continuïteit van belang is.

► U schrijft dat u mantelzorgers en vrijwilligers ook als partners ziet. Het begrip partner wordt hier breed gehanteerd. Ook bij subsidietenders wordt gebruik gemaakt van het begrip partner. Het is onduidelijk hoe en of mantelzorgers en vrijwilligers binnen de subsidietenders worden meegenomen en welke selectie- en kwaliteitscriteria er voor hen relevant zijn.

► De gemeente laat weten dat het gebrek aan personeel en daarmee tijd, reden is voor vertraging bij bijvoorbeeld de afgifte van beschikkingen. Wij stellen het op prijs als de gemeente kijkt naar andere mogelijkheden, om vertraging voor inwoners te voorkomen.

Ontwikkeling naar zorgzame samenleving

► De subtitel van het strategisch beleidskader is “mensen maken de samenleving” en in de uitvoeringsplannen komt sterk naar voren dat de gemeente de samenleving steeds meer nodig heeft om de gewenste resultaten te bereiken. Uit de uitvoeringsplannen wordt niet duidelijk welke maatregelen nodig zijn om naar een zorgzame samenleving te groeien.

► Er zijn voor ons een aantal punten van zorg bij het neerleggen van meer taken bij de samenleving:

- De grote lijn is dat de gemeente stuurt op eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van haar inwoners. In de huidige tijd loont het om zich preventief in te schrijven, mede vanwege de bureaucratische verwerkingstijd en daarmee houdt het systeem zichzelf in stand. Het kan niet zo zijn dat alleen de inwoners die in staat zijn tijdig in te spelen op toekomstige zorg, beter af zijn. De inwoner mag niet de dupe worden als hij/zij meegaat in deze uitvoeringsplannen en zich zo lang mogelijk probeert zelf te redden.
- Indien het registratiesysteem niet op orde is, kan het lijken dat er geen of weinig vraag is naar een voorziening. Het kan mensen ook bureaucratisch moeilijk worden gemaakt om iets aan te vragen. Dit betekent niet dat er geen behoefte is. Wij hebben in dit kader met de gemeente het concrete voorbeeld besproken van de crisisopvang in Dronten. Het zou goed zijn om vragen die geen opvolging krijgen of afwijzingen ook te registreren.
- Het gebruik van tijdelijke opvangvoorzieningen wordt nu soms bepaald door de complexe toegankelijkheid en niet door de behoefte. Het moet makkelijk toegankelijk gemaakt worden om mensen even te ontlasten.
- Waar het kantelpunt tussen lichte en zware ondersteuning precies ligt, wordt niet heel concreet benoemd in de uitgangspunten. Daarnaast wordt niet benoemd wie verantwoordelijk is voor de inschatting van waar dit kantelpunt ligt. Als er geen glijdende schaal is tussen lichte en zware zorg, loop je het risico dat er en onevenredige druk komt op de zware zorg, ook wanneer er slechts op één of enkele onderdelen gebruik gemaakt moet worden van de zware zorg.
- “De samenleving” weet niet altijd waar men terecht kan om signalen door te geven. Een zorgzame samenleving vraagt erom dat de inwoner makkelijk signalen kan doorgeven op de juiste plekken.
- Recent is er veel discussie over een goede signalering van ernstige psychiatrische problematiek die soms een gevaar voor de omgeving vormt. Waar kan men dit melden en nog belangrijker, zijn er dan mogelijkheden om adequate hulp te bieden. Hier wordt niks over vermeld in de uitvoeringsplannen.

► De gemeente wil investeren in sociale cohesie. Ze wil informele netwerken en inwonersinitiatieven versterken. Daarbij gaat het niet alleen om hulp maar ook om ontmoeting, iets betekenen voor elkaar, benutten van ervaringsdeskundigheid en het stimuleren van kansrijke initiatieven. Netwerken, initiatieven en verenigingen zijn enorm belangrijk voor de participatie en betrokkenheid van inwoners in de samenleving. Ondersteuning en versterken van initiatieven vanuit inwoners vragen om tijd en continuïteit. De investeringsbehoefte zal gemiddeld groter zijn in de beginfase.

► Sociaal kapitaal en/of ervaringsdeskundigheid. Veel inwoners hebben ervaringskennis binnen het sociale domein. Dat kan vanuit de eigen achtergrond of omdat ze nauw betrokken zijn bij iemand die binnen het sociale domein gebruik maakt van hulp, bijvoorbeeld als mantelzorger. Maar ook veel inwoners behouden de professionaliteit of de know how die zij in hun (werkzame) leven hebben opgedaan. Die expertise kan, eventueel aangevuld met training, coaching en intervisie vanuit professionals van groot nut zijn. Het loont te bekijken hoe dit het beste kan worden ingezet. Hierbij kan ook worden gedacht aan sleutelfiguren en bruggenbouwers.

► Het baart ons zorgen dat er een verwachte toename is van mensen die vallen onder een zwaardere categorie met een psychische lastigheid (GGZ gerelateerd). Dit is gerelateerd aan de toename van het aantal WLZ-indicaties. Dit heeft mogelijk gevolgen voor mensen met een lichtere indicatie, die nu gebruik maken van de beschikbare plekken in Beschermd Wonen. Het gevolg kan zijn dat zij plaats moeten maken.

Een goede inventarisatie van het aanbod maatschappelijke opvang en beschermd wonen in Dronten, maar ook van het functioneren ervan, is noodzakelijk om toekomstig beleid op te kunnen richten. Dit naar aanleiding van de opmerking op bladzijde 12 van het uitvoeringsprogramma Bestaanszekerheid: "Afbouw van 24-uursvoorzieningen is geen doel op zich. Het is het resultaat van een beter functionerend stelsel van beschermde woonplekken met flexibele begeleiding en behandeling waar nodig".

► In de uitwerking moet er aandacht zijn voor de risico's.

Een zorgzame samenleving kent zijn grenzen en het is belangrijk om rekening te houden met de risico's die dit mogelijk met zich meebrengt:

- Als kwetsbare mensen langer zelfstandig wonen vergroot dit het risico op dakloosheid, schulden, sociale overlast en eenzaamheid.
- Mensen zonder sociaal netwerk kunnen uit beeld verdwijnen.
- Overbelasting van mantelzorgers.
- Afschalen van zware zorg betekent meer zorg op andere terrein en die gevolgen worden hier niet meegenomen.
- Bij een verschuiving van zorgen voor naar zorgen dat, kan het gevolg zijn dat je drukker bent met de kosten van je af houden dan met het bieden van hulp.

Zonder aandacht voor deze risicofactoren wordt uiteindelijk de problematiek vergroot, met kwetsbare mensen als slachtoffer.

► Bij het verder vormgeven van een zorgzame samenleving moet er aandacht zijn voor mensen die sociale overlast geven en daardoor gezien worden als bedreigend. De samenleving zal minder voor hen klaar staan, terwijl hun gedrag ook kan voortvloeien uit hun ziekte, bijv. hersenbeschadiging. Daar waar sprake is van mensen met een toenemende zorgbehoefte kan het voor de mantelzorgers boven hun mogelijkheden uitstijgen. Zij moeten weten hoe en waar ze aan de bel kunnen trekken.

► Binnen een zorgzame samenleving is een vangnet nodig voor als het niet goed gaat. Indien dit niet beschikbaar is zullen mensen meer huiverig zijn een zorgtaak op te pakken.

► Soms zijn er mensen die gedrag vertonen wat niet wenselijk is. Dat vraagt vaak om een specialistische benadering en maakt het tegelijkertijd moeilijker om hier vrijwilligers voor te vinden. Er wordt veel verwacht van preventie, maar er is weinig uitgewerkt.

► Vanuit de bijeenkomsten met daarbij ook professionals, horen we vaker terug dat er behoefte is aan een duidelijke sociale kaart, zij weten elkaar niet altijd goed te vinden. Ook voor inwoners is het belangrijk te weten waar ze terecht kunnen. Binnen de Dronter Koers is de filosofie dat inwoners een ondersteuningsvraag kunnen stellen daar waar dat het meest logisch voor hen is en dat het niet uitmaakt waar de vraag binnenkomt, omdat de manier van werken hetzelfde is. De zorg en ondersteuning zou goed op elkaar afgestemd zijn.

Zou dit in de praktijk werken als bedoeld, dan zou de vraag vanuit de professionals naar een sociale kaart er naar ons idee niet zijn.

Wat ontbreekt

Wij missen in de stukken:

- Onafhankelijke cliëntondersteuning – een voorziening binnen de WMO;
- Mobiliteit gekoppeld aan eenzaamheid – vervoer ligt aan de basis voor ontmoeting en sociaal contact;
- Leergeldstichting – de gemeente Dronten behoort niet bij de 77% van de gemeenten waar zij actief zijn voor kinderen uit gezinnen met geldzorgen <https://www.leergeld.nl/wat-we-doen> ;
- De connectie met het Nationaal Preventieakkoord – de samenwerking tussen partijen op het gebied van gezondheid;
- Dagbesteding – anders dan genoemd in het kader van de Participatiewet;
- Ontmoetingsmogelijkheden in relatie tot eenzaamheid

Deze lijst is niet uitputtend.

Wij zien in toekomstig beleid graag meer uitgebreide informatie opgenomen over:

- Valpreventie – deze wordt alleen indirect ingezet, een simpele A4 met uitleg voor inwoners ontbreekt bijvoorbeeld;
- Lokale inclusieagenda – ondanks een motie uit 2019 is er tot 2024 “door andere belangrijke taken geen specifieke medewerker voor het inclusiebeleid ingezet”, aldus de gemeente;
- Respijtzorg – de gegevens uit het BMC rapport vermelden niet dat de ene aanvraag die gehonoreerd is, maanden “strijd” heeft gekost van de inwoner die de aanvraag heeft gedaan. Zoiets ontmoedigd;
- Gezondheidsmakelaar – deze wordt meer indirect ingezet, maar informatie voor inwoners ontbreekt;
- Mantelzorgondersteuning – kun je de inwoners voorzien van praktische tips voor zaken als bijvoorbeeld tillen, om in ieder geval overbelasting in fysieke zin tegen te gaan;
- Evaluatie vanuit vorige beleidsperiodes – wees een lerende organisatie;
- Wachlijsten in het algemeen – wat kan er worden ingezet om de doorstroom en efficiëntie te verhogen;
- Vroegsignalering bij complexe echtscheidingen;
- Waakvlamcontact bij de doelgroep die moeite heeft om binnen onze samenleving mee te komen;
- Oplossingen voor mensen die dakloos zijn – waaronder ook onzichtbare dak- en thuisloze mensen, bijvoorbeeld vanuit een economische situatie, arbeidsmigranten, starters of kinderen van een gescheiden ouder die geen woonruimte heeft.
- Verslavingszorg in brede zin, dus volwassenen en kinderen, gezien de ontwikkelingen in de maatschappij;
- Aandacht voor inwoners met een psychische lastigheid.
- Ervaringsdeskundigheid - benut meer het sociale kapitaal uit de samenleving.

Nieuw beleid

We begrijpen de noodzaak om de samenleving te betrekken bij de zorg voor de medemens, maar naar ons idee heeft dit meer uitwerking, anders ontstaat een groot risico op wensdenken. Start bij de inwoner waar de vragen vandaan komen. Maak dingen leesbaar voor de inwoner en neem de inwoner mee in het proces. Geef uitleg waar nodig en vraag door indien van toepassing, maar probeer zaken simpel te houden wanneer dat kan. Laat de geboden hulp makkelijker meebewegen met de behoeften van de inwoner.

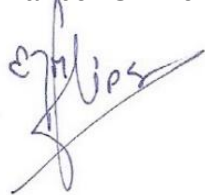
Een laatste tip vanuit het rapport van Movisie: “Het zou nuttig zijn om te onderzoeken hoe gemeenten en professionals met elkaar (kunnen) samenwerken en stappen zetten in de vertaling van beleid naar praktijk, kort gezegd tussen voornemen en uitvoeren. We realiseren ons dat daarbij de wijze van sturing door gemeenten op de beleidsuitgangspunten van belang is; door middel van gesprekken of vanuit de bestuurskamer, van achter een bureau? Ook relevant: Op welke wijze willen gemeenten en sociale (wijk)teams verder ontwikkelen, leren en verbeteren? Gebeurt dat in samenspraak, parallel, of leren beleid en praktijk onafhankelijk van elkaar?”

Tenslotte

Voor de bewoners van Dronten is het allerbelangrijkste wat de gemeente doet en niet wat zij zegt. Inwoners zullen de gemeente beoordelen op de concrete maatregelen.

De ASD ziet uit naar uw reactie op dit gevraagd advies.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de ASD Dronten,

Lia Flipse, ambtelijk secretaris ASD Dronten

BIJLAGE bij gevraagd advies concept uitvoeringsprogramma's sociaal domein:

De ASD is gevraagd om prioritering aan te geven in de resultaten door te kiezen uit 10 resultaten binnen elke pijler en deze in volgorde van belangrijkheid te zetten. Deze lijst is onlosmakelijk verbonden met het gevraagd advies op de uitvoeringsprogramma's behorend bij het nieuw beleid sociaal domein. Onder de alinea "prioriteitenlijst" gaan we nader in op de achtergrond.

Prioritering:

(schuin gedrukt de opmerkingen die zijn meegegeven)

Bestaanszekerheid

1 Doel 2.4 * We zetten activiteiten gericht in om huishoudens die moeite hebben om rond te komen te ondersteunen.

als hier een maatje opgezet wordt die een klik heeft met het gezin dan worden de nummers 3 en 5 ook zoveel mogelijk opgelost.

2 Doel 4 * Percentage kinderen (0 tot 18 jaar) in armoede daalt of blijft maximaal 3,6%

3 Doel 1.2 * Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder gestopt en duurzaam opgelost

↑ ↓ Gelijke stand

3 Doel 3.9 * Meer jongeren vinden een voor hen passende plek in onderwijs (en als dat niet lukt naar werk of dagbesteding)

passende plek op school of werk is bepalend voor je verdere toekomst, en als men op een goede plek terechtkomt is er vaak ook minder zorg nodig door de omgeving cq het netwerk

5 Doel 1.1 * Huiselijk geweld en kindermishandeling is eerder en beter in beeld.

als huiselijk geweld en kindermishandeling beter in beeld zijn kunnen er eerder stappen worden ondernomen waardoor het aantal adviesaanvragen zal afnemen.

6 Doel 3.6 * Het aantal inwoners met een uitkering dat meedoet door te werken of een andere vorm van maatschappelijke participatie stijgt.

7 Doel 2.5 * Het percentage huishoudens met problematische schulden is in 2028 maximaal 7,9%.

8 Doel 3.7 * Meer inwoners met een indicatie 'banenafpraak' of 'beschut werk' hebben een betaalde werkplek.

9 Doel 3.8 * Het aantal inwoners dat actief deelneemt aan werk of een andere vorm van maatschappelijke participatie neemt toe.

10 Doel 3.10 * 70% van de inburgeringsplichtigen participeert binnen 1 jaar na inschrijving in de gemeente 'naar vermogen'.

Gezond Samenleven

1 Doel 3.7 * Structureel verminderen van eenzaamheid onder inwoners door het faciliteren van ontmoeting

faciliteren van buurthuizen is hierbij zeer wenselijk

2 Doel 1.1 * Een stijging van het aantal inwoners dat een actieve leefstijl kent

een sportvereniging is niet een noodzakelijke voorwaarde voor een actieve leefstijl.

3 Doel 1.2 * Een stijging van het aantal volwassenen dat een actieve leefstijl kent door een lidmaatschap van een sportvereniging

4 Doel 5.19 * Bij signalen dat er sprake is van een ingrijpend life event, zoals een complexe echtscheiding wordt actief samenhangende ondersteuning aangeboden

5 Doel 2.4 * De potentie van vrijwilligers wordt benut door gerichte inzet op kwaliteit en affiniteit

↑ ↓ Gelijke stand

- 5** Doel 4.12 * Door de inzet van preventieve jeugdhulp krijgen ouders, jeugdige en onderwijs handvaten om om te gaan met voor hen lastige situaties, waardoor geïndiceerde jeugdzorg afneemt
- 6** Doel 4.9 * Afname gebruik Wmo maatwerkvoorzieningen door te investeren in preventie en lichte zorg en ondersteuning in samenwerking met (zorg)professionals en maatschappelijke organisaties.
- 7** Doel 5.18 * Er is een betere afstemming en samenwerking tussen zorgprofessionals in de sociale en medische sectoren.
- 8** Doel 1.3 * Een stijging van het aantal kinderen dat een actieve leefstijl kent door een lidmaatschap van een sportvereniging.
- 9** Doel 5.17 Minder overdracht en betere benutting van elkaars kennis en mogelijkheden tussen formele en informele zorgaanbieders.
- 10** Doel 5.15 Sterke gemeenschappen en sociale netwerken: buurtbewoners ondersteunen elkaar.

Kansengelijkheid

- 1** Doel 3.8 * Verklarende analyse is leidend voor de inzet van de ondersteuning voor jeugdige en gezin.
verklarende analyse is heel belangrijk om een volledig beeld te krijgen van wat er aan de hand is in het gezin.
- 2** Doel 2.2 * Meer kinderen krijgen voorschoolse en vroegschoolse educatie en de kwaliteit van het aanbod wordt sterker, waardoor meer kinderen taalvaardig zijn en kunnen instromen in groep 3
- 3** Doel 2.5 * Meer voorzieningen voor leerlingen die (dreigen) uit te vallen om zich verder te ontwikkelen.
wat is de reden dat een kind thuiszit of uitvalt? Achterliggende problematiek in beeld krijgen.
- 4** Doel 1.1 * Meer inwoners ervaren dat ze dezelfde rechten en kansen hebben om mee te doen.
- 5** Doel 5.11 * Meer inwoners uit de doelgroep hebben verbeterde basisvaardigheden.
verbeterde basisvaardigheden vooral digitale vaardigheden zijn onmisbaar in onze samenleving
- 6** Doel 4.10 * Als er wel gekozen wordt voor een uithuisplaatsing moet de duur ervan zo kort mogelijk zijn (de doorstroom van uithuisplaatsingen neemt af).
- 7** Doel 2.4 * Gerichte aanpak van de verschillende groepen thuiszitters
- 8** Doel 4.9 * Het aantal uithuisplaatsingen neemt af.
- 9** Doel 2.3 * 1- Een VVE-programma is een goede basis voor het jonge kind, maar ook wanneer op latere of eerdere leeftijd risico op taalachterstanden ontstaan moet extra ondersteuning mogelijk zijn.
- 10** Doel 3.6 * Minder jongeren maken gebruik van jeugdhulp. Alleen jongeren met complexe problematiek maken gebruik van hulp op basis van een beschikking. Deze hulp wordt gezinsgericht geboden.

Adviesraad Sociaal Domein Dronten
t.a.v. Bestuur
Postbus 34
8250 AA Dronten

Datum	19 juni 2025
Kenmerk	Zaak 820481
Documentnummer	821100
Contactpersoon	Nanne Martinus. Harry Kleinjan, Johanneke Roseboom, Karel van Erp
Verzenddatum	1 juli 2025
Onderwerp	Reactie college op advies ASD mbt concept uitvoeringsprogramma's

Geachte bestuur,

Hartelijk dank voor uw uitgebreide advies. Dit stellen we zeer op prijs. Uw betrokkenheid in dit advies ligt in de lijn van uw betrokkenheid tijdens het proces van totstandkoming van het strategisch beleidskader. We hebben dan ook meer tijd genomen om onder meer uw adviezen te bestuderen en waar mogelijk aan te passen in de drie uitvoeringsprogramma's.

In uw inleiding geeft u aan dat u het waardeert hoe wij op diverse bijeenkomsten met inwoners, partners en gemeenteraad informatie hebben opgehaald en die hebben meegenomen in de uitvoeringsprogramma's. Dit hebben we gedaan (bijv straatinterviews), doen we nu (gesprekken met inwoners die gebruik hebben gemaakt van zorg en blijven we in de toekomst doen. Een beweging naar de samenleving op gang brengen doen we niet zelf maar met de samenleving.

In uw brief staan veel waardevolle suggesties, vragen en opmerkingen. We hebben uw zorgen en adviezen gecategoriseerd en zullen deze per thema in deze reactie bespreken.

1. Formulering van maatschappelijke resultaten en indicatoren

Zorgen en adviezen van de ASD

Het maatschappelijk resultaat is niet altijd als resultaat omschreven, wat een risico vormt, zeker als hierop gestuurd moet worden. De doelen en indicatoren zullen pas stapsgewijs worden ingevuld met 2025 als nulmeting.

De uitvoeringsprogramma's geven geen inzicht in hoe de gemeente de benoemde resultaten wil realiseren en monitoren. Het is onduidelijk op basis van welke activiteiten de begroting zal worden opgesteld. De financiële gevolgen van beleidskeuzes zijn niet altijd duidelijk.

De focus op het verminderen van het gebruik van het vangnet en aanpassing van dure voorzieningen wekt de indruk dat dit meer financieel is ingegeven dan vanuit een maatschappelijk resultaat.

Hoe hebben we dit verwerkt in de Uitvoeringsprogramma's (UVP's)

De beweging naar de samenleving is geen beweging die is ingezet vanuit de financiën, maar door een veranderende samenleving. Wij zien dat de samenleving onder meer door vergrijzing, arbeidsmarkt complexer wordt hierdoor is het alleen met hulp vanuit de samenleving zelf het mogelijk is om de vier maatschappelijke effecten na te streven.

In het eerste half jaar van 2025 hebben wij op basis van nulmetingen een aantal indicatoren kunnen aanvullen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het percentage mantelzorgers dat overbelasting ervaart. Voor een aantal indicatoren moeten we nog een nulmeting uitvoeren. Tegelijk merken we dat er op een aantal punten onvoldoende betrouwbare data beschikbaar is om op alle gewenste indicatoren te kunnen sturen. Dit is een risico om de werkwijze van het sociaal domein, waarbij we effectgericht willen sturen, op een goede manier inhoud te kunnen geven en vraagt om een organisatie brede extra interventie op de inzet van monitoring.

In het overgangsjaar 2025 wordt elke activiteit per uitvoeringsprogramma voorzien van de kosten. Het resultaat van deze inventarisatie is inzicht in de verdeling van financiën per doel van de uitvoeringsprogramma's en de verdeling over de verschillende type voorzieningen. Ook brengen we de financiële inzet op de veranderopgaven (bijvoorbeeld lokale teams) in beeld. Het resultaat is inzicht in de allocatie van budgetten en de aanknopingspunten voor verandering. Deze manier van de financiën inzichtelijk maken geeft ook informatie indien extra geld wordt geïnvesteerd om een bepaald doel te kunnen bereiken. Het laat zien hoe de extra investering heeft bijgedragen aan het bereiken van de afgesproken doelen.

2. Onderbouwing van doelen en cijfermatig inzicht

Zorgen en adviezen van de ASD

Een belangrijke zorg is het ontbreken of beperkte aanwezigheid van veel cijfermatige informatie en trends in de uitvoeringsprogramma's. Dit maakt het onduidelijk of de beoogde resultaten ambitieus zijn en geeft weinig zicht op wat in het verleden heeft gewerkt.

Er is onvoldoende inzicht in de maatschappelijke uitdagingen waarvoor de gemeente staat. Ook zijn er geen interne cijfers over bijvoorbeeld de gemiddelde wachttijd tussen aanmelding en afgifte van een beschikking en het aantal uitgevoerde 'verklarende analyses'.

De ASD constateert dat de PDCA (plan, do, check, act) cirkel geen standaard onderdeel is van de gemeentelijke beleidscyclus, wat zorgen baart. Volgens de gemeente bleek uit eerdere evaluaties dat het volgen en sturen op doelen onvoldoende van de grond kwam.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

In het document randvoorwaarden uitvoeringsprogramma's beschrijven wij monitoring als een belangrijke behoefte om te kunnen sturen op de uitvoeringsprogramma's. In de perspectiefnota is een aanvraag gedaan om extra middelen in te zetten in de komende drie jaren om de monitoring professioneel in te richten.

3. Betrokkenheid van inwoners en ervaringsdeskundigen

Zorgen en adviezen van de ASD

Veel inwoners hebben ervaringskennis binnen het sociale domein. Dat kan vanuit de eigen achtergrond of omdat ze nauw betrokken zijn bij iemand die binnen het sociale domein gebruikmaakt van hulp, bijvoorbeeld als mantelzorger. Maar ook veel inwoners behouden de professionaliteit of de know how die zij in hun (werkzame) leven hebben opgedaan. Die expertise kan, eventueel aangevuld met training, coaching en intervisie vanuit professionals van groot nut zijn. Het loont te bekijken hoe dit het beste kan worden ingezet. Hierbij kan

ook worden gedacht aan sleutelfiguren en bruggenbouwers.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

Verschillende ervaringsdeskundigen hebben/nemen deel aan werkateliers, ook voeren gesprekken met het Jongerenpanel en hebben we straatinterviews in de dorpen afgenomen. Deze input is gebruikt bij het opstellen van de uitvoeringsprogramma's en zal de komende jaren benut worden om de programma's te monitoren.

Naast de inzet van een ervaringsdeskundige in dienst bij de gemeente kan de gemeente ook een beroep doen regionaal beschikbare ervaringsdeskundigen, met name bij jeugdigen boven de 12 jaar tot jong volwassenheid.

Vanuit de teams beleid en uitvoering spreken medewerkers met gebruikers van de verschillende wetten over hun ervaringen en wensen voor verbetering. De input uit deze gesprekken wordt gebruikt bij de vormgeving van de lokale teams. Ook worden er tevredenheidsonderzoeken uitgevoerd.

Daarnaast wordt in het kader van het inclusie-doel gestreefd naar een organisatie brede gedragsverandering waarbij toegankelijkheid, inclusie én ervaringskennis meer wordt benut dan in de huidige situatie.

4. Beweging naar de samenleving en de impact op inwoners/mantelzorgers en de vertaling naar de uitvoering en betrokkenheid van partners

Zorgen en adviezen van de ASD

De sterke inzet op preventie en het betrekken van de samenleving, met de ambitie kosten te verlagen en professionele inzet te verminderen. Het neerleggen van meer taken bij de samenleving roept vragen op over hoe maakbaar de samenleving is en hoe dit gerealiseerd wordt. Er is geen duidelijke indicatie waar het kantelpunt ligt tussen lichte en zware ondersteuning, en wie verantwoordelijk is voor deze inschatting, wat kan leiden tot onevenredige druk op zware zorg.

De ASD benoemt expliciet de risico's van het neerleggen van meer taken bij de samenleving en kwetsbare mensen langer zelfstandig laten wonen, zoals dakloosheid, schulden, overlast, eenzaamheid, overbelasting van mantelzorgers, en de verschuiving van problemen naar andere terreinen. Een vangnet is nodig.

Het is een risico dat bedrijven/maatschappelijke partners gevraagd worden bij te dragen aan niet scherp gedefinieerde maatschappelijke resultaten, zeker bij meerjarige opdrachten. Het is onduidelijk hoe en wanneer de inbreng van de samenleving wordt meegenomen in de uitvoering.

De gewenste samenwerking met partners wordt als niet vrijblijvend beschreven, maar er is onduidelijkheid over wat 'langlopend' betekent voor subsidies. Er kan een spanningsveld ontstaan in de aanbesteding tussen concrete opdrachten en het adaptieve proces, wat een kwaliteitsrisico met zich meebrengt.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

Organiseren vanuit de samenleving is het uitgangspunt waarbij de inzet is om inwoners zoveel mogelijk met eigen oplossingen en lichte ondersteuning te helpen. Overkoepelend aan verschillende vormen van opdrachtgeverschap voert de gemeente daarom regie op samenhang in het sociaal domein. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat activiteiten uit het vangnet (specialistische hulp) niet aansluiten op inspanningen vanuit meedoen (lokale teams en lichte ondersteuning) of op de samenleving (het alledaagse leven). Instrumenten

die de gemeente hiervoor heeft zijn verschillende vormen van contractering en bekostiging, afspraken in contractmanagement, vormen van samenwerking tussen de verschillende onderdelen van het sociaal domein, met arrangementen die inzet vanuit samenleving, meedoen en/of vangnet combineren en het volgen van afspraken over doelbereik.

Elk van de drie pijlers van het sociaal domein (samenleving, meedoen en vangnet), vraagt om een specifieke vorm van opdrachtgeverschap. We zetten in op meer samenhang en effectiviteit in de uitvoering om resultaten te leveren en de voortgang te kunnen monitoren en te bespreken. We gaan hiervoor een nieuwe manier van subsidiëren en samenwerken introduceren. In gesprek met inwoners en partners formuleren we vanuit de al gestelde doelen het te bereiken resultaat. Gezamenlijk komen partijen met een voorstel hoe dit resultaat te bereiken

De gemeente is verantwoordelijk voor het stellen van effecten, doelen, budgettering en monitoring. We sluiten uitvoeringsovereenkomsten af waarin doelen, verantwoordelijkheden, resultaten, activiteiten en evaluatiecriteria zijn vastgelegd met de bijbehorende budget(ten).

- Voor het welzijnswerk gaan we werken met een subsidietender waarin de opdracht voor meerdere jaren wordt vastgelegd. De gemeente wil werken met een beperkt aantal partners en een duurzame, op samenwerking gerichte relatie opbouwen. We brengen in beeld of we gaan werken met bijvoorbeeld een hoofdaannemer of een consortium.
- Voor de lokale teams onderzoeken we de juiste vorm van contractering. Dit is mede afhankelijk van de vraag of de lokale teams (gedeeltelijk) onderdeel van de gemeente of een zelfstandige organisatie zullen worden.

5. Lokale Teams

Zorgen en adviezen van de ASD

Verschiedende aspecten rondom de lokale teams zijn niet duidelijk uit de stukken, zoals hun samenstelling, doel, opdracht, werkgebied, bereikbaarheid, herkenbaarheid en koppeling met gemeentelijke systemen. Het is onduidelijk welk probleem zij oplossen en hoe. De ASD adviseert lokale teams te zien als middel, niet als doel, en hun opdracht af te stemmen op maatschappelijke resultaten.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

Voor de lokale teams is een projectopdracht vastgesteld op basis waarvan een ontwerp gemaakt wordt. In dit ontwerp komen doel, opdracht, werkgebied, verbinding met andere vormen van ondersteuning, bedrijfsvoering en bemensing aan bod. Het ontwerp wordt in de tweede helft van 2025 uitgewerkt.

We zien de lokale teams als een belangrijk middel om de beweging naar de samenleving verder vorm te geven.

6. Organisatorische impact en interne processen

Zorgen en adviezen van de ASD

De organisatorische kant van de omslag naar het nieuwe beleid wordt onvoldoende uitgewerkt, terwijl dit een kritische succesfactor is. Het is onduidelijk of er een intern verbeterprogramma wordt opgezet.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

In de randvoorwaarden bij de uitvoeringsprogramma's besteden we aandacht aan het thema adaptief werken en leren. Hierin staan acties voor de bestuurlijke en ambtelijke organisatie, maatschappelijke partners en inwoners. Voor de ambtelijke organisatie is recent een leerweek georganiseerd.

7. Wat er ontbreekt of meer uitwerking behoeft

Zorgen en adviezen van de ASD

Een reeks specifieke onderwerpen ontbreekt in de stukken, zoals Onafhankelijke Cliëntondersteuning (OCO), mobiliteit gekoppeld aan eenzaamheid, Leergeldstichting, connectie met het Nationaal Preventieakkoord, Dagbesteding (anders dan Participatiewet), en ontmoetingsmogelijkheden in relatie tot eenzaamheid.

Andere onderwerpen behoeven meer uitgebreide informatie in toekomstig beleid, zoals valpreventie (eenvoudige uitleg voor inwoners mist), de Lokale Inclusieagenda (trage uitwerking), respijtzorg, gezondheidsmakelaar (info voor inwoners mist), mantelzorgondersteuning, evaluatie van vorig beleid (lerende organisatie), wachtlijsten algemeen (doorstroom/efficiëntie), vroegsignalering complexe echtscheidingen, 'waakvlamcontact', oplossingen voor dakloosheid, verslavingszorg (brede zin), aandacht voor psychische lastigheid, en benutting van ervaringsdeskundigheid.

Preventie, hoewel belangrijk gevonden, is nauwelijks uitgewerkt.

Een duidelijke sociale kaart ontbreekt, zowel voor professionals als inwoners.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

Op basis van bovengenoemde onderwerpen hebben we de UVP's nog eens kritisch bekeken dat heeft geleid tot een aantal aanpassingen waarvan we er hieronder enkele benoemen:

In het uitvoeringsprogramma Gezond Samenleven is extra nadruk gelegd op samenhang met de fysieke leefomgeving als het gaat om een gezonde leefomgeving. Onderwerpen als, speelplekken in de wijk en gewasbescherming vallen weliswaar buiten de scope van het sociaal domein maar er wordt wel vanuit de expertise van het sociaal domein input geleverd op beleidsvorming rondom dergelijke onderwerpen.

In de vraagformulering over doel 4 Kansengelijkheid (Kinderen en jongeren groeien zoveel mogelijk thuis op) lijkt de indruk te ontstaan dat het terugbrengen van het aantal uithuisplaatsingen een bezuinigingsoperatie is. In het uitvoeringsprogramma wordt echter benoemd dat deze beweging vooral is ingegeven door de wens om betere uitkomsten voor kinderen en jongeren te realiseren, omdat we zien dat deze geen/weinig positief effect hebben.

ASD adviseert ons om samen te werken met de Stichting Leergeld. Stichting Leergeld biedt activiteiten rondom onderwijs, sport, cultuur en welzijn. Deze activiteiten of vergoedingen worden al door andere organisaties in Dronten uitgevoerd of vallen onder de toegankelijkheidsbijdrage.

Het nationaal preventie akkoord is op basis van de feedback van het ASD toegevoegd aan het UVP GS

8. Duidelijkheid over de rol van de ASD bij het monitoren van de uitvoeringsprogramma's

Zorgen en adviezen van de ASD

De ASD wil graag inzicht hebben in hoe de gemeente de beleids-/jaarcyclus inricht en welke momenten dan aanleiding vormen om advies van de ASD te vragen.

Hoe hebben we dit verwerkt in de UVP's

We stellen voor dat we twee keer per jaar een sessie met de ASD plannen om de voortgang en de eventuele nieuwe (beleidsmatige) keuzes te bespreken. Daarnaast blijven we de ASD

om advies vragen als er tussendoor wettelijke bepalingen, verordeningen of beleidswijzigingen van ons gevraagd worden. Daarnaast kan in de reguliere overleggen altijd toelichting gegeven worden op uitvoeringen of beleidszaken die door ASD of gemeente worden ingebracht.

Heeft u vragen?

Neem dan contact op met een medewerker van team Team Samenleving. Te bereiken via telefoonnummer 14 0321.

Met vriendelijke groet,

namens het college van Dronten

R. Hammenga
Secretaris

drs. J.P. Gebben
Burgemeester

